Sitowise Oy 29.9.2026

Vastineet Tevaniemen kaavaehdotuksesta annettuihin lausuntoihin ja muistutuksiin

Kaavaehdotus oli nähtävillä lausuntoja ja muistutuksia varten 22.5.-22.6.2026.

Sisällysluettelo

L01 Lupa- ja valvontavirasto, 23.6.2026 2
L02 Elinvoimakeskus, 18.6.2026 3
L03 Pirkanmaan liitto, 12.6.2026....3
L04 Parkanon kaupunki, 9.6.2026 4
L05 Ylöjärven kaupunki, 22.6.2026....6
L06 Hämeenkyrön kunta, 2.6.2026....8
L07 Sastamalan kaupunki, ympäristöterveydenhuolto, 22.6.2026....8
L08 Pirkanmaan maakuntamuseo, 22.6.2026....8
L09 Metsäkeskus, 22.6.2026....9
L10 Luonnonvarakeskus, 22.6.2026....9
L11 Puolustusvoimat 2. logistiikkarykmentti, 7.6.2026 10
L12 Suomen luonnonsuojeluliitto, 5.6.2026 11
L13 Suomen luonnonsuojeluliitto, Ikaalisten yhdistys ry, 22.6.2026....16
L14 Elinympäristömme puolesta ry, 17.6.2026....17
L15 Digita Oy, 17.6.2026 22
L16 Caruna Oy, 18.6.2026....23
L17 Fingrid, 3.6.2023....23
L18 Ilmatieteen laitos, 21.6.2026 23
L19 Suomen Erillisverkot Oy, 27.5.2026....24
L20 Pirkanmaan pelastuslaitos, 22.7.2026 24
M01 Yksityinen henkilö....24
M02 Yksityiset henkilöt....24
M03 Yksityinen henkilö....25
M04 Yksityinen henkilö....26
M05 Yksityinen henkilö....27
M06 Yksityinen henkilö....27
M07 Yksityinen henkilö....28
M08 Yksityinen henkilö....29
M09 Yksityiset henkilöt....29
M10 Yksityiset henkilöt....30
M11 Yksityinen henkilö....31
M12 Yksityinen henkilö....32
M13A Usea yksityishenkilö....34
M13B Täydennys muistutukseen 13A 36
M14 Yksityinen henkilö....36

Lausunnot

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
L01 Lupa- ja valvontavirasto, 23.6.2026	Ikaalisten kaupunki on pyytänyt Lupa- ja valvontavirastolta lausuntoa Tevaniemen tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotuksesta. Lupa- ja valvontavirasto on tutustunut saatavilla olevaan aineistoon ja toteaa lausuntonaan seuraavaa: Tevaniemen osayleiskaavalla on tarkoitus tutkia enintään yhdeksän tuulivoimalan kokonaisuuden käsittävän tuulivoimahankkeen sijoittuminen Ikaalisten kaupungin alueelle. Kaavan mukaisesti tuulivoimalat voisivat olla enintään 280 metriä korkeita ja yksikköteholtaan maksimissaan 10 MW:n suuruisia. Suunnittelualueen kokonaisala on noin 1250 ha. Tevaniemen tuulivoimahankkeen osalta on tehty ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) vuonna 2022. YVA-menettelyssä toiminut yhteysviranomainen, Pirkanmaan ELY-keskus, on antanut asiassa perustellun päätelmän 24.1.2023. Samanaikaisesti YVA-menettelyn kanssa laadittiin Tevaniemen tuulivoimaosayleiskaava, jonka Ikaalisten kaupunginhallitus hyväksyi 30.10.2023. Korkein hallinto-oikeus kumosi hyväksymispäätöksen menettelytapavirheen vuoksi, ja tästä syystä kaavaprosessi on käynnistetty uudestaan vuonna 2025. Osayleiskaavaan ei ole tehty aiemmin hyväksyttyyn kaavaan verrattuna muutoksia. Tuulivoimaosayleiskaava laaditaan alueidenkäyttölain (AKL) 77 §:n mukaisesti ja sen tulee täyttää myös alueidenkäyttölaissa määritetyt yleiskaavan sisältövaatimukset (AKL 39 §). Kaavassa esitettyjen ratkaisujen tulee perustua riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointiin (AKL 9 §). **Yleiskaavan suhde muuhun maankäyttöön** Suunnittelualueella ovat voimassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040 (hyv. 27.3.2017) sekä vaihemaakuntakaava Elonkirjo ja energia (hyv. 7.4.2025). Pirkanmaan vaihemaakuntakaava on hyväksytty ja kuulutettu maakuntahallituksen päätöksellä voimaan, mutta se ei ole vielä saanut lainvoimaa. Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 suunnittelualueen päämaankäyttömuoto on osoitettu tv-1 ja maaseutualue-merkinnällä. Myös vaihemaakuntakaavassa suunnittelualueelle on osoitettu maakuntakaavaa vastaava tuulivoimatuotannon alue. Maakunnallisesti merkittävät tuulivoimahankkeet tulee pääsääntöisesti suunnitella ja toteuttaa maakuntakaavassa tai vaihemaakuntakaavassa osoitetuille alueille. Tevaniemen tuulivoimahankkeen osayleiskaavan rajaus on laajempi kuin maakuntakaavassa on osoitettu, mutta maakuntakaavan yleispiirteisyyden vuoksi riittävin perustein tuulivoimaosayleiskaavan rajauksessa voidaan poiketa maakuntakaavoituksessa osoitetusta. Röyhiönjärven-Valkeajärven rantakaavat sijaitsevat vain noin 500 metrin etäisyydellä kaava-alueen rajasta kaakkoon ja etelään. Rantakaava-alueilla on yhä rakentamattomia kiinteistöjä, joihin nähden tuulivoimaosayleiskaavan toteutuminen voi aiheuttaa ristiriidan ranta-asemakaavan tavoitteiden kanssa ja vaikeuttaa rantakaavan toteutumista. Lupa- ja valvontavirasto toistaa aiemmin lausumaansa ja toteaa, ettei kaavoituksen yhteydessä laadittu Tevaniemen tuulipuiston välkeselvitys (Etha Wind, 2023) poissulje välkevaikutusten raja-arvojen ylittymistä rantakaavassa vapaa-ajan kiinteistöiksi osoitetuilla alueilla, jotka eivät ole vielä rakentuneet. Lisäksi liiallisia välkevaikutuksia aiheutuu yhdelle asuinkiinteistölle. Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaisesti kaavan jatkosuunnittelussa tu-	Rantarakennuspaikkojen etäisyys tuulivoimaloihin on vähintään 1,5 km, eivätkä tuulivoimalat estä ranta-asemakaavan mukaisten rakennuspaikkojen rakentamista. Kaavassa on yleinen määräys, jonka mukaan rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää tekniset ratkaisut siitä, miten ohjeellista 8 tuntia vuodessa välkehaitta-arvoja ei ylitetä asuin- tai lomarakennusten kohdalla.

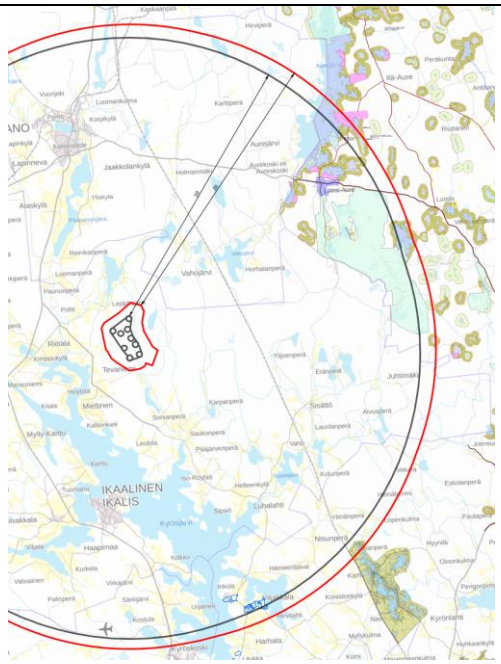
Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	lee ratkaista ristiriita ranta-asemakaavan ja tuulivoimaosayleiskaavan tavoitteiden välillä. Kaavaselostuksen liitteenä olevassa selvityksessä on esitetty keinoja välkevaikutusten vähentämiseksi (Välkeselvityksen kappale 4.5) ja nämä tulee huomioida myös kaavan jatkosuunnittelussa. Kaavan yleismääräyksissä on todettu, että rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää tekniset ratkaisut siitä, miten ohjeellisia 8 tuntia vuodessa välkehaitta-arvoja ei ylitetä asuin- tai lomarakennusten kohdalla. Lupa- ja valvontavirasto huomauttaa edelleen, ettei tuulivoimaosayleiskaavalla voida estää myöskään lainvoimaisen rantakaavan toteutumista eli rakentamattomien vapaa-ajan kiinteistöiksi osoitettujen alueiden toteutumista. **Luontoarvot ja arvokkaat luontokohteet** Lupa- ja valvontavirasto on edellyttänyt päivitettyjen luontoselvitysten toimittamista kaavaehdotuksen lausuntomenettelyn yhteydessä. Lupa- ja valvontavirasto on tutustunut toimitettuihin selvityksiin ja katsoo niiden olevan riittäviä. Tuulivoimarakentamisen aikana huomiota tulee kiinnittää erityisesti siihen, että rakentaminen toteutetaan luontoarvoja säästäen. Rakentamisessa tulisi myös kiinnittää huomiota siihen, että säilytettävää metsäpinta-alaa ei pirstota tarpeettomasti. **Sähkönsiirto** Sähkönsiirto on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.2. Jatkosuunnitteluun valittu sähkönsiirtoreitti perustuu YVA-menettelyn yhteydessä selvitettyjen vaihtoehtojen arviointiin. Kaavaselostuksen mukaisesti siirtoreitti tarkentuu vielä liittymispisteen varmistuessa. Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että vaikkei tuulivoimaosayleiskaavalla suoraan osoiteta sähkönsiirtoreitin sijoittumista, tulee yleiskaavalla (AKL 77 b §) huolehtia siitä, että tuulivoimalan tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää. **Muuta** Liikennejärjestelmän ja maanteiden osalta lausunnonantaja on Sisä-Suomen elinvoimakeskus.	Tällaisiksi lasketaan myös kaavoissa osoitetut rakentamattomat rantarakennuspaikat. Merkitään tiedoksi, että LVV toteaa kaavan selvitysten olevan riittäviä. YVAn ja kaavoituksen yhteydessä on kuvattu, miten sähkönsiirto voidaan toteuttaa. Teknisen huollon turvaamiseksi kaava-alueen tiet pidetään auki läpi vuoden.
L02 Elinvoimakeskus, 18.6.2026	Sisä-Suomen elinvoimakeskus, sen liikenneosasto on antanut 12.3.2026 päivätyn lausunnon Tevaniemen osayleiskaavaluonnoksesta, eikä liikenneosastolla ole tarvetta antaa lausuntoa osayleiskaavaehdotuksesta ja sen aineistoista. Liikenneosasto katsoo, että luonnosvaiheen lausunnossa esitetyt maantieverkkoa, liikennettä ja kaavan toteuttamista koskevat asiat tulee edelleen huomioida soveltuvin osin kaavan jatkotyössä ja alueen rakentamisessa. Sisä-Suomen elinvoimakeskuksen liikenneosasto ottaa kantaa kaavaratkaisuihin niiden asioiden osalta, joilla on vaikutusta maantieverkkoon ja liikennejärjestelmään sekä myös kaava-alueille liikenteestä mahdollisesti kohdistuvien vaikutusten osalta Sisä-Suomen elinvoimakeskus pyytää Ikaalisten kaupunkia lähettämään viipymättä Tevaniemen tuulivoimapuiston osayleiskaavan hyväksymispäätöksen liitteineen elinvoimakeskuksen kirjaamoon asiointilomakkeella https://asiointipalvelu.ahtp.fi /forms/3405070 tai osoitteeseen kirjaamo.sisa-suomi@elinvoimakeskus.fi . Lähetettävän hyväksymispäätöksen saateviestissä tulee viitata asianumeroon SIS/3372/2026.	Merkitään tiedoksi. Kaavan luonnosvaiheessa annettu lausunto otettiin huomioon kaavaehdotuksessa.
L03 Pirkanmaan liitto, 12.6.2026	Aineistoon tutustumisen jälkeen totean, että Pirkanmaan liitto ei jätä kaava-aineistosta lausuntoa. Pienenä teknisluonteisena huomiona Pirkanmaan liitto toteaa, että kaavaselostuksen kuvassa 4.10. sekä kumottuja että voimassa olevia maakuntakaavamerkintöjä arvokkaista maisema-alueista. Näidenkin merkintöjen osalta maakuntakaavatilanne on muuttunut Pirkanmaan maakuntavaltuuston 7.4.2025 hyväksymän elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaavan voimaantulon myötä. Kuvasta olisi suositeltavaa poistaa kumotut kaavamerkinnät ja niiden nimikkeet (valtakunnallisesti	Poistetaan kaavaselostuksen kuvan 4.10. merkintöjen selitteestä kohta ”valtakunnallisesti

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	arvokkaaksi esitetty ja/tai maakunnallisesti arvokas maisema-alue), ja esittää siinä ainoastaan voimassa olevat, elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaavan mukaiset merkinnät arvokkaista maisema-alueista. Vaihemaakuntakaava ei ole vielä lainvoimainen. Pirkanmaan liiton aluetietopalvelun (https://tieto.pirkanmaa.fi/) karttapalvelussa voi tutustua Pirkanmaan maakuntakaavojen sisältöön sekä ladata aineistot pdf- ja paikkatietomuodossa. Vaihemaakuntakaavan sisällöstä on saatavissa lisätietoa myös sivulla https://kaava.pirkanmaa.fi/.	arvokkaaksi esitetty ja/tai maakunnallisesti arvokas maisema-alue”.
L04 Parkanon kaupunki, 9.6.2026	**Havaintoja kaavaehdotuksesta** **Selvitysten ajantasaisuus** Kaavaehdotuksessa todetaan, että työ perustuu pääosin aiemmin laadittuihin selvityksiin eikä niitä ole merkittävästi päivitetty. Tätä on perusteltu sillä, että selvitysten katsotaan edelleen olevan käyttökelpoisia. Aineistosta ei käy riittävän selkeästi ilmi, onko selvitysten ajantasaisuus arvioitu systemaattisesti vai onko niitä lähinnä hyödynnetty sellaisenaan. Tilannetta muuttaa olennaisesti se, että alueelle on samanaikaisesti suunnitteilla useita muita tuulivoimahankkeita. Tällä on suora vaikutus kokonaisvaikutusten arviointiin. Pelkkä tukeutuminen aiempiin selvityksiin ilman ajantasaisuuden kriittistä tarkastelua ei ole riittävää. Voidaan todeta, että selvityksiä voidaan käyttää pohjana, mutta niiden ajantasaisuus ja riittävyys tulee arvioida selkeästi ja esittää perustellusti kaava-aineistossa. <u>Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa</u> Kaavaehdotuksessa on täydennetty tietoja lähialueen muista tuulivoimahankkeista, ja niiden sijoittumista on kuvattu aiempaa kattavammin. Tämä on selkeä parannus luonnosvaiheeseen. Yhteisvaikutusten tarkastelu jää kuitenkin edelleen melko yleiselle tasolle. Aineistosta ei käy riittävän konkreettisesti ilmi, mitä useiden hankkeiden samanaikainen toteutuminen tarkoittaa esimerkiksi maiseman, melun tai välkkeen osalta. Pelkkä hankkeiden luetteleminen ei vielä anna riittävää kuvaa kokonaiskuormituksesta. Arviointia tulisi syventää siten, että vaikutusten kumuloituminen käy selkeästi ilmi. Kokonaisuutena tarkastelu on kehittynyt oikeaan suuntaan, mutta ei vielä täytä kaikilta osin riittävän havainnollisen ja perustellun arvioinnin vaatimuksia. <u>Lentoestevalot ja havainnekuvat</u> Kaavaehdotukseen on lisätty yöaikaisia havainnekuvia lentoestevaloista, mikä vastaa aiemmin esitettyyn palautteeseen. Kuvien sisältö jää kuitenkin osin puutteelliseksi. Niistä ei käy selkeästi ilmi, onko tuulivoimaloiden runkoon sijoittuvat lentoestevalot huomioitu. Näillä on käytännössä merkittävä vaikutus siihen, miltä voimalat näyttävät pimeällä. Tämän vuoksi havainnekuvat eivät anna täysin realistista kuvaa hankkeen vaikutuksista yömaisemaan. Vaikutusten luotettava arviointi edellyttäisi havainnekuvaa, jossa myös rungon valot on esitetty todellista toteutusta vastaavasti. Kuvissa 10.9 ja 10.16 ei ole havaittavissa runkoon sijoitettuja lentoestevaloja ollenkaan. Tuulivoimaloiden lentoestevalaistus koostuu myös runkoon sijoittuvista valoista, jotka muodostavat pimeällä useampitasoisen valosarjan. Vaikka nämä valot ovat yläosan valoja himmeämpiä, ne näkyvät selvästi ja vaikuttavat olennaisesti voimaloiden hahmottumiseen yömaisemassa. Havainnekuvissa esitetään pääosin voimaloiden yläosien valot, minkä vuoksi esitystapa antaa puutteellisen kuvan valaistuksen kokonaisvaikutuksesta.	Kaavan viranomaisneuvottelussa 20.1.2026 käytiin läpi selvitysten tilanne, todettiin ne riittävän ajantasaisiksi, paitsi liito-oravaselvitys, jota täydennettiin keväällä 2026. Lausunnossaan 23.6.2026 LVV katsoo, että selvitykset ovat riittäviä. Kaavaehdotukseen kohtaan 10.25. täydennetään yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. Kumuloituvat vaikutukset on tunnistettu ja kuvattu sanallisesti. Täydennetään kaavaselostukseen yhteisvaikutusten arviointia. Tevaniemen hanketta seuraavien hankkeiden tulee päivittää ja tarkentaa arviota omissa arvioinnissaan niiden hankesuunnitelmien ja toteutettavuuden täsmentyessä. Kaavaselostuksen liitteessä 5 on esitetty A3-koossa yöajan havainnekuvat, joihin on merkitty myös tuulivoimaloiden runkoon sijoittuvat lentoestevalot. Kaavaselostuksessa kuvat ovat niin pieniä, että niistä on vaikeaa erottaa tuulivoimaloiden runkoon sijoitettuja lentoestevaloja. Varmistetaan, että nettiin ladattavan kaava-aineiston resoluutio on riittävän tarkka.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	Kartta-aineiston selkeys Kaava-aineistossa esitetyt kartat ovat paikoin vaikeasti luettavia. Karttojen pieni koko ja tekstien heikko luettavuus vaikeuttavat olennaisen tiedon hahmottamista. Aineiston täydentämisestä huolimatta karttojen esitystapaan ei ole tehty merkittäviä parannuksia. Tämä heikentää aineiston ymmärrettävyyttä ja osallisten mahdollisuuksia muodostaa kokonaiskuva suunnitelmasta. Kartta-aineiston selkeyteen tulisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota.	Kaavaselostuksen Word-tiedostossa kartat ovat tarkkoja. Nettiin ladattu pdf-versio voi olla resoluutioltaan pienempi. Varmistetaan, että nettiin ladattavan kaava-aineiston resoluutio on riittävän tarkka.
	Varjostusvälke ja puuston suojaava vaikutus Varjostusvälkettä koskeva arviointi perustuu mallinnukseen, mikä on sinänsä asianmukainen lähtökohta. Kaavaselostuksessa vaikutusten merkittävyyden tulkinnassa viitataan kuitenkin puuston ja maaston katvevaikutukseen, jonka perusteella todellisten vaikutusten arvioidaan jäävän mallinnettuja pienemmiksi. Puuston suojaava vaikutus ei kuitenkaan ole pysyvä tekijä, eikä sitä voida pitää luotettavana lieventävänä perusteluna voimaloiden koko elinkaaren ajalla.	Varjostusvälkkeen vaikutusalue on kuvattu kaavaselostuksen teemakartoilla sekä ilman puuston suojaavaa vaikutusta että puuston suojaava vaikutus huomioiden.
	Pohjavesi Hanketoimijan esittämä arvio pohjavesivaikutusten vähäisyydestä perustuu pitkälti rakentamisvaiheen lyhytaikaisuuteen ja maakaapeleiden käytönaikaiseen riskittömyyteen. Arvio on tältä osin osittain perusteltu, sillä maakaapelit eivät normaalitilanteessa aiheuta päästöjä eikä niiden käytönaikaisiin vaikutuksiin yleisesti liity merkittävää pohjaveden pilaantumisriskiä. Perustelu jää kuitenkin puutteelliseksi rakentamisvaiheen riskien osalta. Kaapelien rakentamiseen liittyvä maanrakennus voi aiheuttaa tilapäisiä, mutta merkityksellisiä riskejä pohjavedelle, erityisesti mikäli työalue sijoittuu lähelle pohjaveden pintaa. Tällaisia riskejä ovat muun muassa polttoaine- ja öljyvuodot sekä hienoaineksen kulkeutuminen pohjaveteen. Lisäksi esitetty oletus kaapeleiden sijoittamisesta pohjaveden pinnan yläpuolelle ei yksinään varmista riskittömyyttä, sillä pohjaveden taso voi vaihdella ajallisesti ja paikallisesti. Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että hanketoimijan johtopäätös vaikutusten vähäisyydestä on sinänsä mahdollinen, mutta edellyttää tuekseen tarkempaa kuvausta riskienhallintatoimenpiteistä rakentamisvaiheessa. Pohjavesialueilla toimittaessa tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta ja riskien ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet on syytä kuvata selkeästi.	Kaavan vaikutukset pohjavesiin on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 10.10. Toimijaa koskee normaali ehdoton pohjaveden pilaamiskielto ja kaikki mahdollinen rakentaminen on suunniteltava siten, etteivät toimenpiteet aiheuta pohjaveden pilaamisen riskiä. Tarkempi rakentamisen suunnittelu ja tarvittavat riskienhallintatoimenpiteet suunnitellaan ennen rakentamista.
	Päätösehdotus Parkanon rakennus- ja ympäristölautakunta toteaa, että kaavaehdotusaineistoa tulee täydentää seuraavilta osin: Kaavan laatijan tulee täydentää aineistoa esittämällä selkeä arvio käytettyjen selvitysten ajantasaisuudesta ja riittävyydestä. Arviossa tulee huomioida erityisesti alueelle suunnitteilla olevien muiden tuulivoimahankkeiden vaikutus kokonaisuuteen. Lisäksi kaavaehdotusta tulee täydentää siten, että eri hankkeiden yhteisvaikutukset esitetään nykyistä konkreettisemmin. Arvioinnissa tulee kuvata selkeästi vaikutusten kumuloituminen erityisesti maiseman, melun ja varjostusvälkkeen osalta. Kaavaselostukseen tulee lisätä havainnekuvat, joissa on esitetty myös tuulivoimaloiden runkoon sijoittuvat lentoestevalot. Esitystavan tulee vastata todellista toteutusta, jotta vaikutukset yömaisemaan voidaan arvioida luotettavasti. Kartta-aineistoa tulee kehittää siten, että karttojen luettavuus paranee. Karttojen mittakaava ja tekstien koko tulee esittää niin, että aineisto on selkeästi tulkittavissa ilman erityisiä apuvälineitä.	Kaavaselostuksessa on kuvattu riittäviin selvityksiin perustuen kaavan vaikutukset mukaan lukien yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa. Täydennetään kaavaselostukseen yhteisvaikutusten arviointia. Tevaniemen hanketta seuraavien hankkeiden tulee päivittää ja tarkentaa arviota omissa arvioinnissaan niiden hankesuunnitelmien ja toteutettavuuden täsmentyessä. Kaavaselostuksen liitteessä 5 on esitetty A3-koossa yöajan havainnekuvat, joihin on merkitty myös tuulivoimaloiden

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
		runkoon sijoittuvat lentoestevalot.
		Kaavaselostuksen A4-kokoista raporttia varten laadittujen karttojen luettavuus on riittävä. Varmistetaan, että nettiin ladattavan kaava-aineiston resoluutio on riittävän tarkka.
	Kaava-aineistoa tulee täydentää varjostusvälkkeen arvioinnin osalta siten, että vaikutuksia tarkastellaan myös tilanteessa, jossa puuston suojaavaa vaikutusta ei ole. Lisäksi tulee selkeyttää, millä perusteella vaikutusten merkittävyyttä on arvioitu. Lisäksi kaavaselostuksessa tulee esittää ne yksilöidyt toimenpiteet, joilla pohjaveden pilaantumisriskiä ehkäistään erityisesti rakentamisvaiheessa. Lisäksi tulee tarkastella vaihtoehtoisia ratkaisuja sähkösiirron toteuttamiseksi siten, että pohjavesialueelle kohdistuvat riskit minimoidaan.	Varjostusvälkkeen vaikutuksia on arvioitu sekä puuston suojaava vaikutus huomioiden että ilman sitä. Kaavassa on yleinen määräys, jonka mukaan rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää tekniset ratkaisut siitä, miten ohjeellista 8 tuntia vuodessa välkehaitta-arvoja ei ylitetä asuin- tai lomarakennusten kohdalla. Tällaisiksi lasketaan myös kaavoissa osoitetut rakentamattomat rantarakennuspaikat. YVAn ja kaavoituksen yhteydessä on kuvattu, miten sähkönsiirto voidaan toteuttaa. Kaavoituksen yhteydessä ei tehdä kaava-alueen ulkopuolella sijaitsevan sähkönsiirron yksityiskohtaista suunnittelua.
L05 Ylöjärven kaupunki, 22.6.2026	Ylöjärven kaupunki korostaa, että Tevanimen kaavahanke sijaitsee noin 18 km etäisyydellä Viljakkalan taajama-alueesta ja Haverista, noin 30 km etäisyydellä Kurun taajama-alueesta ja sekä noin 14 km etäisyydellä Seitsemisen kansallispuiston alueesta. Havainnekuva ehdotetaan tehtäväksi myös Kyrösjärven itäpuolelta Ylöjärven Viljakkalan Inkulan alueelta, johon aineistossa esitettyjen näkymäanalyysien mukaan näkyy 9 voimalaa. Viljakkalassa sijaitsee maakunnallisesti arvokas maisema-alue, Viljakkalan kuntakeskus on merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö ja Haverin vanha kaivosyhdyskunta on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.	Tuulivoimalat näkyvät Inkulan ranta-alueelle, mutta eivät Inkulan maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön. Inkulan alueelta on matkaa lähimpään Tevaniemen tuulivoimalaan yli 17 kilometriä. Siltä etäisyydeltä katsottuna tuulivoimaloiden maisemavaikutukset ovat vähäiset.
	Ylöjärven kaupunki toteaa edelleen, aloitus- ja valmisteluvaiheessa annettuihin lausuntoihin viitaten, että yhteisvaikutuksia etenkin Horhalanperän ja Luikesneva-Susinevan tuulivoimahankkeiden kanssa tulisi tarkastella yksityiskohtaisemmin mm. maisemavaikutusten ja melu- ja välkemallinnusten muodossa. Osayleiskaavan ehdotuksessa listataan alueita, joissa on tunnistettu maisemaan liittyviä yhteisvaikutuksia. Näistä olennaisimpia olisi hyvä tarkastella esimerkiksi kuvasovitteiden avulla ja mikäli Ylöjärven Viljakkalan alueelle on tunnistettavissa maisemallisia yhteisvaikutuksia niin nekin toivotaan esitettävän kuvasovitteessa.	Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Yhteisvaikutukset on tunnistettu ja kuvattu sanallisesti kaavaselostuksessa. Tevaniemen hanketta seuraavien hankkeiden tulee päivittää ja tarkentaa arviota omissa arvioinnissaan niiden hankesuunnitelmien ja toteutettavuuden täsmentyessä. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	Patakorven tuulivoimahanke (enintään 14 voimalaa) sijaitsee arviolta noin 35 km etäisyydellä idän suuntaan Seitsemisen kansallispuiston itäpuolella, lähellä Helvetinjärven kansallispuistoa. Kaava-aineistossa on esitetty tuulivoimalahankkeet, jotka sijaitsevat 30 km etäisyydellä Tevaniemen tuulivoimapuistosta. Ylöjärven kaupunki kuitenkin edelleen katsoo, että myös Patakorven tuulivoimahanke olisi hyvä esittää lähiseudun tiedossa olevat tuulivoimahankkeet -kartalla ja huomioida tarvittavilta osin aineistoissa. Useita tuulivoimahankkeita sijoittuu Seitsemisen kansallispuiston ja Helvetinjärven kansallispuiston välisen yhtenäisen metsäalueen välittömään läheisyyteen. Tuulivoimahankkeiden vaikutuksia metsien ekologiseen kytkeytyneisyyteen ja virkistysverkon jatkuvuuteen tulisi tarkastella yli kuntarajojen. Koska Ikaalisten ja Parkanon alueelle suunnitellaan erillisinä hankkeina laajaa vahvasti energiatuotannolle painottuvaa aluetta, korostuu kansallispuistojen välisen metsäalueen merkitys entisestään. Yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeys korostuu, kun hankkeita sijoittuu useita toistensa lähialueille ja yhteisvaikutusten arviointia tulisi toteuttaa parhaan saatavilla olevan tiedon mukaan jo Tevaniemen tuulivoimapuistoa suunniteltaessa. Luonnosvaiheen vastineissa todetaan, että ”Kaavaselostuksen kuvassa 3.5. on esitetty lähialueen yleis- ja asemakaavat 20 kilometrin säteellä Tevaniemen tuulivoimaloista. Ylöjärven asema- ja yleiskaavat sijaitsevat yli 20 kilometrin etäisyydellä Tevaniemen tuulivoimaloista.” Ylöjärven voimassa olevista kaavoista Viljakkalan taajama-alueen asemakaavoja, Karhen osayleiskaavaa, Kurun rantaosayleiskaavan alueita sekä ranta-asemakaavoja sijaitsee alle 20 km etäisyydellä Tevaniemen kaava-alueesta ja tuulivoimaloiden alueista. Ohessa kuva, jossa on esitetty 20 km vyöhykkeet Tevaniemen kaava-alueesta sekä tuulivoimaloiden alueista, ja Ylöjärven voimassa olevat kaavat. Ylöjärven voimassa olevia kaavoja sijoittuu siis myös kaavaselostuksen kuvan 3.5. alueelle, jossa on esitetty samalla etäisyydellä olevia Ikaalisten ja Parkanon kaavoja. Ylöjärven kaupunki toteaa yhä, että kuvassa 3.5 tulee esittää myös Ylöjärven kaupungin alueella voimassa olevat kaavat. Ylöjärven voimassa olevat kaavat löytyvät karttapalvelusta (Voimassa olevat kaavat - Ylöjärvi). Viljakkalan osayleiskaavan laadinta on tullut vireille tammikuussa 2026 (Viljakkalan osayleiskaava - Ylöjärvi).	huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa. Kaava-aineistossa esitetty 30 kilometrin etäisyys Tevaniemen tuulivoimaloista on riittävä yhteisvaikutusten arvioimiseksi. Mahdolliset maisemavaikutukset ovat 30 km etäisyydelle hyvin vähäiset tai olemattomat eikä muiden vaikutusten osalta muodostu yhteisvaikutuksia. Kaavaselostuksen kohdassa 10.8. on kuvattu riittävällä tavalla vaikutukset ekologisiin yhteyksiin. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa. Noin 20 kilometrin päässä sijaitsevat tuulivoimalat näkyvät horisontissa niin pieninä, että niillä ei ole vaikutusta rantarakennuspaikkoihin. Kaavaselostuksen kohdassa 3.3. on kuvattu riittävällä tavalla lähialueen yleis- ja asemakaavat.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	 Kuvassa: 20 km etäisyysvyöhykkeet Tevaniemen kaava-alueesta (punainen raja) ja tuulivoimaloiden alueista (musta raja). Kaava-alueen itäpuolella on voimassa Kurun rantaosayleiskaavan alueita ja ranta-asemakaavoitettuja alueita. Kaava-alueesta kaakkoon sijaitsee Viljakkalan alueen asemakaavoitettuja alueita (siniset rajaukset) sekä Karhen osayleiskaava.	
L06 Hämeenkyrön kunta, 2.6.2026	Hämeenkyrön kunnalla ei ole tarvetta lausua kaavaehdotuksesta.	Merkitään tiedoksi.
L07 Sastamalan kaupunki, ympäristöterveydenhuolto, 22.6.2026	Kaavaselostuksen melumallinnusten mukaan alueella olevien vakituisten ja vapaa ajan asuntojen kohdalla ei ylitetä valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) mukaisia tuulivoimaloiden melutason ohjearvoja. Ympäristöterveydenhuolto pitää hyvänä asiana sitä, että tuulivoimaosayleiskaavan yleisissä määräyksissä on mainittu, että jos tuulivoimaloiden melutasot poikkeavat kaavoitusvaiheessa ilmoitetusta, rakentamisluvan yhteydessä on esitettävä uudet melulaskennat. Ympäristöterveydenhuollon näkemyksen mukaan melutasot eivät tällöinkään saa ylittää tuulivoimaloiden ulkomelusta annettuja valtioneuvoston asetuksen mukaisia ohjearvoja, jotta voidaan varmistua myös sisämelun toimenpiderajojen alittuminen. Sastamalan ympäristöterveydenhuolto pitää hyvänä myös sitä, että yleisissä määräyksissä on maininta siitä, että rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää tekniset ratkaisut siitä, miten ohjeellisia 8 tuntia vuodessa välkehaitta-arvoja ei ylitetä asuin- tai lomarakennusten kohdalla.	Merkitään tiedoksi.
L08 Pirkanmaan maakuntamuseo, 22.6.2026	Pirkanmaan maakuntamuseolta pyydetään lausuntoa otsikossa mainitusta kaava-aineistosta. Maakuntamuseo on antanut edellisen lausuntonsa hankkeesta 13.3.2026 (drno. 181/2026) ja esittänyt vähäisiä korjauksia sekä täydennyksiä aineistoon. Alueellinen vastuumuseo on tutustunut sille toimitettuun aineistoon ja toteaa, että pyydetyt muutokset on tehty. Näin ollen maakuntamuseolla ei ole kaavaehdotuksesta huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.

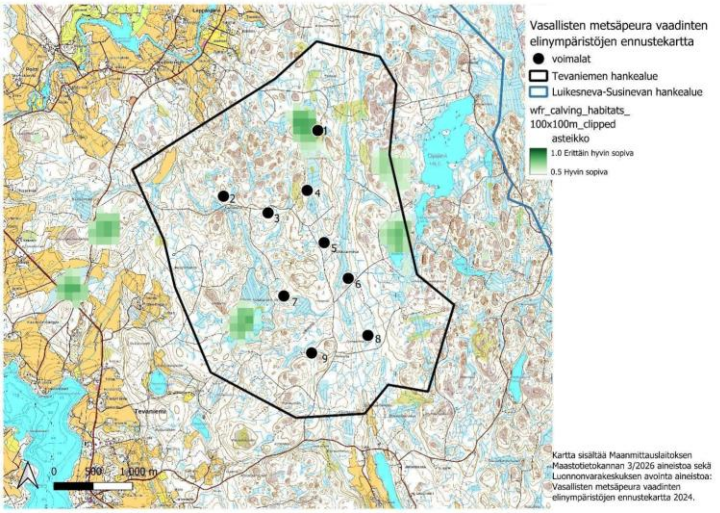
Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
L09 Metsäkeskus, 22.6.2026	Suomen metsäkeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Tevaniemen tuulivoimapuiston osayleiskaavan ehdotuksesta. Metsäkeskuksen lausunto annetaan metsälain valvonnan ja kestävään metsätalouteen perustuvien elinkeinojen edistämisen näkökulmasta. Valmistelussa on hyvä huomioida, että metsälakia (1093/1996) sovelletaan yleiskaavan maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla. Yleiskaavan muilla alueilla metsälaki ei ole voimassa. Metsälaki velvoittaa noudattamaan luonnonsuojelulain (1096/1996), vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja muinaismuistolain (295/1963) säädöksiä. Kun metsälakia ei sovelleta, vaikuttaa se myös muiden metsänkäyttöä ohjaavien lakien voimassaoloon, kuten kestävän metsätalouden määräaikaiseen rahoituslakiin (34/2015) (Kemera) ja lakiin metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) (metsätuholaki). Nämä lait ovat riippuvaisia metsälain soveltamisesta. Suomen metsäkeskus valvoo metsälainsäädännön noudattamista. Alueilla, joilla metsälakia sovelletaan, metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä. Metsälain ohella metsien käyttöä säätelevät myös metsälain nojalla annettu valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä. Myös ympäristölainsäädännöllä on vaikutuksia metsätalouteen. Metsälaki asettaa metsien hoidolle ja käytölle vähimmäisvaatimukset. Vähimmäisvaatimuksissa säädetään muun muassa puun korjuusta, metsän uudistamisesta ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta. Suomen metsäkeskuksen näkemyksiä osayleiskaavaehdotuksesta: Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena siten, että sen perusteella on mahdollista myöntää tuulivoimaloiden rakennusluvat ja toteuttaa tuulivoimahanke. Tuulivoimaloiden sijoittelussa on huomioitu luonnon monimuotoisuudelle arvokkaat kohteet ja näin olleen niiden esittäminenkään kaavakartalla ei ole tarpeellista. • Alueen metsien ottaminen muuhun kuin metsätalouden käyttöön tulee olla mahdollisimman vähäistä. • Teihin ja voimalinjoihin tulee mahdollisuuksien mukaan käyttää jo olemassa olevia rakenteita ja alueita. • Teiden lisärakentamisella ei saa heikentää metsätalouden harjoittamisen edellytyksiä kaava-alueen metsätiloilla. • Alueella tehtävien maanrakennustoimien yhteydessä on varmistettava, että alueen metsätalouden vesitalouden järjestelyt eivät heikenny. • Maanrakennuksen ja maa-ainesten oton yhteydessä tulee huolehtia mahdollisten haittojen minimoinnista. • Alueella tehtävistä hakkuista on tehtävä metsänkäyttöilmoitus. Suomen metsäkeskus esittää, että kaavan vaikutukset metsäpinta-alaan, puuston hiilensidontaan ja metsätalouteen arvioidaan.	Kaava-alueella ei selvityksissä tunnistettu sellaisia luontoarvoja, jotka olisi ollut syytä merkitä kaavakarttaan luo-merkinnällä, joten kaavakartta on siltä osin lausunnossa esitetyn mukainen. Hankkeen YVAn yhteydessä tehtiin hiilitaselaskelma sekä laskettiin se, kuinka paljon metsää jää rakentamisalueiden alle. Vaikutukset metsätalouteen on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 10.17.
L10 Luonnonvarakeskus, 22.6.2026	Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin. Kaavaselostus on tässä tarkasteltavan lajiston osalta hyvin suppea. Luonnonvarakeskus näkee tämän hankkeen osalta erityisesti yhteisvaikutusten arvioinnin puutteellisena. Hankealue muodostaa yhtenäisen ja laajan rakennettujen elinympäristöjen häiriöalueen yhdessä Luikesnevan-Susinevan ja Horhalanperän hankkeiden kanssa. Jos kaikki hankkeet toteutuvat, se on todennäköisesti myös Seitsemisen kansallispuiston luontoarvoja heikentävä tekijä.	

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	Seitsemisen kansallispuiston alueelle palautetun metsäpeurakannan tehtävänä on osaltaan turvata metsäpeuran kasvupotentiaali ja elinkyky myös eteläisessä Suomessa yhdessä Lauhanvuoren kansallispuiston ja sitä ympäröivän alueen kanssa. Konsulttityön aikaikkunassa ja resursseilla ei todennäköisesti ole mahdollista hankkia luotettavaa lisätietoa ilman pitkäaikaista monivuotista seurantaa, jonka perusteella Seitsemisen alueen todellista kasvupotentiaalia voitaisiin mitata tai mallintaa luotettavasti empiirisillä aineistoilla. Nykyisillä metsäpeuraan liittyvillä tiedoilla hankealueelta tai sen ympäristöstä on merkitystä kasvupotentiaalin mittaamisen ja mallintamisen lähtökohtana, eikä nykyisten havaintojen ja nykytiedon perusteella voi tehdä sellaista poissulkevaa johtopäätöstä, etteikö erittäin merkittäviä negatiivisia vaikutuksia voisi syntyä sekä ko. hankkeesta ja erityisesti sen yhteisvaikutuksista viereisten hankkeiden kanssa. Luke myös näkee, ettei mahdollisia kompensaatio- tai lievennyskeinoja ole, koska alueen erämaisuus keskittyy Seitsemisen kansallispuiston ympäristöön ja erityisesti sen läntiselle metsäalueelle. Laajemman mittakaavan tarkastelussa Seitsemisen alueen ympärillä on paljon ihmisvaikutusta, mutta se ei ole pätevä perustelu sille, että kaikkein merkittävimmän kasvualueen luonnontilaisuutta merkittävästi heikennettäisiin nykyisestä tilasta. **Lausunnon tiivistelmä** Kaavaselostus on tässä tarkasteltavan lajiston osalta hyvin suppea. Luonnonvarakeskus näkee tämän hankkeen osalta erityisesti yhteisvaikutusten arvioinnin puutteellisena. Hankealue muodostaa yhtenäisen ja laajan rakennettujen elinympäristöjen häiriöalueen yhdessä Luikesnevan-Susinevan ja Horhalanperän hankkeiden kanssa. Jos kaikki hankkeet toteutuvat, se on todennäköisesti myös Seitsemisen kansallispuiston luontoarvoja heikentävä tekijä. Nykytiedon perusteella ei voi tehdä sellaista poissulkevaa johtopäätöstä, etteikö hankkeesta ja erityisesti sen yhteisvaikutuksista voisi syntyä erittäin merkittäviä negatiivisia vaikutuksia varsinkin metsäpeuralle.	Kaavaselostuksen kohdassa 4.13. on kuvattu metsäpeurojen esiintyminen. Esiintymisalueet sijaitsevat Tevaniemen itäpuolella eivätkä pelkän Tevaniemen hankkeen vaikutukset metsäpeuraan ole merkittäviä. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa. Kaavaselostuksen kohdassa 10.6. on kuvattu vaikutukset metsäpeuraan. Kaava-alue sijaitsee metsäpeuran levinneisyysalueen länsipuolella, ja kaavan toteuttamisella on enintään vähäisiä vaikutuksia metsäpeuraan.
L11 Puolustusvoimat 2. logistiikkarykmentti, 7.6.2026	Puolustusvoimat antaa erilliset lausunnot alueidenkäytön suunnittelusta ja tuulivoimahankkeen lopullisesta hyväksyttävyydestä. Logistiikkarykmentit (1.–3.) antavat Puolustusvoimien lausunnot kaavoista sekä ympäristövaikutusten arvioinnista. Pääesikunnan operatiivinen osasto (PEOPOS) antaa Puolustusvoimien lausunnot sensorivaikutusten tarkemmasta selvittämistarpeesta ja tuulivoimahankkeiden hyväksyttävyydestä. Puolustusvoimat toteaa, että kaavan vaikutusten arvioinnissa on käsitelty kaavan vaikutuksia Puolustusvoimien toimintaan. Kaavaselostuksen lukujen 4.17.4 (Puolustusvoimien tutkat) sekä 10.23 (Vaikutukset viestintäyhteyksiin ja tutkien toimintaan) mukaan Puolustusvoimat on antanut hyväksyttävyyslausunnon hankkeelle tammikuussa 2023. Puolustusvoimat kuitenkin kiinnittää huomiota kaavaselostuksen Puolustusvoimien tutkia koskevan luvun 4.17.4 sekä luvun 10.23 ilmavalvontaa koskevassa alaluvussa esiintyvään toistuvaan mainintaan: ’’Kaavaehdotuksen mukaisesta voimaloiden sijoittelusta saatiin Suomen Erillisverkko Oy:ltä ja pääesikunnalta myönteinen lausunto tammikuussa 2023.’’ Edellä kuvattuun liittyen Puolustusvoimat huomauttaa, että Erillisverkko Oy ei anna lausuntoa voimaloiden sijoittelusta Puolustusvoimien tutkiin tai ilmavalvontaan liittyen. Puolustusvoimat kehottaa vielä tarkentamaan otsikointia.	Poistetaan kaavaselostuksen kohdasta 4.17.4. maininta Suomen Erillisverkko Oy:stä.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	Lisäksi Puolustusvoimat kiinnittää huomiota siihen, että osayleiskaavan yleismääräyksissä esitetään seuraavaa: ”Rakentamisluvan yhteydessä on esitettävä tuulivoimaloiden hyväksyttävyyttä koskeva puolustusvoimien lausunto.” Puolustusvoimat esittää, että edellä kuvattu kaavamääräys sellaisenaan poistetaan. Hanketoimijan on saatava ajantasaisiin hanketietoihin (tuulivoimaloiden lukumäärä, maksimikokonaiskorkeus, koordinaatit) perustuva, myönteinen Pääesikunnan lausunto jo ennen rakentamislupien perusteena käytettävän (alueidenkäyttölaki 77 a §) kaavan hyväksymistä. Pääesikunnalta tulee saada uusi lausunto hyväksyttävyydestä ja selvitystarpeista, jos toteutettavien tuulivoimaloiden lukumäärä on suurempi, tuulivoimalat ovat yli 10 metriä korkeampia tai sijoittelu poikkeaa yli 100 metriä hyväksyttävyyslausunnon mukaisista tiedoista. Edellä mainittua pienemmistä muutoksista pyydetään tiedottamaan Pääesikunnan operatiivista osastoa. Puolustusvoimat pyytää Ikaalisten kaupunkia ilmoittamaan kaavan hyväksymistä koskevista päätöksistä 2. Logistiikkarykmenttiin.	Hankkeella on olemassa hanketietoihin (tuulivoimaloiden lukumäärä, maksimikokonaiskorkeus, koordinaatit) perustuva, myönteinen Pääesikunnan lausunto jo ennen kaavan hyväksymistä. Kaavamääräys varmistaa sen, että voimaloiden sijainti ei poikkea yli 100 metriä siitä, mistä pääesikunta on esittänyt lausunnon jo ennen kaavan hyväksymistä. Kaavamääräys varmistaa sen, että puolustusvoimilla on varmasti viimeisin tieto voimaloiden sijainnista ja enimmäiskorkeudesta ennen kuin tuulivoimaloille myönnetään rakentamislupia. Siksi kaavamääräystä ei poisteta.
L12 Suomen luonnonsuojeluliitto, 5.6.2026	Kaava-alue sijaitsee Ikaalisten Tevaniemen alueella valtatien 3 itäpuolella noin 9 kilometriä Ikaalisten keskustasta pohjoiseen. Alue on metsätalouskäytössä. Kaava-alueen pinta-ala on noin 1249 hehtaaria. Osayleiskaava-alueella ovat voimassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040 (hyv. 27.3.2017) ja elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaava (hyv. 7.4.2025). Vaihemaakuntakaava on tullut voimaan maakuntahallituksen päätöksellä 16.6.2025, mutta se ei ole vielä lainvoimainen. Tevaniemen Wind Oy suunnittelee Ikaalisten Tevaniemeen yhdeksän tuulivoimalan kokonaisuutta, jonka voimaloiden enimmäiskorkeus on 280 metriä ja kokonaisteho enintään 90 MW. Kaavaa laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain 77 a §:n mukaisena oikeusvaikutteisena yleiskaavana, jota voidaan käyttää suoraan rakennusluvan perusteena. Hankkeella on taustallaan ympäristövaikutusten arviointimenettely, jonka selvityksiä on osin hyödynnetty kaavoituksen pohjana. Ikaalisten kaupunginhallitus on päättänyt kokouksessaan 04.05.2026 § 81 asettaa Tevaniemen osayleiskaavaehdotuksen nähtäville. Kaavaluonnos oli nähtävillä maaliskuussa 2026, jonka jälkeen kaavaehdotusta on täydennetty liito-orava selvityksellä. **1 Puutteelliset luontoselvitykset** Kaavaluonnosta on täydennetty liito-oravaselvityksellä (kaava-aineiston liite 8). Muita luontoselvityksiä edellisen nähtävillä olon jälkeen ei ole tehty. Liito-orava selvityksestä huolimatta Pirkanmaan piiri pitää luontoselvityksiä edelleen puutteellisena, sillä edelleen puuttuvat selvitykset maakotkasta ja metsäpeurasta. Tämän vuoksi osallisten on mahdotonta arvioida hankkeen luontovaikutuksia kattavasti ja luotettavasti. Kaavaluonnosta ei tule hyväksyä ennen kuin kaikki luontovaikutukset on arvioitu asianmukaisesti ja tarvittavien selvitysten tulokset ovat julkisesti nähtävillä. 1.1 Maakotka Hankealueella on tehty havaintoja maakotkasta, vaikka linnustoselvityksessä (YVA-arviointi selostuksen liite 14) sitä ei mainitakaan. Vaikka maakotkalla ei hankealueella olisikaan tunnistettu pesintää, voi se käyttää aluetta saalistusalueena. Maakotka on luonnonsuojelulain erityisesti suojeltava ja rauhoitettu laji sekä EU:n	Kaavan viranomaisneuvottelussa 20.1.2026 käytiin läpi selvitysten tilanne, todettiin ne riittävän ajantasaisiksi, paitsi liito-oravaselvitys, jota täydennettiin keväällä 2026. Lausunnossaan 23.6.2026 LVV katsoo, että selvitykset ovat riittäviä. Kaavaselostuksen kohdassa 4.12. on kuvattu kaava-alueen linnustoselvitykset ja niiden tulokset. Linnustoselvitykset on

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	lintudirektiivin liitteen I laji, jonka elinympäristöksi soveltuvat laajat erämaiset alueet. Maakotka on myös Pirkanmaan vastuulaji ja valtakunnallisesti vaarantunut, erityisesti suojeltava petolintu, jonka huomioon ottaminen maankäytön suunnittelussa on keskeistä. Tuulivoimarakentaminen muodostaa maakotkalle merkittävän riskin erityisesti törmäysten, elinympäristön pirstoutumisen ja häiriövaikutusten kautta, minkä vuoksi lajin esiintyminen, reviirit ja liikkuminen tulee selvittää huolellisesti ennen hankkeiden toteuttamista. Maakotkan törmäysriskin arvioinnissa käytettävien mallien tulee perustua realistisiin ja ajantasaisiin lähtötietoihin, sillä arvioihin liittyy jo lähtökohtaisesti huomattavaa epävarmuutta. Erityisen ongelmallista on, jos mallinnuksessa käytetään systemaattisesti aliarvioivia oletuksia, kuten pienimmän mahdollisen yksilön (esimerkiksi koiraan) mittoja, vaikka naaras on selvästi suurempi ja lajin riskialttiimpi kokoluokka. Samoin mallinnuksessa tulee käyttää todellisia tuulivoimaloiden mitoitustietoja, kuten oikein määriteltyä roottorin halkaisijaa ja lapojen kärkiväliä, koska törmäysriski on suoraan sidoksissa niin sanotun "törmäysikkunan" kokoon eli roottorien yhteispinta-alaan. Mikäli lähtötiedot eivät vastaa todellista tilannetta, törmäysriskin suuruus voi aliarvioitua merkittävästi, mikä heikentää arvioinnin luotettavuutta ja voi johtaa virheellisiin johtopäätöksiin hankkeen hyväksyttävyydestä. Edellä mainittujen seikkojen perusteella on lajin esiintymistä hankealueella kartoitettava huomattavasti nykyistä perusteellisemmin ennen kaavan hyväksymistä. Koska maakotka on sensitiivinen laji, sen tarkkoja pesäpaikkoja ei tule esittää julkisesti. Hankkeen vaikutusten arvioimiseksi tulee kuitenkin esittää riittävän tarkat ja luotettavat selvitykset, jotta osalliset voivat muodostaa kokonaiskuvan lajin esiintymisestä ja siihen kohdistuvista riskeistä. 1.2 Liito-orava Alueella esiintyy myös liito-orava, joka on vaarantunut ja EU:n luontodirektiivin liitteen IV laji. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on ehdottomasti kielletty. Hankealueelta on todettu liito-oravan jätöksiä kahdessa paikassa vuoden 2021 selvityksessä, jotka ovat lähellä suunniteltuja voimaloita 8 ja 9. Näiden voimaloiden paikkoja tulisikin arvioida uudelleen. Suomen Luontotieto Oy on suorittanut liito-oravakartoituksen hankealueelle keväällä 2026. Selvitysten tuloksissa sanotaan: "Kevään 2021 havaintopaikat olivat säilyneet ympäristöltään samanlaisina, mutta nyt niiltä ei liito-oravan jätöksiä löytynyt." Oikeus- ja tutkimuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että myös tilapäisesti ilman havaintoja oleva, lajille soveltuva elinympäristö voi olla suojeltu, mikäli sen ekologinen toiminnallisuus säilyy. Tämän vuoksi pelkkä havaintojen puuttuminen yksittäisessä selvityksessä ei oikeuta heikentämään potentiaalista liito-oravan elinympäristöä. Lisäksi tulee huomioida elinympäristön riittävä laajuus ja yhtenäisyys (4-6 ha), sillä liian pienialainen tai pirstoutunut alue ei turvaa liito-oravan ekologista toiminnallisuutta eikä lajin säilymistä.* Sama velvoite koskee myös tuulivoimarakentamista, jossa hankkeet tulee sijoittaa ja suunnitella siten, ettei liito-oravan elinympäristöjen ekologinen toiminnallisuus heikkene, eikä lajille soveltuvia metsäkokonaisuuksia pirstota. Tuulivoimahankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnissa onkin todettu, että hankkeilla voi olla merkittäviä haitallisia vaikutuksia liito-oravaan, mikä korostaa velvoitetta välttää elinympäristöjen heikentämistä jo suunnitteluvaiheessa. *Risto Sulkava FT, biologi, liito-oravatutkija. Lisääntymis- ja levähdyspaikan määrittelyn laillisuusperusteet liito-oravakartoituksissa ja niiden tulosten tulkinnassa. Suomen luonnonsuojeluliitto.	tehty hankkeen YVAn yhteydessä, ja selvitykset on esitetty YVA-selostuksen liitteissä. Kaavoituksen yhteydessä on tehty riittävät selvitykset liito-oravasta. Selvitys tehtiin vielä uudestaan vuonna 2026. Kaava-alueella ei esiinny liito-oravaa.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	https://www.sll.fi/materiaalipankki/lisaantymis-ja-levahdyspaikan-maarittelyn-laillisuusperusteet-liito-oravakartoituksissa-ja-niiden-tulosten-tulkinnassa/. 1.3 Metsäpeura Sitowise esittää osallistumis- ja arviointisuunnitelman vastineessaan, että hankealue ei kuulu metsäpeuran levinneisyysalueeseen, vaan lajin esiintyminen rajoittuu Seitsemisen kansallispuistoon ja sen välittömään läheisyyteen. Kaavaluonnoksen vastineessa todetaan metsäpeurasta näin: ”Metsäpeuran suojelu tapahtuu lähtökohtaisesti Natura-alueiden kautta. Seitsemisen Natura-alueella metsäpeura ei ole suojeluperusteena. Kaava-alue sijaitsee metsäpeuran levinneisyysalueen reunalla, ja kaavan toteuttamisella on enintään vähäisiä vaikutuksia metsäpeuraan.” Metsäpeuran huomioon ottamista ei kuitenkaan voida rajata Natura-alueisiin eikä nykyiseen havaittuun levinneisyyteen. Erityisesti levinneisyysalueen reuna-alueilla vaikutukset voivat olla ratkaisevia lajin leviämisen kannalta, eikä vaikutuksia voida pitää vähäisinä ilman riittäviä selvityksiä lajien liikkumisesta ja ekologisista yhteyksistä. Tiedossa on, että Seitsemisen kansallispuistoon palautusistutetut metsäpeurat ovat parhaillaan levittäytymässä uusille alueille, erityisesti länteen. Luonnonvarakeskuksen tuottamien mallien mukaan myös Tevaniemen hankealueella esiintyy vasallisten metsäpeuravaadinten kannalta erittäin potentiaalisia elinympäristöjä, ja erityisesti voimala 1 sijoittuu ekologisesti hyvin soveltuvalle alueelle (kuva 1). Tämän vuoksi hanketta ei voida arvioida pelkästään nykyisen havaitun esiintymisen perusteella, vaan tarkastelussa on otettava huomioon myös lajin luontainen leviämisdynamiikka, elinympäristöjen käyttöpotentiaali sekä ekologinen kytkeytyneisyys. Metsäpeura on laajojen yhtenäisten metsäalueiden laji, jonka säilyminen ja kannan vahvistuminen edellyttävät toimivia kulkuyhteyksiä ja mahdollisuutta siirtyä uusille elinalueille. Alueidenkäyttölain näkökulmasta tällaisen leviämisen kannalta keskeisten alueiden heikentäminen on ongelmallista, sillä lain edellyttämä ekologinen kestävyys ei rajoitu nykytilan turvaamiseen, vaan kattaa myös luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja lajien elinmahdollisuuksien turvaamisen pitkällä aikavälillä. Mikäli maankäytön muutokset estävät tai merkittävästi vaikeuttavat metsäpeuran leviämistä uusiin, sille soveltuviin elinympäristöihin, kyse ei ole pelkästään paikallisesta vaikutuksesta vaan lajikannan kehittymisedellytysten heikentämisestä. Tilannetta korostaa entisestään se, että Tevaniemen hanke ei ole yksittäinen, vaan osa laajempaa kokonaisuutta, jossa useat tuulivoimahankkeet sijoittuvat toisiinsa kytkeytyvälle alueelle. Usean lähekkäin sijoittuvan hankkeen yhteisvaikutukset heikentävät metsäpeuran liikkumismahdollisuuksia katkaisemalla ekologisia yhteyksiä Seitsemisen alueelta länteen kohdistuen koko alueelliseen leviämisreittiin. Alueidenkäyttölain mukainen selvitysvelvollisuus edellyttää, että vaikutukset arvioidaan riittävän kattavasti ja realistisesti, mikä tässä tapauksessa tarkoittaa myös potentiaalisten elinympäristöjen ja ekologisten yhteyksien huomioon ottamista. Tämän vuoksi metsäpeuran osalta arvioinnissa tulee nimenomaisesti tarkastella lajin liikkumista, leviämisedellytyksiä ja ekologisten yhteyksien säilymistä sekä yksittäisen hankkeen että hankekokonaisuuden tasolla. Ilman tällaista tarkastelua vaikutusarviointi jää olennaisesti puutteelliseksi eikä täytä alueidenkäyttölain ekologista kestävyyttä ja selvitysten riittävyyttä koskevia vaatimuksia.	Kaavaselostuksen kohdassa 4.13. on kuvattu metsäpeurojen esiintyminen. Esiintymisalueet sijaitsevat Tevaniemen itäpuolella. Kaavaselostuksen kohdassa 10.6. on kuvattu vaikutukset metsäpeuraan. Kaava-alue sijaitsee metsäpeuran levinneisyysalueen reunalla, ja kaavan toteuttamisella on enintään vähäisiä vaikutuksia metsäpeuraan. Se, että on tunnistettu paikkatietoaineiston perusteella vasallisten metsäpeuravaadinten kannalta potentiaalisia elinympäristöjä, ei tarkoita, että näillä alueilla esiintyisi metsäpeuraa.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	 kuva 1. Vasallisten metsäpeura vaadinten elinympäristöjen ennustekartta. **2 Yhteisvaikutusten arvioinnin tarve ja ajantasaisuus** Juuri julkaistussa Suomen ympäristökeskuksen selvityksessä (Tuuli- ja aurinkovoiman ekologinen kestävyys Suomessa – nykytila ja kehittämistarpeet, 2026) sanotaan, että ”uusiutuvan sähköntuotannon hankkeiden ja alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtana tulee olla luontohaittojen välttäminen ja lieventäminen. Luontovaikutusten arviointimenetelmiä on uudistettava ja yhtenäistettävä. Tietopohjaa yhteisvaikutusten ja luontoalueiden kytkeytyneisyyden huomioimiseksi on parannettava.” Tevaniemen alueen itäpuolella ovat tällä hetkellä yhtä aikaa vireillä Luikesnevan–Susinevan tuulivoimahankkeen yleiskaava sekä Horhalanperän yleiskaava, jotka yhdessä ulottuvat aina Seitsemisen kansallispuiston rajalle. Näiden kolmen hankkeen yhteenlaskettu voimalamäärä on 66 yksikköä. Kaavaselostukseen onkin lausuntojen perusteella lisätty: ”Tevaniemen hankkeessa on tunnistettu, että yhteisvaikutuksia voi syntyä hankkeen itäpuolelle sijoittuvien Luikesneva-Susinevan ja Horhalanperän tuulivoimahankkeiden kanssa. Hankkeista on julkaistu YVA-ohjelmat sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmat, joissa on kerrottu, että näiden hankkeiden YVAn yhteydessä arvioidaan yhteisvaikutukset mm. Tevaniemen hankkeen kanssa.” Viittaus siihen, että yhteisvaikutuksia tarkastellaan muiden hankkeiden YVA-menettelyissä, ei poista tämän kaavan omaa selvitysvelvollisuutta. Vaikutusten tulee olla riittävästi selvitettyinä ennen kaavan hyväksymistä, eikä arviointia voida siirtää tuleviin prosesseihin. Ilman kokonaisuuden tarkastelua ekologiset yhteydet ja kumulatiiviset vaikutukset jäävät olennaisesti arvioimatta. Yhteisvaikutusten arvioinnin näkökulmasta on perusteltua edellyttää, että kaikki kolme toisiinsa kytkeytyvää tuulivoimalayleiskaavaa yhdistetään yhdeksi kokonaisuudeksi. Nykyinen tilanne ei täytä alueidenkäyttölain ekologisen kestävyyden vaatimusta eikä ole lain mukainen. Myöskään alueidenkäyttölain (AKL) edellyttämä selvitysten riittävyys ei toteudu, koska hankekokonaisuus on voimassa olevan maakuntakaavan vastainen. Suomen ympäristökeskuksen mukaan tuulivoimarakentamisen luontovaikutukset eivät rajoitu yksittäisten hankkeiden vaikutusalueisiin, vaan ne kasautuvat ja kumuloituvat erityisesti maankäytön muutosten seurauksena. Vaikutusten kasautuminen liittyy ennen kaikkea siihen, että tuulivoimaloiden perustukset, huoltotiestö	Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	ja muu infrastruktuuri muuttavat elinympäristöjä pysyvästi ja pirstovat niitä yhä pienemmiksi kokonaisuuksiksi. Tämä pirstoutuminen heikentää ekologista kytkeytyvyyttä ja lajien liikkumismahdollisuuksia, mikä pitkällä aikavälillä lisää luontokadon riskiä. SYKE:n raportissa korostetaan nimenomaan sitä, että vaikka yksittäisen tuulivoimahankkeen vaikutukset voivat vaikuttaa vähäisiltä, useiden hankkeiden yhteisvaikutukset voivat johtaa merkittävään luonnon köyhtymiseen. Lyhytaikaiset luontovaikutukset näkyvät erityisesti rakentamisen aikana, jolloin melu, häiriö ja maanmuokkaus voivat aiheuttaa lajien väliaikaista väistymistä ja paikallisia muutoksia esimerkiksi hydrologiassa. Pidemmän aikavälin vaikutukset ovat pysyvämpiä ja syntyvät pääasiassa elinympäristöjen menetyksestä, lajien käyttäytymisen muutoksista, elinpiirien kapenemisesta ja ekologisten käytävien heikentymisestä. SYKE painottaa, että juuri nämä pitkäaikaiset ja kasautuvat muutokset ovat keskeinen riski ekologiselle kestävyydelle, ja että nykyiset ympäristövaikutusten arviointikäytännöt eivät riittävästi huomioi hankkeiden yhteis- ja pitkäaikaisvaikutuksia. Raportin keskeinen johtopäätös on, että tuulivoimarakentamista on tarkasteltava yksittäisten hankkeiden sijaan laajempina alueellisina kokonaisuuksina. Maankäytön suunnittelussa tulee turvata riittävän laajat ja yhtenäiset luontoalueet sekä niiden välinen kytkeytyneisyys, ja ohjata rakentaminen ensisijaisesti jo ihmistoiminnan muuttamille alueille. Tästä seuraa, että tilanteissa, joissa useita hankkeita on samanaikaisesti vireillä samalla alueella, niiden yhteisvaikutusten arviointi on käytännössä välttämätöntä, jotta alueidenkäyttölain edellyttämä ekologinen kestävyys sekä vaikutusten selvittämisen riittävyys voidaan täyttää. Ilman yhteisvaikutusten tarkastelua vaikutusarviointi jää väistämättä puutteelliseksi. Edellä mainittujen seikkojen perusteella Pirkanmaan piiri vaatii, että ennen kaavan hyväksymistä kaikkien alueelle sijoittuvien tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset arvioidaan riittävästi ja ajantasaisiin tietoihin perustuen. Kaavaa ei tule hyväksyä ennen kuin kokonaisvaikutukset on selvitetty tavalla, joka täyttää alueidenkäyttölain vaatimukset selvitysten riittävyydestä ja ekologisen kestävyyden turvaamisesta. 2.1 Ekologinen kytkeytyneisyys ja EU:n biodiversiteettitavoitteet Kaavaselostuksen mukaan Tevaniemen kaava alue ei sijoitu Pirkanmaan ekologisen verkoston ydinvyöhykkeille. Tämä yksittäishavainto ei kuitenkaan riitä turvaamaan alueellista kytkeytyneisyyttä, jos useampi naapurihanke sijoittuu lähelle toisiaan ja synnyttää käytännössä yhtenäisen rakennettujen elementtien vyöhykkeen. Maakuntatasolla on vahvistettu, että ekologinen verkosto muodostuu ydinalueista ja niitä yhdistävistä ekologisista yhteyksistä, ja että yhteyksien jatkuvuus ja askelkivet ovat erityisen tärkeitä kasvupaineen alla olevilla seuduilla. Siksi kytkeytyneisyyttä on tarkasteltava aluerajat ylittävänä kokonaisuutena, ei yksittäisen hankkeen rajauksella. Kappaleen Yhteisvaikutusten arvioinnin tarve ja ajantasaisuus lähteet: Suomen ympäristökeskuksen raportteja 15/2026. Tuuli- ja aurinkovoiman ekologinen kestävyys Suomessa – nykytila ja kehittämistarpeet. http://hdl.handle.net/10138/631512 Syken webinaarit. (11.2.2025). Maatuulivoiman ja aurinkovoiman luontovaikutukset - Hiilineutraali-webinaari 11.2.2025 Maatuulivoiman ja aurinkovoiman luontovaikutukset - Hiilineutraali-webinaari 11.2.2025	Kaavaselostuksen kohdassa 10.8. on kuvattu riittävällä tavalla vaikutukset ekologisiin yhteyksiin. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	Suomen uusiutuvat ry & One Planet: Selvitys Suomen tuuli- ja aurinkovoiman luontovaikutuksista – analyysi tuulivoimarakentamisen kasautuvista vaikutuksista, maankäytön muutoksista ja luontokadon riskeistä. Suomen tuuli- ja aurinkovoiman luontovaikutukset - Suomen uusiutuvat ry Kappaleen ekologinen kytkeytyneisyys ja EU:n biodiversiteetti tavoitteet lähde: Pirkanmaan liitto, Ekologinen verkosto – Pirkanmaan maakuntakaava 2040 https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/ekologinenverkosto. **3 Maisemavaikutukset ja koettu häiritsevyys** Tevaniemen voimaloiden näkyvyys on mallinnettu 280 metrin kokonaiskorkeudella, ja näkyvyys korostuu erityisesti Kyrösjärven selillä ja avarilla ranta- sekä peltoalueilla. Kun lähialueelle rakentuu samaan horisonttiin useita voimalakenttiä, koettu maisemallinen muutos vahvistuu ja kauempaa tarkasteltuna näkyvien voimaloiden lukumäärä kasvaa, vaikka yksittäisen voimalan hallitsevuus samalla pienenee. Tämä tarkoittaa, että kokemus "tuulivoimavyöhykkeestä" voi syntyä etäälläkin hankkeesta ja etenkin yöaikaan lentoestevalojen vuoksi. Yhteisvaikutusten arviointi tulee siksi päivittää niin, että Horhalanperän ja Luikesneva–Susinevan sijoittelu ja valaisumääritykset ovat mukana samoissa näkymä- ja valomallinnuksissa. **Lopuksi** Lausunnon keskeinen johtopäätös on, että kaava perustuu puutteellisiin luontoselvityksiin eikä täytä alueidenkäyttölain edellyttämää selvitysten riittävyyttä. Erityisesti maakotkan ja metsäpeuran osalta vaikutuksia ei ole arvioitu asianmukaisesti. Maakotkan kohdalla tuulivoimarakentaminen aiheuttaa merkittävän törmäys- ja häiriöriskin ja metsäpeuran osalta hanke uhkaa lajin leviämisedellytyksiä, koska laji tarvitsee laajoja yhtenäisiä metsäalueita ja toimivia kulkuyhteyksiä. Liito-oravan osalta mainitaan, että elinympäristöjen ekologista toimivuutta ei saa heikentää. Lisäksi lausunnossa korostetaan yhteisvaikutusten merkitystä: useat samalle alueelle sijoittuvat tuulivoimahankkeet muodostavat kokonaisuuden, jonka vaikutukset kasautuvat ja heikentävät ekologista kytkeytyneisyyttä. Viittaus muiden hankkeiden YVA-menettelyihin ei poista tämän kaavan velvollisuutta arvioida vaikutukset jo tässä vaiheessa, vaan vaikutusten tulee olla riittävästi selvitettyinä ennen kaavan hyväksymistä. Ilman tällaista kokonaisarviointia kaava jää olennaisesti puutteelliseksi, minkä vuoksi lausunnossa vaaditaan, ettei kaavaa tule hyväksyä ennen kuin kaikki keskeiset luontovaikutukset ja yhteisvaikutukset on selvitetty asianmukaisesti.	Kaavaselostuksen kohdassa 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla maisemaan kohdistuvat yhteisvaikutukset. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon maisemaan kohdistuvat yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa. Kaavan laadinnassa on otettu huomioon AKL 9 §:n ja MRA 1 § säännökset. Kaavan vaikutusten arviointi perustuu riittäviin selvityksiin, jotta on voitu arvioida kaavan merkittävät vaikutukset.
L13 Suomen luonnonsuojeluliitto, Ikaalisten yhdistys ry, 22.6.2026	Suomen luonnonsuojeluliiton Ikaalisten yhdistys yhtyy Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piirin 5.6.2026 Tevaniemen tuulivoimahankkeen kaavaehdotuksesta antamaan lausuntoon sekä esittää muutamia täydennyksiä. Uudelleen käynnistetty Tevaniemen hankekaavoitus perustuu vuosina 2021–2023 tehtyyn ympäristövaikutusten arviointiin, jossa tuotetut selvitykset toimivat myös kaavan pohjatietoina. Viiden vuoden aikana ympäristössä on tapahtunut muutoksia. Merkittävää on myös kahden suuren tuulivoimahankkeen valmistelu välittömään läheisyyteen. Hanketoimijan näkemys, että hanke toteutuu entisenlaisena, on väärä. Katsomme, että suuri osa vuosina 2021–22 kerätyistä lajitiedoista on vanhentuneita ja osittain jo alun perin liian suppeasti toteutettuja. Tähän näkemykseen yhtyi myös Pirkanmaan ELY-keskus kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta antamassa lausunnossaan. Esimerkiksi muuttolinnustoa ohjeistetaan seurattavaksi 30	Kaavan viranomaisneuvottelussa 20.1.2026 käytiin läpi selvitysten tilanne, todettiin ne riittävän ajantasaisiksi, paitsi liito-oravaselvitys, jota täydennettiin keväällä 2026. Lausunnossaan 23.6.2026 LVV katsoo, että selvitykset ovat riittäviä.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	vrk + 30 vrk kevät- ja syysmuuton aikana. (Linnustovaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa, Suomen ympäristö 6/2016). Tevaniemen hankkeessa seuranta-aika oli huomattavasti lyhyempi. Seurantaa olisi hyvä tehdä myös kahden tai useamman vuoden aikana, mikä olisi ollut nyt Tevaniemen uudelleen käynnistetyssä hankkeessa mahdollista. Linnuston huomioimisesta tuulivoimarakentamisessa on tuore Korkeimman hallinto-oikeuden päätös (KHO2026/17).	Kaavaselostuksen kohdassa 4.12. on kuvattu linnuston nykytilanne ja kohdassa 10.5. vaikutukset linnustoon. Linnustoselvitykset ovat riittävät, jotta voidaan luotettavasti arvioida kaavan merkittävät vaikutukset linnustoon.
	Hankkeessa on tehty ainoastaan uusi liito-oravaselvitys. Sen mukaan "kevään 2021 havaintopaikat olivat säilyneet ympäristöltään samanlaisina, mutta nyt niiltä ei liito-oravan jätöksiä löytynyt". Vuonna 2021 Riihiviidan alueelta löytyi merkkejä vahvasta liito-oravaesiintymästä. On mahdollista, että esiintymäpaikat ovat välillä tyhjiä. Liito-orava on luonnonsuojelulaissa suojeltu, vaarantunut (VU), luontodirektiivin liitteen IV laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Oikeuskäytännön mukaan levähdyspaikkojen käsite kattaa myös alueet, jolla liito-orava ei enää elä mutta todennäköisesti voi palata alueelle (Euroopan tuomioistuimen ennakkoratkaisu C-477/19).	Kaava-alueella ei esiinny liito-oravaa. Kaavassa mitään rakentamista ei osoiteta myöskään niille alueille, jolla 2021 tehdyssä selvityksessä tunnistettiin liito-oravaa, joten kaava ei vaikuta liito-oravien lisääntymis- tai levähdysalueisiin.
	Kaavaselostus kuittaa metsäpeuran esiintymisen hyvin lyhyesti. Kaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa Luonnonvarakeskus nostaa esille Tevaniemen hankkeen ja sen välittämään läheisyyteen valmisteltavan kahden muun tuulivoimahankkeen yhteisvaikutukset. Luken mukaan kolme tuulivoimahanketta muodostavat yhtenäisen ja laajan rakennettujen elinympäristöjen häiriöalueen. Ne sijaitsevat nykytiedon mukaisesti metsäpeuran palautusistutuksen kaikkein keskeisimmällä kasvualueella Seitsemisen kansallispuiston vieressä.	Kaavaselostuksen kohdassa 10.6. on kuvattu vaikutukset metsäpeuraan. Kaava-alue sijaitsee metsäpeuran levinneisyysalueen länsipuolella, ja kaavan toteuttamisella on enintään vähäisiä vaikutuksia metsäpeuraan.
	Horhalanperän tuulivoimahankkeesta antamassaan lausunnossa Luke perusteli palautusistutusten aluevalintaa kansallispuiston lisäksi myös sillä, että siihen liittyvät alueet muodostavat riittävän yhtenäisen erämaisen alueen metsäpeuran levittäytymiselle. Luken mielestä hankkeiden yhteisvaikutukset aiheuttavat vakavan ja laajamittakaavaisen ongelman metsäpeuran kokonaisvaltaisen suojelutoimien näkökulmasta. Tevaniemen hankkeessa ei voida sivuuttaa tätä tosiasiaa.	
	Kolme suurta tuulivoimahanketta aiheuttavat yhteisvaikutuksia, joiden arviointi on haastavaa (Tuuli- ja aurinkovoiman ekologinen kestävyys Suomessa, Suomen ympäristökeskuksen raportteja 15/2026). Tevaniemen tuulivoimahankkeessa on huomioitava Luikesneva-Susinevan sekä Horhalanperän hankesuunnitelmat. Vaikka nämä hankkeet ovat vasta kaavoituksen alkuvaiheessa, hankkeiden sijainti on jo tiedossa.	Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa.
	Kaavan tulee perustua riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin (Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 §). Tevaniemen hankesuunnittelu ei täytä tätä vaatimusta.	Kaavan laadinnassa on otettu huomioon AKL 9 §:n ja MRA 1 § säännökset. Kaavan vaikutusten arviointi perustuu riittäviin selvityksiin, jotta on voitu arvioida kaavan merkittävät vaikutukset.
L14 Elinympäristömme puolesta ry, 17.6.2026	Yhdistyksemme vastustaa edelleen Tevaniemen tuulivoimahanketta. Hanketta ei lähtökohtaisesti tule toteuttaa, koska hanke tulee muuttamaan aluetta merkittävästi eikä hankkeen todellisia vaikutuksia esimerkiksi elintärkeään pohjaveteen ole todellisuudessa selvitetty. kuten YVA liitteen pohjavesiselvityksessä mainitaan "Kohta 8. Pohjaveden pinnantaso, virtaussuunnat tai paineellisuus eri voimaloiden paikalla ei ole tiedossa, eikä vaikutuksia voimala-	Kaavan vaikutukset pohjavesiin on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 10.10. Kaava-alueella ei ole pohjavesialueita eikä tuulivoimaloiden rakentaminen aiheuta vaikutuksia pohjavesiin.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	alueella voida arvioida perusteellisesti. Tevaniemen pohjavesitiedot kattavat pohjavesialueen keskiosan, mutta harjun reunaosista pohjavesitietoja ei ole saatavilla.” Tämä on äärimmäisen suuri riski alueen asukkaille ja eläimille, jota varten ympäristölupa selkeine ohjeine ja määräyksineen olisi aivan ehdottoman pakollinen, sillä se turvaisi alueen asukkaiden ja eläinten paitsi puhtaan veden saannin myös melun ja välkkeen vaikutusten osalta. Jo pelkästään riski pohjaveden pilaantumisesta on vesilain mukaan kielletty. Tevaniemen pohjavesialue on erittäin merkittävä koko alueen asukkaiden ja eläintilojen vedensaannin kannalta eikä sitä saa vaarantaa millään tavalla. Pohjavesiselvitykset tulee tehdä täydessä laajuudessa paikan päällä todellisiin mittauksiin ja tietoihin perustuen koskien koko hankealuetta kuten yhteysviranomainen perustellussa päätelmässä jo vuonna 2023 on kehottanut (sivu 20, perusteltu päätelmä): ”Arviointiin tuo epävarmuutta se, etteivät pohjaveden pinnantaso, virtaussuunnat ja paineellisuus ole kattavasti tiedossa. Yhteysviranomainen painottaa, että hankkeen edetessä pohjaveden pinnankorkeudet tulee selvittää kaikilla rakennettavilla alueilla ja huomioida erityisesti Tevaniemen harjun reuna-alueet sähkönsiirtoreitillä.” Yhteysviranomaisen kehotusta ei ole vieläkään noudatettu, vaikka kaavaa valmistellaan jo toista kertaa. Aikaa ja mahdollisuuksia olisi siis ollut asian korjaamiseksi. Hankealueen metsä - ja maatalousvaltainen ja hiljainen alue muuttuu hankkeen myötä suureksi teollisuusalueeksi, jolla olisi merkittävän haitallisia vaikutuksia laajalle elinympäristöön, ihmisiin, eläimiin, pohjavesiin, luontoon ja elinkeinoihin. Mikäli hanke kaikesta huolimatta etenee, on sille ehdottomasti haettava ympäristölupa. Uusien huoltoteiden ja olemassa olevien metsäteiden korjaamisen aiheuttamiin vaikutuksiin ei ole kiinnitetty mitään huomiota. Kaavaselostuksen kohta 7.3. on täysin riittämätön kuvaamaan tilannetta, jossa kymmeniä ja jopa satoja tuhansia tonneja painavia erikoiskuljetuksia kuljetetaan pieniä kinttupolkuja ja tällä hetkellä vielä edes olemattomia metsäteitä pitkin. Kyseisessä kohdassa annetaan harhaanjohtavasti ymmärtää, että kolme ajoneuvoa lapoja, kuusi ajoneuvoa tornia, yksi ajoneuvo konehuonetta ja kolme ajoneuvoa roottorin napaa varten sekä, asennustarvikkeita ja muita pienempiä osia varten olisi kuljetettava määrä. Tämähän ei pidä paikkaansa, sillä kohdassa 10.15 kerrotaan, että pelkästään voimalan perustamispaikan rakentaminen edellyttää noin 80 kuormaautokuljetusta maa– ja kiviaineksia. Nosturipaikan vahvistaminen edellyttää muutamaa kymmentä sorakuormaa. Kuljetuksia tulee olemaan vähintään tuhat pelkästään voimalapaikkojen rakentamista varten, jonka lisäksi varsinaiset voimaloiden osat ja niiden pystyttämistä varten tarvittavat nosturit ja apulaitteet. Vaikka rakennuspaikkojen maa- ja kiviaines on tarkoitus kuljettaa hankealueen sisällä, ei se poista sitä tosiasiaa, että teitä niitäkin varten on rakennettava - eivät näin massiiviset erikoiskuljetukset rakentamattomassa maastossa liiku mihinkään. Kyse on siis koko rakennusajan jatkuvista massiivisista kuljetuksista, vaikka yllä mainitussa kohdassa 7.3. annetaan harhaanjohtavasti ymmärtää jotakin muuta. Kaavaselostuksessa kerrotaan myös, että alueella on kattava metsäautoteiden verkosto, jota hyödynnetään mahdollisimman paljon. Tämäkään ei pidä paikkaansa, sillä suuri osa voimalapaikoille johtavista teistä joudutaan rakentamaan täysin uusille tiepaikoille. Myös olemassa oleva heikkokuntoinen Kahilannevantie on tällä hetkellä niin huonossa kunnossa ettei siellä pysty routa-aikaan ajamaan edes tavallisella henkilöautolla. Kuinka paljon tietä joudutaan vahvistamaan, jotta sitä pitkin voidaan kuljettaa mm. jopa miljoona tonnia painava nosturi, jota ei voi kuljettaa osissa? Nosturin lisäksi tarvitaan satoja tuhansia tonneja painava apunosturi / -	Sähkönsiirtoreitillä ja kuljetusreitillä sijaitsee Tevaniemen pohjavesialue, johon kohdistuvat vaikutukset ovat enintään vähäisiä. Toimijaa koskee normaali ehdoton pohjaveden pilaamiskielto ja kaikki mahdollinen rakentaminen on suunniteltava siten, etteivät toimenpiteet aiheuta pohjaveden pilaamisen riskiä. Tarkempi rakentamisen suunnittelu ja tarvittavat riskienhallintatoimenpiteet suunnitellaan ennen rakentamista. Kaavan toteuttaminen ei aiheuta pohjaveden pilaantumisriskiä. Ympäristölupa on tarpeen, jos hanke aiheuttaa naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa. Hankkeen suunnittelussa on noudatettu ympäristöministeriön tuulivoimarakentamista koskevaa ohjeistusta, jolloin tuulivoimalat eivät aiheuta naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa, minkä sallimiseksi tarvittaisiin ympäristölupia. Kaavaselostuksen kohdissa 4.5. ja 10.15. on kuvattu kaavan toteuttamisen aiheuttama liikenne ja sen vaikutukset. Suurin osa kuljetuksista on kaava-alueen sisäisiä maa-ainesten siirtoon liittyviä kuljetuksia.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	laite, ja lisäksi kymmeniä - ja jopa satoja tuhansia tonneja painavia voimaloiden osia. Tämä jopa miljoona tonnia painava nosturi siirretään jokaiselle voimalapaikalle ja sieltä pois. Kuinka paljon rakentamattomaan maastoon täytyy tehdä vahvistuksia ja parannuksia, jotta tällaisia jättikuljetuksia voidaan alueella ylipäätään kuljettaa? Kuinka paljon täytyy metsää kaataa, että saadaan lavat kuljetettua ja kääntymään mutkissa? Miten tämä kaikki vaikuttaa mm. alueen pohjavesitilanteeseen ja hankealueeseen ylipäärään ei ole tietoa, sillä teiden rakentamisesta / korjaamisesta tai kuljetusten aiheuttamista vaikutuksista ympäristöön ei ole tehty minkäänlaisia ympäristönvaikutus selvityksiä.	Kaavakarttaan on merkitty nykyiset tiet ja uudet tiet. Uusien teiden osuus on selvästi pienemi kuin nykyisten teiden. Hankkeen toteutuksen yhteydessä tieverkkoa tarvittaessa vahvistetaan niin, että se kestää rakentamisen edellyttämät kuljetukset. Vahvistettu tieverkko palvelee myös alueen päämaankäyttönä säilyvää metsätaloutta. Tuulivoimalat ja niiden pystyttämisessä käytettävä nosturi kuljetetaan paikalle osissa. Kaavaselostuksessa on kuvattu vaikutukset mm. pohjavesiin ja liikenteen vaikutukset.
	Kohdassa 10.15 mainitaan, että Kaava-alueelle johtavien teiden liittymät ovat avaria ja sopivat hyvin erikoiskuljetusten tarpeisiin. Tämä ei pidä paikkaansa, sillä Luhalahdentien ja Leppäsjärventien risteys on todella ahdas puhumattakaan Leppäsjärventien ja Kahilannevantien risteyksestä joka on leveydeltään vain muutamia metrejä. Itse Kahilannevantie on leveydeltään noin 5 metriä. Kuinka paljon metsää joudutaan kaatamaan ja pientä Kahilannevan kinttupolkua vahvistamaan kymmenien-, satojen tuhansien ja jopa miljoona kiloa painavan nosturin kuljettamiseen? Puhumattakaan voimala-alueiden perustamiseen vaadittavien ehkä tuhannen kuorma-autokuljetuksen aiheuttamat vaikutukset pienille metsäteille ja vielä rakentamattomille huoltoteille.	Kuljetusreitillä satamasta Tevaniemeen liittymät ovat avaria. Hankevastaava on teettänyt Leppäsjärventielle tiesuunnitelman, jossa on otettu huomioon hankkeen toteuttamisen edellyttämät kuljetukset. Hankevastaava teettää kustannuksellaan tarvittavat tiestön korjaukset Elinvoimakeskuksen (ent. ELY) tai tiekuntien kanssa sopien.
	Lisäksi koko Leppäsjärven tieosuus, jota aiotaan muokata tuulivoima-alueen tarpeita varten massiivisten kuljetusten vuoksi on koko pituudeltaan 1. luokan pohjavesialuetta ja POSKI hankkeen mukaan maa-aineksen ottoon soveltumaton alue. Vaikka varsinaista maa-ainesottoa sinänsä ei Leppäsjärventie - osuudella ole, voidaan tienmuokkausta, tien kaivamista ja näihin verrattavia tienmuokkaus toimenpiteitä verrata maa-aineksen ottoon. Niissä liikutellaan maa-aineksia ja tuodaan maa-aineksia tieosuudelle. Koko Leppäsjärventie hankealue on lähtökohtaisesti maa-aineksen ottoon soveltumaton alue, jonka vuoksi pohjavesien laadun vaarantumista ei voida poissulkea suunniteltujen massiivisten tienkorjaustoimenpiteiden ja kuljetusten sekä riittämättömien vaikutusselvitysten vuoksi. Maa-aineksia siirretään, niihin kajotaan, niitä liikutellaan ja kaivetaan alueella suuria määriä. Alueelle myös tuodaan ulkopuolelta kiviaineksia.	Leppäsjärventien parantamisen yhteydessä toteutetaan pohjavesien suojausrakenteet ja parannetaan tien geometriaa, joten parannettavan tieosan osalta pohjavesien pilaantumisriski vähenee kaiken liikenteen osalta.
	Maakuntakaavaa 2040 varten toteutetussa POSKI-hankkeessa 2012–2015 (NETTIIN_POSKi_kansineen.pdf, sivut 102-104) on määritelty koko Leppäsjärventie hankealue maa-aineksen ottoon soveltumattomaksi alueeksi. Kunnostettavan tien osuus on kokonaisuudessaan (1,3 km) 1-luokan tärkeää pohjavesialuetta, josta alueen sadat kiinteistöt, loma-asunnot ja eläintilat saavat puhtaan vetensä. Maakuntakaava 2040 on alueella edelleen voimassaoleva kaava. Kyseistä POSKI-hanketta ja sen tuloksia ei ole mainittu kaava-aineistossa missään. Pohjavesi- ja maa-ainestilanne alueella eivät kuitenkaan ole muuttuneet sitten POSKI-hankkeen valmistumisen.	Pohjavesialueelta ei tehdä maa-ainesten ottamista.
	Lupa- ja valvontavirasto on lausunnossaan tuulivoimaosayleiskaava luonnokseen tuonut esille välkevaikutusten osalta seuraavaa: ”Pirkanmaan ELY-keskus on antanut lausuntonsa Tevaniemen tuuli- voimaosayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS). Lausunnossaan Pirkanmaan ELY-keskus toi esille, että	Tuulivoimaosayleiskaava ei rajoita rantarakentamista kaava-alueen ulkopuolella.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	Röyhiönjärven-Valkeajärven rantakaavat sijaitsevat vain noin 500 metrin etäisyydellä kaava-alueen rajasta kaakkoon ja etelään. Rantakaava-alueilla on yhä rakentamattomia kiinteistöjä, joihin nähden tuulivoimaosayleiskaavan toteutuminen voi aiheuttaa ristiriidan ranta-asemakaavan tavoitteiden kanssa ja vaikeuttaa rantakaavan toteutumista. OAS-lausuntoihin annetussa kaavanlaatijan kokoamassa vastineessa todetaan, ettei tuulivoimahanke estä ranta-asemakaavan mukaisten rantarakennuspaikkojen toteutumista. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, ettei kaavoituksen yhteydessä laadittu Tevaniemen tuulipuiston välkeselvitys (Etha Wind, 2023) poissulje välkevaikutusten raja-arvojen ylittymistä rakentamattomien rantakaavassa vapaa-ajan kiinteistöiksi osoitetuilla alueilla. Lisäksi liiallisia välkevaikutuksia aiheutuu yhdelle asuinkiinteistölle. Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaisesti kaavan jatko- suunnittelussa tulee ratkaista ristiriita ranta-asemakaavan ja tuuli- voimaosayleiskaavan tavoitteiden välillä.” Kyseistä ristiriitaa ei ole edelleenkään ratkaistu, kuten kaavaselostuksen kohdassa 11.3 käy ilmi. Kaavaselostuksessa mainitaan kahdeksan tunnin vuotuisen välkkeen ylittymisestä viidellä rantakaavan rakentamattomalla tontilla (tontit 1–5, Kuva 10.35). Ruotsissa ja Saksassa annettu maksimisuositus kahdeksan tunnin vuotuisesta varjon välkkeestä ylitetään kahdessa havainnointipisteessä (c ja f). Teoreettisen maksimitilanteen vuotuinen 30 h/v ylitetään kahdeksassa havainnointipisteessä (f, g, h, i, j, k, l ja s). Teoreettisen maksimitilanteen suositus 30 minuuttia päivässä ylitetään viidessä havainnointipisteessä (g, h, i, j ja k). Selostuksessa mainitaan, että kasvillisuuden suojaava vaikutus huomioitaessa välkeaika on pienempi useassa havainnointipisteessä. Puuston suojaavaa vaikutusta ei voida huomioida välkevaikutusten yhteydessä, sillä mikään ei takaa sitä, että puusto pysyy paikallaan. Ilman puuston suojaavaa vaikutusta välkearvot ylittyvät useilla seurantapisteillä. Uudelleen valmisteluun otettu Tevaniemen tuulivoimahanke ei voi perustua vanhaan YVA:n eikä kaavaan. Toimintaympäristössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia edellisen hankkeen aloittamisen ja osayleiskaavan vahvistamisen jälkeen, jonka vuoksi YVA ja kaava olisi tullut laatia ajantasaisiin selvityksiin, vaikutuksiin ja tietoihin perustuen. Tähän asiaan viitataan useassa tuulivoimaosayleiskaavaluonnokseen annetussa lausunnossa. Yhteisvaikutusten osalta muiden hankkeiden kanssa kaavan vaikutusalue ei voi rajoittua vain yksittäisen hankkeen lähiympäristöön, sillä alueelle on suunnitteilla useita hankkeita, jolloin kymmenien voimaloiden yhteisvaikutus tulee olemaan massiivinen. Pelkkä viittaus hankkeisiin ja yhteisvaikutusten huomioimiseen ei riitä. Kaavassa ja YVA:ssa olisi tullut selkeästi esittää yhteisvaikutukset suhteessa alueen uusiin, suunnitteilla, vireillä ja muihin tiedossa oleviin tuulivoimahankkeisiin. Uusia tuulivoimahankkeita on vireillä useita, ja näiden yhteisvaikutusten arviointi olisi ollut aivan oleellista alueen kokonaisvaikutusten selvittämiseksi. Yhteisvaikutus-	Kaavassa on yleinen määräys, jonka mukaan rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää tekniset ratkaisut siitä, miten ohjeellista 8 tuntia vuodessa välkehaitta-arvoja ei ylitetä asuin- tai lomarakennusten kohdalla. Tällaisiksi lasketaan myös kaavoissa osoitetut rakentamattomat rantarakennuspaikat. Kaavaselostuksen kohdassa 11.3. todetaan, että tuulivoimaosayleiskaavan ja sen kohdalle osuvan ranta-asemakaavan merkinnät eivät ole ristiriidassa keskenään. Kaavassa on yleinen määräys, jonka mukaan rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää tekniset ratkaisut siitä, miten ohjeellista 8 tuntia vuodessa välkehaitta-arvoja ei ylitetä asuin- tai lomarakennusten kohdalla. Tällaisiksi lasketaan myös kaavoissa osoitetut rakentamattomat rantarakennuspaikat. Tuulivoimaosayleiskaava ei rajoita ranta-asemakaavojen mukaista rantarakentamista. Varjostusvälkkeen vaikutusalue on kuvattu kaavaselostuksen teemakartoilla sekä ilman puuston suojaavaa vaikutusta että puuston suojaava vaikutus huomioiden. Lupa- ja valvontavirasto ottaa kantaa YVAn ajantasaisuuteen. Kaavoitettavasta hankkeesta on tehty YVA, ja se on edelleen ajantasainen. Kaavan viranomaisneuvottelussa 20.1.2026 käytiin läpi selvitysten tilanne, todettiin ne riittävän ajantasaisiksi, paitsi liito-oravaselvitys, jota täydennettiin keväällä 2026. Lausunnossaan 23.6.2026 LVV katsoo, että selvitykset ovat riittäviä. Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	ten selvitysten puuttumiseen on kiinnittänyt huomiota lausunnossaan myös LVV toteamalla seuraavasti: Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että yhteisvaikutukset tulee huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa.	huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa.
	LVV toteaa erityisesti Luikesneva- Susinevan ja Horhalanperän hankkeiden yhteisvaikutusten selvittämisen tärkeyttä yhdessä Tevaniemen hankkeen kanssa. Myös Suomen luonnonsuojeluliitto, Pirkanmaan piiri on tuonut esille huolensa yhteisvaikutusten arvioinnin puutteesta. Tevaniemen, Luikesneva-Susineva ja Horhalanperä- tuulivoimahankekokonaisuus on voimassa olevan maakuntakaavan vastainen. Kaavaselostuksen kohdassa 10.25 on vain hyvin ylimalkaisesti tuotu esille yleisiä yhteisvaikutuksia. Tämänkin vuoksi hankkeelle on ehdottomasti vaadittava ympäristölupa.	Kaavan mukainen hanke ei aiheuta naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa, jonka perusteella ympäristölupa olisi tarpeen.
	Melun, myös matalataajuisen melun ja välkkeen aiheuttamat vaikutukset ihmisten ja eläinten terveyteen olisi tullut selvittää perustuen todellisiin voimalakokoihin. Teoreettiset 6 MW voimaloihin perustuvat selvitykset eivät todellisuutta vastaavia. Melu ja välke vaikutukset eivät rajoitu rantaviivojen ja paperille piirrettyjen rajojen mukaan. Tämänkin pohjalta hankkeelle on ehdottomasti haettava ympäristölupa.	Melumallinnus on tehty ympäristöministeriön melumallinnusohjeen mukaisesti. Mallinnuksessa melupäästöön on lisätty 2 dB, millä varmistetaan, että meluvaikutukset pysyvät toteutukseen valitullakin voimalamallilla ohjearvojen sisällä.
	Havainnekuvat ja näkyvyysanalyysi olisi pitänyt laatia uudelleen ja niiden olisi tullut vastata todellisia voimalakokoja ja näkyvyyttä maastossa. Näin ei ole tehty. Myös Parkanon kaupunki kiinnitti asiaan huomiota lausunnossaan.	Havainnekuvat ja näkyvyysalueanalyysi on tehty kaavan mahdollistamaa enimmäiskokoa vastaavilla voimaloilla.
	Luontoselvitykset metsäpeuran osalta ovat edelleen tekemättä. Luke toteaa lausunnossaan tuulivoimaosayleiskaavaluonnokseen metsäpeuran osalta, että hanke yhdessä lähialueiden muiden hankkeiden kanssa uhkaa vakavasti metsäpeuran suojelua ja lisää laajamittaista luontokatoa koko läntisen Suomen populaation alueella. Hanke sijoittuu Suomen rahoittamien LIFE-hankkeiden kautta palautetun eteläisen metsäpeurapopulaation tärkeimmälle kasvualueelle. Luke pitää hanketta ristiriitaisena EU:n biodiversiteettitavoitteiden ja kansallisten suojeluohjelmien kanssa.	Kaavaselostuksen kohdassa 10.6. on kuvattu vaikutukset metsäpeuraan. Kaava-alue sijaitsee metsäpeuran levinneisyysalueen länsipuolella, ja kaavan toteuttamisella on enintään vähäisiä vaikutuksia metsäpeuraan.
	Pirkan Taival kulkee edelleen hankealueen läpi (reitti merkitty kuvaan 10.34, kaavaselostuksen sivulla 94), vaikka sille aiemman kaavakäsittelyn aikana oli merkitty uusi kulkureitti vakavan jäänheittovaaran vuoksi kauemmas hankealueesta.	Kaavakartalla on osoitettu Pirkan Taipaleelle tuulivoimalat kiertävä reitti.
	Hankkeen jäänheittoselvityksen (22.1.2024) mukaan 5 tuulivoimalan odotetaan aiheuttavan korkean tai kohtalaisen jään irtoamisen riskin kaava-alueen läpimenevällä ajotiellä, ja kaikilla 9 tuulivoimalalla on kohtalaisen suuri jään irtoamisriski ajoteillä ja metsäpoluilla. Pirkan Taipaleen osalta todetaan sen kulkevan riskialueiden sisäpuolella, joten sitä ei suositella talvikäyttöön.	Jäänheittovaarasta voidaan varoittaa hankealueelle tulevien teiden varsiin asennettavilla kylteillä tai muilla ratkaisuilla.
	Myös meluarvot ylittyvät Pirkan Taipaleen koko matkalta. Väite siitä, että aluetta voi käyttää virkistäytymiseen ja ulkoiluun normaalisti ei pidä paikkaansa.	Tuulivoimaloiden ääni ei estä retkeilyreitin käyttöä.
	VEB-sähkönsiirtolinja tulee poistaa kaavasta kokonaan, koska sen riskit ELY:n perustellun päätelmän mukaan ovat suuret kielteiset erittäin arvokkaalle 1E-luokan pohjavesialueelle. Sähkönsiirtolinjojen veto läpi pohjavesialueen aiheuttamista vaikutuksista ei ole tehty riittäviä selvityksiä.	Kaavaselostuksessa on tuotu esiin, että sähkönsiirto voidaan toteuttaa maakaapelilla. Sähkönsiirron yksityiskohtaista suunnittelua ei tehdä kaavoituksen yhteydessä. Hanketta ja kaikkea siihen liittyvää rakentamista koskee normaali pohjaveden pilaamiskielto, joka otetaan huomioon kaikessa toiminnassa.
	Tuulivoimaloiden arvioinnissa kiinteistöjen arvoon nähden olisi tullut ottaa huomioon myös muissa Pohjoismaissa (kuten Ruotsi ja Norja) tehdyt laajat tutkimukset tuulivoimaloiden vaikutuksista	Kaavaselostuksen kohdassa 10.22. on kuvattu, mitkä olivat toteutuneiden asuinkiinteistöjen

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	kiinteistöjen arvoon. Suomessa tuulivoimayhtiöiden etuja valvovan yhdistyksen tilaamaa suppeaa selvitystä tuulivoimaloiden vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ei voida pitää riittävänä eikä puolueettomana. Selvitykset tuulivoimaloiden käyttöiän jälkeisiin toimenpiteisiin, jätteiden hävittämiseen ja maisemointiin ja niihin liittyviin vastuisiin ja kustannuksiin on edelleen tekemättä. Hankkeesta sen toisella kierroksella ei tehty kyselyä alueen vakituisille ja loma-asukkaille.	kauppojen hinnat kuudella paikkakunnalla ennen tuulivoimaloiden rakentamista ja tuulivoimaloiden rakentamisen jälkeen. Kaavaselostuksen kohdassa 7.4. on kuvattu tuulivoimaloiden käytöstä poisto.
L15 Digita Oy, 17.6.2026	Digitan antenni-tv vastaanottoneuvonnassa Digita Infossa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista. Vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta. Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni- tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv–lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan. Antenni-tv –lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv-vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tämän vuoksi vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutuksien arvioinnissa. Antennitelevision vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi onkin erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv-lähetysten näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä. Esitämme, että kaavoituksen edetessä, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa: • hankevastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi, tai mikäli suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä; ja • tarvittaessa täsmennetään, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista. Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on mietinnössään (LiVM 10/2014 vp - HE 221/2013 vp) todennut, että tuulivoimahäiriössä häiriönaiheuttaja huolehtii tilanteen korjaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja myös vastaa kustannuksista. Valiokunta on jo aiemmin katsonut, että tämän kaltaisen aiheuttaja vastaa -periaatteen tulisi olla yleisemminkin taajuuksien häiriöiden yhteydessä noudatettava lähtökohta. Digita toteaa, että antenni-tv:n verkko-operaattori Digitan velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista. Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Tämän lausunnon kohteena oleva tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toi-	Kaavaselostuksen kohdassa 10.23. on kuvattu vaikutukset TV- ja radiosignaaleihin, sekä korjaavat toimenpiteet, jos haittoja ilmenee.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	sien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet. Lisäksi Digita toteaa, että tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden hoitamisessa ei valitettavasti ole alalle syntynyt yleisiä käytäntöjä. Tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt voivat pahimmillaan estää kokonaan antenni-tv-signaalin vastaanoton. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetysaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan. Sen vuoksi onkin erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Ellei näin tehdä, riskinä on, että tuulivoimaloiden roottoreiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Tästä on jo olemassa valitettavia esimerkkejä (esim. Pori Peittoo). Tuulivoimayhtiöt tulee siten jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa velvoittaa huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat sijoitetaan alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-tv:n vastaanotolle ei aiheudu. Viranomaisten tulisi päätöksessään tuoda selvästi esiin myös se, että mikäli huolellisesta ennakkosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat kuitenkin aiheuttavat häiriöitä tv-vastaanotolle, tulee niiden myös huolehtia häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista. Digita suhtautuu myönteisesti tuulivoiman käyttöön energianlähteenä. Jo toteutetut tuulivoimalat ovat kuitenkin osoittaneet, että tv-lähetysasemien jälkeen rakennetut tuulivoimapuistot voivat aiheuttaa olennaisia häiriöitä tv-vastaanottoon. Mahdollisten tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden korjaaminen ei kuulu Digitan velvollisuuksiin ja televisiovastaanoton varmistamiseksi alueella on erittäin tärkeätä, että tuulivoimatoimija huolehtii aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.	
L16 Caruna Oy, 18.6.2026	Caruna Oy:llä ei ole lisättävää tai muokattavaa Tevaniemen tuulivoimapuiston osayleiskaavan OAS-vaiheessa ja kaavaluonnosvaiheessa annettuihin lausuntoihin. Pyydämme saada tiedoksi, kun kaava on hyväksytty ja saanut lainvoiman. Haluamme vielä muistuttaa, että OAS- ja kaavaluonnosvaiheessa annetun lausunnon mukaisesti lopullinen liittymistapa, liittymispiste ja liitettävä sähköteho määritellään liittymissopimuksessa. Toistaiseksi lopullista sijaintia liittymispisteelle ei ole vielä sovittu ja päätetty, joten osoitettava liittymispiste Caruna Oy:n 110 kV sähköverkkoon voi sijaita myös muussa kohdassa kuin miten kaavaehdotuksen kaavaselostuksen kuvassa 7.1 on alustavasti esitetty. Liittymispisteen alustava sijainti tarkentuu suunnittelun edetessä ja määritellään lopulta liittymissopimuksessa.	Merkitään tiedoksi.
L17 Fingrid, 3.6.2023	Saitte joulukuussa 2025 Fingridin lausunnon OAS vaiheessa uudelleen käynnistyneestä kaavaprosessista. Tiedoksi harkinnan pohjalta, että Fingrid ei tee enää lausuntoa Tevaniemen tuulivoimapuiston osayleiskaavan ehdotuksesta. Lausuntoa ei tässä vaiheessa uutta kaavaprosessia enää tarvita, varsinkaan kun kaava-alueella ei ole Fingridin voimajohtoja.	Merkitään tiedoksi.
L18 Ilmatieteen laitos, 21.6.2026	Kuten on todettu aikaisemmissa lausunnoissa (181/03.00.02/2023, 759/03.00.02/2025 ja 94/03.00.02/2026), tutkapaikan siirryttyä Ikaalisista Kankaanpäähän, Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Tevaniemen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotukseen, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta. Mutta kuten on jo painotettu, alueelle suunnitellut ja rakennetut	Merkitään tiedoksi.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastineet
	tuulivoimalat tulevat yhteisvaikutuksena aiheuttamaan merkittävää häiriökaikua säätutkamittauksiin ja näin heikentämään sääpalveluita alueelle. Laitoksen puolelta ei ole kuitenkaan uutta lisättävää kompensaatiomittauksista, joista mainittiin edellisessä lausunnossa.	
L19 Suomen Erillisverkot Oy, 27.5.2026	Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkkooperaattoripalvelut liiketoimintaan.	Merkitään tiedoksi.
L20 Pirkanmaan pelastuslaitos, 22.7.2026	Pelastuslaitoksella ei ole huomautettavaa osayleiskaavaehdotuksen suhteen. Tuulivoimaloiden turvallisuusratkaisujen osalta todetaan kuitenkin, että niiden osalta tulee tehdä erillinen suunnitelma, jolla osoitetaan, että tuulivoimaloiden palo- ja henkilöturvallisuus on riittävä. Suunnitelmassa on huomioitava ao. suunnitteluohjeissa, kuten Wind turbines Fire protection guideline (CFPA 2012) ja Tuulivoimalan vahingontorjunta (Finanssialan Keskusliitto 2014) asetetut vaatimukset. Suunnitelma tulee esittää rakentamislupaa haettaessa.	Merkitään tiedoksi.

Muistutukset

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
M01 Yksityinen henkilö	Tuulivoima on periaatteessa mahdollinen energiamuoto, mutta Tevaniemi ei ole sopiva paikka tuulivoimapuistolle: korkeat (280 m), välkkyvät ja humisevat tuulimyllyt sijaitsevat aivan liian lähellä sekä vakituista asutusta että loma-asutusta (noin 2 kilometrin etäisyydellä ja jopa lähempänä). Ojajärven vastarannan havainnekuvat osoittavat, kuinka välkkeen vaikutukset ympäristöön, maisemaan ja alueen viihtyisyyteen ovat merkittävät. Myös huminan haittavaikutus on huomattava, koska järvi kantaa hyvin ääntä. Tuulivoimapuiston rajavyöhykkeellä kasvaa tällä hetkellä metsää, jota ajan saatossa uudistetaan ja hakataan, jolloin metsän näkymäeste katoaa ja haittavaikutukset entisestään kasvavat. Ojajärven hyväksytyn ja vahvistetun rantakaavan ohella myös Koirilammen hyväksytty ja vahvistettu rantakaava, josta ei ole Tevaniemen osayleiskaavaehdotuksessa mitään mainintaa, tulee ottaa kaavaprosessissa huomioon. Tevaniemen tuulimyllyjen haittavaikutukset ovat merkittävät Tevaniemen kylän kohdalla Kyrösjärven vastarannalla sijaitseville rantakiinteistöille: Kyrösjärvi kantaa hyvin ääntä, ja avoimella järvellä ei ole näkösuojaa. Ikaalisten kaupungin tulee hakea ympäristölupaa, koska tuulivoimapuistosta johtuvat haitat ja hyödyt asettavat Tevaniemen kylän asukkaat ja laajemmaltikin lähikylien asukkaat keskenään eriarvoiseen asemaan: harvat keräävät hyödyt, ja muille jäävät haitat. Kaupungin päättäjien tehtävänä on pitää huolta kaikista asukkaistaan. Heillä on päätöksenteossaan sekä valta että vastuu tehdä oikeudenmukaisia päätöksiä.	Tevaniemen alue on osoitettu maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueeksi. Hankkeen suunnittelussa on noudatettu ympäristöministeriön tuulivoimaloiden suunnittelua koskevaa ohjeistusta. Myös tuulivoimaloiden melutason ohjearvot alittuvat selvästi asuin- ja lomarakennusten kohdalla. Ranta-asemakaavojen rajaukset, mukaan lukien Koiralammen ranta-asemakaava, on esitetty kaavaselostuksen kuvassa 3.5. Tevaniemen tuulivoimahanke ei rajoita ranta-asemakaavoissa osoitettua rantarakentamista. Ympäristölupa on tarpeen, jos hanke aiheuttaa naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa. Hankkeen suunnittelussa on noudatettu ympäristöministeriön tuulivoimarakentamista koskevaa ohjeistusta, jolloin tuulivoimalat eivät aiheuta naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa, minkä sallimiseksi tarvittaisiin ympäristölupia.
M02 Yksityiset henkilöt	Kaavan ehdotusvaiheessa on edelleen merkittäviä puutteita ja tilanne on kaavan ympäristössä muuttunut. Susineva- Luikesneva, Horhalanperä Tevaniemi muodostavat yhdessä suuren täysin poikkeuksellisen kokoisen tuulivoima-alueen, jota ei nykyisessä kaavaehdotuksen materiaaleissa ei ole huomioitu lainkaan. Esimerkiksi	Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	metsäpeuroista ei ole tehty selvitystä, vaikka todistettavasti eläimet ovat liikkuneet myös Tevaniemen kaava-alueella ja sen välittömässä läheisyydessä. Ympäristövaikutusten arviointi YVA- arviointi on tiedoiltaan vanhentunut. Asukaskyselyä ei voida pitää riittävän laajana ottaen huomioon ympäristöministeriön maisemavaikutusten päivitetty ohjeistus vuodelta 2024. Myös havainnekuvien osalta edellisen Tevaniemen tuulivoimaosayleiskaavan havainnekuvat välittävät vanhentunutta ja virheellistä tietoa, koska mm. taustalla olevat muut tuulivoimahankkeet Susineva Luikesneva- ja Horhalanperä eivät näy nykyisissä havainnekuvissa lainkaan. Näin ollen materiaali välittää sekä asukkaille että viranomaisille epäluotettavaa ja puutteellista tietoa. Yhteisvaikutusten arviointia ei voida suorittaa nykyisten kuvamateriaalien pohjalta lainkaan, vaikka nimenomaan kaavan tarkoitus on tuottaa tietoa. Määrällisesti havainnekuvia on otettu vähän. Esimerkiksi Höytölästä Kyrösjärven suuntaan ei ole otettu ainoatakaan havainnekuvaa, vaikka Tevaniemen kaava sijaitsee vastarannalla. Näiden seikkojen perusteella maisema- ja sosiaalisten vaikutusten arviointia on tarpeen täydentää ennen kaavan jatkokäsittelyä. Pohjavesiselvitykset ovat edelleen tekemättä luotettavalla tavalla. Kaavamateriaaliin ei ole rinnastettu Teiharjun voimalaa antamaan hankkeelle mittakaavaa. Ojajärven rantatontit tulee huomioida- Melu ja välkeselvitykset eivät ole luotettavat. Kaava tulee hylätä suurten kielteisten vaikutusten vuoksi.	Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa. Kaavaselostuksen kohdassa 10.6. on kuvattu vaikutukset metsäpeuraan. Kaava-alue sijaitsee metsäpeuran levinneisyysalueen länsipuolella, ja kaavan toteuttamisella on enintään vähäisiä vaikutuksia metsäpeuraan. Lupa- ja valvontavirasto ottaa kantaa YVAn ajantasaisuuteen. Kaavoitettavasta hankkeesta on tehty YVA, ja se on edelleen ajantasainen. Kaavan viranomaisneuvottelussa 20.1.2026 käytiin läpi selvitysten tilanne, todettiin ne riittävän ajantasaisiksi, paitsi liito-oravaselvitys, jota täydennettiin keväällä 2026. Lausunnossaan 23.6.2026 LVV katsoo, että selvitykset ovat riittäviä. Maisemallisia yhteisvaikutuksia on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 10.25. Meluselvitykset on tehty ympäristöministeriön tuulivoimaloita koskevan melumallinnusohjeen mukaisesti. Kaavaselostuksen liitteenä ovat meluselvitys ja välkeselvitys, joissa on kuvattu, miten selvitykset on tehty.
M03 Yksityinen henkilö	Perusparannettavan Leppäsjärventien parannussuunnitelmassa pitäisi olla huomioitu pohjaveden korkeudet. Siihen ei voi luottaa, että vesienhallinta suunnitellaan vasta parantamisen edeltävissä vaiheissa. Kun oikaisut ja pystygeometrian korjaaminen ovat käynnissä, niin yksityiskohdat jäävät yleensä huomaamatta, sillä aina voi tulla suurempiakin ongelmia. Veden samentuminen on jo ongelma, sillä jokin on aiheuttanut veden pilaantumisen. Veden pilaamiskielto on ehdoton. Työn valvonta on tärkeää, mutta paljonko siihen on varaa satsata, kun kustannukset ovat kohonneet alkuperäisestä suunnitelmasta (2024). Veden tutkiminen on mielestäni liian vähäistä, kun ne tehdään vain ennen ja jälkeen parannuksen. Entäs esim. sellaisissa öljyn vuototilanteissa, joita ei heti kiireessä huomata, niin käyttäjät ja eläimet joutuvat kärsimään vahingosta. Pitäisi olla viikoittainen veden laadun seuranta, joka tehtäisiin hankevastaavan kustannuksella. En ole saanut vastausta ehdotukseeni. Nämä asiat pitää olla parannettavan tien sopimuspapereissa. Myös tilanteissa, jos öljyvahinkojen ym. aiheuttajaa ei saada selville, niin	Kaava ei ota kantaa Leppäsjärventien tiesuunnitelmaan, jonka Sisä-Suomen elinvoimakeskus on hyväksynyt vuonna 2026. Elinvoimakeskus (ent. ELY) ohjaa myös hankkeen toteutussuunnitelman laatimista. Kaavan vaikutukset pohjavesiin on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 10.10.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	korvaukset vahingosta on hankevastaavalla, eikä kunnan tai loppuviimeksi verojen kautta asukkaiden. Voimaloiden purkuvakuuksista on sovittu ei julkisissa vuokrasopimuksissa. Moniko on ottanut huomioon, millaiset kustannukset on 30 vuoden päästä. Jos on vielä tilanne, että alkuperäinen hankevastaava on mennyt konkurssiin tai myös nykyinen voimaloiden omistaja. Kuka purkaa ja kenen rahoilla? Saattaa olla, että maanomistaja joutuu maksumieheksi, kun on kerran saanut vuokraa maistaan. Kukaan kuntalainen ei halua osallistua kustannuksiin, jos ei ole vuokrannut maitaan. En ole tähänkään saanut vastausta ja luulen, että vuokraajatkin olisivat kiinnostuneita asiasta. Siirtolinjavaihtoehto VE B pitää poistaa kaavaehdotuksesta, koska se vaihtoehto on hylätty vedenottamon läheisyyden vuoksi. Kaikissa karttakuvissa se esiintyy. Se aiheuttaa vain turhaa hämmennystä asukkaiden keskuudessa. Samoin kun koko Leppäsjärventien parannusta markkinoitiin hankkeen alussa (2019–2020). Toivottavasti siirtolinjavaihtoehtoihin voi asukkaat vaikuttaa, sillä kun he eivät saa mitään hyötyä siitä, vaan päinvastoin rakennuskiellot siirtoreitille. Tällä hetkellä maisemissa voi olla metsää voimaloiden edessä, mutta tällä metsien kaatovimmalla, millä metsiä kaadetaan, niin voimalat loistavat yksinään vieri vieressä. Vastustan voimaloiden rakentamista, sillä sähköä ilman tulemme toimeen, mutta ilman puhdasta vettä se ei onnistu. Vesivarat ovat hiljaa katoamassa helleaaltojen valloittaessa. Vesi tulee olemaan kalliimpaa kuin sähkö.	Kaava ei ota kantaa maanvuokrasopimuksiin, jotka ovat kahdenvälisiä yksityisoikeudellisia sopimuksia. Hanketoimija on kuitenkin julkisuudessa kertonut, että sopimukset sisältävä purkuvakuuden. Kaavaselostuksen kohdassa 10.24. on kuvattu vaikutukset tuulivoimatuotannon päätyttyä. Kaavaselostuksessa on tuotu esiin, että sähkönsiirto voidaan toteuttaa maakaapelilla. Sähkönsiirron yksityiskohtaista suunnittelua ei tehdä kaavoituksen yhteydessä. Hanketta ja kaikkea siihen liittyvää rakentamista koskee normaali pohjaveden pilaamiskielto, joka otetaan huomioon kaikessa toiminnassa. Kaavan vaikutukset pohjavesiin on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 10.10. Kaava-alueella ei ole pohjavesialueita eikä tuulivoimaloiden rakentaminen aiheuta vaikutuksia pohjavesiin. Sähkönsiirtoreitillä ja kuljetusreitillä sijaitsee Tevaniemen pohjavesialue, johon kohdistuvat vaikutukset ovat enintään vähäisiä. Kaikkea toimintaa koskee normaali pohjaveden pilaamiskielto. Tarkempi rakentamissuunnittelu ja tarvittavat riskienhallintatoimenpiteet suunnitellaan ennen rakentamisen aloittamista.
M04 Yksityinen henkilö	Ikaalisten kaupungin asukkaana vastustan Tevaniemen Tevaniemen osayleiskaavan hyväksymistä. Hankkeesta tarvitaan uudet yva-selvitykset. Hankkeen kokonaisvaikutukset ja yhteisvaikutukset Tevaniemen tuulivoimalahankkeen vieressä olevien Luikesneva-Susineva ja Horhalanperän tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset pitää selvittää. Tuulivoimalahankkeista on haittaa Seitsemisen luonnonsuojelualueelle ja sen eläimistölle. Maisemahaittojen ja asukkaille aiheutvien haittojen vuoksi Kyrösjärven itäpuolinen ikaalinen menettää vetovoimaisuuttaan maalta asuntoa etsiville ja elinympäristöä vaihtaville lapsiperheille.	Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa. Seitsemisen luonnonsuojelualue sijaitsee noin 15 kilometrin päässä Tevaniemen kaavan mukaisista tuulivoimaloista, eivätkä näkymäalueanalyysin perusteella tuulivoimalat näy Seit-

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
		semisen luonnonsuojelualueelle. Tevaniemen tuulivoimalat eivät aiheuta haittaa Seitsemisen luonnonsuojelualueen eläimistölle. Kaavaselostuksen kohdassa 10.2. on kuvattu kaavan maisemavaikutukset ja vaikutukset ihmisten elinoloihin kohdassa 10.20.
M05 Yksityinen henkilö	Vastustan Tevaniemen tuulivoimahanketta, esimerkiksi missä kohtaa hanketta mainitaan mitä käytöstä pois jääneille tuulivoimaloille tehdään vai jätetäänkö ne koristamaan pilattua maisemaa käyttöajan loputtuakin? Lisäksi vaikutukset pohjavesialueisiin ovat sitä luokkaa, että vastustan hanketta täysin kestämättömänä.	Kaavaselostuksen kohdassa 10.24. kuvataan vaikutukset tuulivoimatuotannon päätyttyä. Kaavan vaikutukset pohjavesiin on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 10.10. Kaava-alueella ei ole pohjavesialueita eikä tuulivoimaloiden rakentaminen aiheuta vaikutuksia pohjavesiin. Sähkönsiirtoreitillä ja kuljetusreitillä sijaitsee Tevaniemen pohjavesialue, johon kohdistuvat vaikutukset ovat enintään vähäisiä. Toimijaa koskee normaali ehdoton pohjaveden pilaamiskielto ja kaikki mahdollinen rakentaminen on suunniteltava siten, etteivät toimenpiteet aiheuta pohjaveden pilaamisen riskiä. Tarkempi rakentamisen suunnittelu ja tarvittavat riskienhallintatoimenpiteet suunnitellaan ennen rakentamista.
M06 Yksityinen henkilö	Minulla on kiinteistö Tevaniemessä, tarkemmin (alueen nimi). Minä ja perheeni jäsen vastustamme Tevaniemen tuulivoimahanketta, koska 1. Pohjavesi ja Tevaniemen vedenottamon vesi pilaantuu maansiirtotöiden ja tuulivoimaloiden käytön vuoksi. Nytkin soranotto on vuosikymmeniä pienessäkin muodossa vedenottamon ympärillä ollut kiellettyä. Lisäksi maansiirtotyöt erilaisten kaapelien vuoksi pilaavat pohjavettä. 2. Tuulimyllyt aiheuttavat melu-, maisema-, välke-, tärinä- ja infraäänihaittoja. 3. Asukkaille aiheutuu taloudellisia tappioita kiinteistöjen arvon laskun vuoksi. He jopa joutuvat muuttamaan alueelta pois, jos vesi pilaantuu.	Kaavan vaikutukset pohjavesiin on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 10.10. Kaava-alueella ei ole pohjavesialueita eikä tuulivoimaloiden rakentaminen aiheuta vaikutuksia pohjavesiin. Sähkönsiirtoreitillä ja kuljetusreitillä sijaitsee Tevaniemen pohjavesialue, johon kohdistuvat vaikutukset ovat enintään vähäisiä. Toimijaa koskee normaali ehdoton pohjaveden pilaamiskielto ja kaikki mahdollinen rakentaminen on suunniteltava siten, etteivät toimenpiteet aiheuta pohjaveden pilaamisen riskiä. Tarkempi rakentamisen suunnittelu ja tarvittavat riskienhallintatoimenpiteet suunnitellaan ennen rakentamista. Kaavaselostuksen kohdassa 10.12 on kuvattu meluvaikutukset, kohdassa 10.13. varjostusvälkkeen vaikutukset ja kohdassa 10.2. maisemavaikutukset. Hankkeen YVA-selostuksen kohdassa 10.2.3. on kuvattu

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
		infraäänien vaikutuksia ja kohdassa 20.2.4. tärinän vaikutuksia. Kaavaselostuksen kohdassa 10.22. on kuvattu vaikutukset asuinkiinteistöjen hintoihin.
M07 Yksityinen henkilö	Vastustan Tevaniemen nähtävillä olevaa tuulivoimaosayleiskaavaa ja sitä ei tule hyväksyä, vaan kaava on palautettava uudelleen valmisteluun. YVA-selvitykset tulee tehdä uudelleen puolueettomilla asiantuntijoilla, eikä vanhoja selvityksiä tule käyttää kaavan pohjana. Myöskin vireillä olevien uusien tuulivoimahankkeiden (Luikesneva-Susineva ja Horhalanperä) yhteisvaikutukset Tevaniemen tuulivoimahankkeen kanssa tulee arvioida ja ottaa huomioon. Näiden kolmen hankkeen kokonaisuus on maakuntakaavan vastainen. Suunniteltujen tuulivoimaloiden rakentaminen muodostaa merkittävän riskin pohjavesivarannoille ja vedenlaadulle. Puolueeton selvitys hankkeen vaikutuksista pohjavesiin (myös rakentamisen ajalta) on tehtävä, vanha selvitys ei ole luotettava. Pohjaveden suojelun tulee olla aukoton, hanke aiheuttaa toteutuessaan pohjaveden pilaantumisen riskin. Erityisesti luontoselvitykset ja arvokkaiden kallioalueiden selvitykset tulee tehdä uudelleen: kaava-aineistossa on puutteita niin lepakoiden, muuttolintujen, metsäpeurojen kuin arvokkaiden kallioesiintymien osalta. Selvitysten tekijänä ei voi olla hanketoimija, vaan tekijän pitää olla puolueeton taho. Esimerkiksi ympärivuotisesti rauhoitettu joutsen esiintyy monilukuisesti hankealueen lähellä ja tuulivoimalat osuvat niiden lentoreitille. Metsäpeuraselvitys on myös päivitettävä tähän päivään.	Lupa- ja valvontavirasto ottaa kantaa YVAn ajantasaisuuteen. Kaavoitettavasta hankkeesta on tehty YVA, ja se on edelleen ajantasainen. Kaavan viranomaisneuvottelussa 20.1.2026 käytiin läpi selvitysten tilanne, todettiin ne riittävän ajantasaisiksi, paitsi liito-oravaselvitys, jota täydennettiin keväällä 2026. Lausunnossaan 23.6.2026 LVV katsoo, että selvitykset ovat riittäviä. Tevaniemen tuulivoimahanke on osoitettu maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueena. Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa. Kaavan vaikutukset pohjavesiin on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 10.10. Kaava-alueella ei ole pohjavesialueita eikä tuulivoimaloiden rakentaminen aiheuta vaikutuksia pohjavesiin. Sähkönsiirtoreitillä ja kuljetusreitillä sijaitsee Tevaniemen pohjavesialue, johon kohdistuvat vaikutukset ovat enintään vähäisiä. Toimijaa koskee normaali ehdoton pohjaveden pilaamiskielto ja kaikki mahdollinen rakentaminen on suunniteltava siten, etteivät toimenpiteet aiheuta pohjaveden pilaamisen riskiä. Tarkempi rakentamisen suunnittelu ja tarvittavat riskienhallintatoimenpiteet suunnitellaan ennen rakentamista. Kaavan viranomaisneuvottelussa 20.1.2026 käytiin läpi selvitysten tilanne, todettiin ne riittävän ajantasaisiksi, paitsi liito-oravaselvitys, jota täyden-

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	Tevaniemen tuulivoimalat on suunniteltu arvokkaalle, hiljaiselle alueelle, joka tulisi säilyttää koskemattomana. Tuulivoimaloiden rakentaminen vaikuttaa hankealueen läheisiin, (osaksi) rantakaava-alueelle rakennettuihin asuntoihin ja mökkeihin alentamalla merkittävästi näiden kiinteistöjen arvoa. Omaisuuden suoja on perustuslaissa määritelty ihmisten perusoikeus, jota rikotaan, jos tuulivoimalat rakennetaan. Havainnekuvat tulee tehdä niin, että niissä kuvataan tuulivoimaloiden todellinen näkyvyys kuvauspaikkaan, päiväkuvien lisäksi on havainnollistettava lentoestevalojen näkyminen pimeän aikaan. Melumallinnuksessa ei ole otettu huomioon myllyjen läheisyyttä toisiinsa eikä siten melun lisääntymistä siitä johtuen. Melumallinnukset on tehtävä uudelleen eivätkä ne saa perustua vanhentuneisiin ohjeistuksiin, koska tiedetään, että vanha ohjeistus on puutteellinen	nettiin keväällä 2026. Lausunnossaan 23.6.2026 LVV katsoo, että selvitykset ovat riittäviä. Tuulivoimalat muuttavat kaava-alueen äänimaisemaa. Kaavaselostuksen kohdassa 10.2. on kuvattu meluvaikutukset. Kaavaselostuksen kohdassa 10.22. on kuvattu vaikutukset asuinkiinteistöjen hintoihin. Kaavaselostuksen kohdassa 10.2. on esitetty havainnekuvat ja arvioitu maisemavaikutukset. Melumallinnus on tehty ympäristöministeriön melumallinnusohjeen mukaisesti.
M08 Yksityinen henkilö	Vastustan Tevaniemen tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymistä esitetyssä muodossa. Kaavaehdotus mahdollistaisi erittäin korkeiden tuulivoimaloiden rakentamisen alueelle, jolla vaikutukset ulottuvat laajasti maisemaan, asumisviihtyvyyteen, virkistyskäyttöön, luontoon sekä lähialueiden kiinteistöihin. Pidän kaava-aineiston vaikutusten arviointia riittämättömänä erityisesti melun, välkkeen, maisemavaikutusten, yhteisvaikutusten sekä luontoarvojen osalta. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että lähialueella on myös muita suunnitteilla olevia tuulivoimahankkeita. Yhteisvaikutukset voivat muodostua yksittäistä hanketta merkittävämmiksi, eikä niitä tule vähätellä kaavan hyväksymiskäsittelyssä. Mielestäni voimaloiden sijoittelussa olisi tullut harkita vaihtoehtoa VE MÄ, jossa kaikki voimalat sijoitettaisiin kaupunginhallituksen puheenjohtajan takapihalle. Tämä olisi varmasti ollut asukaskyselynkin mukaan mieluisin vaihtoehto. Pyydän, että kaavaehdotusta ei hyväksytä ennen kuin vaikutusten arviointia on täydennetty ja hankkeen vaikutukset asukkaisiin, luontoon, maisemaan, virkistykseen ja kiinteistöjen käyttömahdollisuuksiin on selvitetty riittävän kattavasti ja ajantasaisesti.	Vaikutukset maisemaan on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 10.2, vaikutukset virkistyskäyttöön kohdassa 10.21, meluvaikutukset kohdassa 10.12, välkevaikutukset kohdassa 10.13, maisemavaikutukset kohdassa 10.2 ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa kohdassa 10.25.
M09 Yksityiset henkilöt	Vastustamme Tevaniemen tuulivoimapuiston kaavaehdotusta. Tevaniemen tuulivoimalat on suunniteltu liian lähelle asutusta ja kotieläimiä. Meneekö ihmisiltä sekä terveys että elinkeino? Miten reagoivat pienet lapset, jos he joutuvat olemaan melko lähellä tuulimyllyjä koko ajan (päivähoito, koulu, koti/lastenkodit)? Kuka korvaa haitat, jos kotieläimiä ei pysty esim. laiduntamaan ja ne sairastuvat? Voimaloiden haitoista ei ole riittävästi tietoa. Havainnekuvissa esim. punaiset valot ovat huomattavasti himmeämpiä kuin esim. Jämijärvellä olevissa pienemmissä tuulimyllyissä on. Miten käy alueen matkailun ja loma-asutuksen, jos myllyt tulee? Haluaako kukaan tulla lomalle punaisten valojen vierelle myllyjen huminaan? Viihtyykö edes nykyiset asukkaat, entä maanomistajat? Onko hankkeesta tulevat rahat ylimitoitettu? Entä kuinka käy luonnon ja pohjaveden? Kaava-alueelle on muuttanut metsäpeuroja. Niitä ei ole huomioitu selvityksissä mitenkään. Haittaselvitykset on tehnyt suurimmaksi osaksi tuulivoimayhtiöiden palkkaamat henkilöt. Ovatko he luotettavia? Koska myllyt ovat isompia kuin mitä oikeasti on olemassa, arvioidut haitat perustuvat oletuksiin ei tosiasioihin.	Hankkeen suunnittelussa on noudatettu ympäristöministeriön tuulivoimaloiden suunnittelua koskevaa ohjeistusta. Tuulivoimaloiden melutason ohjearvot alittuvat selvästi asuin- ja lomarakennusten kohdalla. Kaava-alueen ulkopuolella äänitaso on niin alhainen, että se ei vaikuta kotieläimiin tai laiduntamiseen. Kaavaselostuksen kohdassa 10.2. on kuvattu vaikutukset maisemaan, kohdassa 10.20 vaikutukset ihmisten elinoloihin, ja kohdassa 10.21. vaikutukset virkistykseen ja matkailuun. Kaavaselostuksen kohdassa 10.6. on kuvattu vaikutukset

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
		metsäpeuraan. Kaava-alue sijaitsee metsäpeuran levinneisyysalueen länsipuolella, ja kaavan toteuttamisella on enintään vähäisiä vaikutuksia metsäpeuraan.
M10 Yksityiset henkilöt	Vastustamme Tevaniemen tuulivoimahanketta. Hanketta ei tule toteuttaa, koska hanke tulee muuttamaan aluetta merkittävästi. Metsä - ja maatalousvaltainen ja hiljainen alue muuttuisi hankkeen myötä suureksi teollisuusalueeksi, jolla olisi merkittävän haitallisia vaikutuksia laajalle elinympäristöön, ihmisiin, eläimiin, pohjavesiin, luontoon ja elinkeinoihin. Mikäli hanke kuitenkin etenee, on sille ehdottomasti vaadittava ympäristölupa. Uusi Tevaniemen tuulivoimahanke ei voi perustua vanhaan YVA:n eikä kaavaan. Toimintaympäristössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia edellisen hankkeen aloittamisen ja osayleiskaavan vahvistamisen jälkeen, jonka vuoksi YVA ja kaava tulee laatia ajantasaisiin selvityksiin, vaikutuksiin ja tietoihin perustuen. Erityisesti pohjavesiselvitykset tulee tehdä täydessä laajuudessa paikan päällä todellisiin mittauksiin ja tietoihin perustuen koskien koko hankealuetta. Uusia tuulivoimahankkeita on alueella vireillä useita, ja kymmenien jättimyllyjen yhteisvaikutukset tulevat olemaan massiivisen tuhoavat alueelle ja sen asukkaille. Hankkeiden yhteisvaikutusten arviointi on aivan oleellista hankkeiden kokonaisvaikutusten selvittämiseksi.	Kaavan vaikutukset on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 10. Ympäristölupa on tarpeen, jos hanke aiheuttaa naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa. Hankkeen suunnittelussa on noudatettu ympäristöministeriön tuulivoimarakentamista koskevaa ohjeistusta, jolloin tuulivoimalat eivät aiheuta naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa, minkä sallimiseksi tarvittaisiin ympäristölupia. Lupa- ja valvontavirasto ottaa kantaa YVAn ajantasaisuuteen. Kaavoitettavasta hankkeesta on tehty YVA, ja se on edelleen ajantasainen. Kaavan viranomaisneuvottelussa 20.1.2026 käytiin läpi selvitysten tilanne, todettiin ne riittävän ajantasaisiksi, paitsi liito-oravaselvitys, jota täydennettiin keväällä 2026. Lausunnossaan 23.6.2026 LVV katsoo, että selvitykset ovat riittäviä. Kaava-alueella ei ole pohjavesialueita eikä tuulivoimaloiden rakentaminen aiheuta vaikutuksia pohjavesiin. Sähkönsiirtoreitillä ja kuljetusreitillä sijaitsee Tevaniemen pohjavesialue, johon kohdistuvat vaikutukset ovat enintään vähäisiä. Toimijaa koskee normaali ehdoton pohjaveden pilaamiskielto ja kaikki mahdollinen rakentaminen on suunniteltava siten, etteivät toimenpiteet aiheuta pohjaveden pilaamisen riskiä. Tarkempi rakentamisen suunnittelu ja tarvittavat riskienhallintatoimenpiteet suunnitellaan ennen rakentamista. Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	Huoltoteiden rakentamisen, niiden korjaamisen ja massiivisten kuljetusten vaikutuksia alueeseen ja pohjavesiin ei ole selvitetty lainkaan. Metsäpeuraselvitystä ei ole edelleenkään tehty. Vakava jäänheittovaara pois sulkee Pirkan Taipaleen käytön talvisin. VEB-sähkönsiirtolinja tulee poistaa kaavasta kokonaan, koska sen riskit ELY:n perustellun päätelmän mukaan ovat suuret kielteiset erittäin arvokkaalle 1E-luokan pohjavesialueelle. Kaikki selvitykset tulee perustua nykytilanteeseen ja tämänhetkisiin tietoihin. Hankkeesta ei ole tehty kyselyä alueen vakituiselle ja loma-asukkaille sen toisella kierroksella.	huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa. Kaavaselostuksen kohdissa 4.5. ja 10.15. on kuvattu kaavan toteuttamisen aiheuttama liikenne ja sen vaikutukset. Kaavaselostuksen kohdassa 10.6. on kuvattu vaikutukset metsäpeuraan. Kaava-alue sijaitsee metsäpeuran levinneisyysalueen länsipuolella, ja kaavan toteuttamisella on enintään vähäisiä vaikutuksia metsäpeuraan. Kaavakartalla on osoitettu Pirkan Taipaleelle tuulivoimalat kiertävä reitti. Kaavaselostuksessa on tuotu esiin, että sähkönsiirto voidaan toteuttaa maakaapelilla. Sähkönsiirron yksityiskohtaista suunnittelua ei tehdä kaavoituksen yhteydessä. Hanketta ja kaikkea siihen liittyvää rakentamista koskee normaali pohjaveden pilaamiskielto, joka otetaan huomioon kaikessa toiminnassa. Kaavan laadinnassa on otettu huomioon AKL 9 §:n ja MRA 1 § säännökset. Kaavan vaikutusten arviointi perustuu riittäviin selvityksiin, jotta on voitu arvioida kaavan merkittävät vaikutukset.
M11 Yksityinen henkilö	Vastustan Tevaniemen tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymistä. Kaava ei perustu riittäviin ja ajantasaisiin selvityksiin hankkeen kokonaisvaikutuksista. Erityisen puutteellista on yhteisvaikutusten arviointi muiden lähialueelle suunniteltujen tuulivoimahankkeiden, erityisesti Horhalanperän sekä Luikesneva–Susinevan hankkeiden kanssa. Viranomaislausunnoissa on todettu, että yhteisvaikutukset tulee selvittää asianmukaisesti, koska hankkeista on jo olemassa sijoittelutietoa ja YVA-aineistoa. Kaavan meluvaikutusten arviointi ei ole riittävä nykyisessä hankeympäristössä. Melumallinnus perustuu vuonna 2023 laadittuun selvitykseen, jossa tarkastellaan Tevaniemen hanketta yksittäisenä kokonaisuutena. Selvityksen laatimisen jälkeen lähialueille on tullut useita uusia tuulivoimahankkeita, joiden yhteismelua ei ole arvioitu riittävällä tarkkuudella. Asukkaisiin kohdistuva todellinen vaikutus muodostuu mahdollisesti useiden samanaikaisesti toimivien tuulivoima-alueiden yhteismelusta eikä yksittäisen hankkeen melusta. Lisäksi kaava mahdollistaa enintään 280 metriä korkeat ja 10 MW:n voimalat, kun melumallinnus perustuu 6 MW:n referenssivoimalaan. Kaava-aineistosta ei ilmene yksiselitteisesti, että kaikki kaavan sallimat voimalatyypit mahtuvat varmasti mallinnuksessa	Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa. Melumallinnus on tehty ympäristöministeriön melumallinnusohjeen mukaisesti. Melumallinnuksessa lähtömeluun on lisätty 2 dB, millä varmistetaan, että meluvaikutukset pysyvät toteutukseen valitullakin voimalamallilla ohjearvojen sisällä.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	käytettyihin lähtöarvoihin. Näin ollen meluvaikutuksia ei ole arvioitu riittävällä varmuudella koko kaavan mahdollistaman toteutuksen osalta. Hanke aiheuttaisi merkittäviä vaikutuksia alueen maisemaan, virkistyskäyttöön ja asuinympäristöön. Suunnitellut voimalat ovat poikkeuksellisen suuria, enintään 280 metriä korkeita. Näin mittavan kokonaisuuden vaikutukset ulottuvat huomattavasti varsinaista kaava-aluetta laajemmalle. Myös välkevaikutukset herättävät huolta. Kaava-aineiston mukaan välkkeen suositusarvoja ylitetään useissa kohteissa ilman välkkeenhallintajärjestelmää, mukaan lukien vakituisia asuntoja sekä rantakaavan rakentamattomia rakennuspaikkoja. Haittojen poistaminen perustuu voimaloiden myöhempään tekniseen pysäyttämiseen eikä siihen, että vaikutukset olisivat jo lähtökohtaisesti hyväksyttävällä tasolla. Lisäksi hanke on ristiriidassa alueen ranta-asemakaavojen tavoitteiden kanssa. Tuulivoimarakentaminen voi heikentää olemassa olevien ja toteuttamatta olevien rantarakennuspaikkojen käyttömahdollisuuksia sekä alueen vetovoimaa vapaa-ajan asumisen ja virkistyksen näkökulmasta. Ennen kaavan mahdollista hyväksymistä tulee laatia kattava ja riippumaton selvitys kaikkien lähialueen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksista sekä arvioida niiden vaikutukset meluun, maisemaan, asumiseen, virkistykseen ja alueen tulevaan maankäyttöön. Nykyisessä muodossaan kaavaa ei tule hyväksyä	Kaavan maisemavaikutukset on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 10.2. Kaavassa on yleinen määräys, jonka mukaan rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää tekniset ratkaisut siitä, miten ohjeellista 8 tuntia vuodessa välkehaitta-arvoja ei ylitetä asuin- tai lomarakennusten kohdalla. Tällaisiksi lasketaan myös kaavoissa osoitetut rakentamattomat rantarakennuspaikat. Tuulivoimaosayleiskaava ei rajoita ranta-asemakaavojen mukaista rantarakentamista. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa.
M12 Yksityinen henkilö	Esitän kaavaehdotuksesta seuraavaa: On huomioitava, että ko. ehdotus on käytännössä vanhan version kopio ja toimintaympäristössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Osayleiskaavan kaavaehdotus ei voi olla vain päivitetty muodollisuus, vaan sen on vastattava nykytilannetta. Toimintaympäristöön on tullut esimerkiksi useita uusia tuulivoimahanke suunnitelmia (joita on kaavaehdotuksessa käsitelty vain pintapuolisesti), joten alueen kokonaiskuormitus on muuttumassa (melu, maisema, luonto yms.). Erityisesti vaikutusten arvioinnin kattavuuteen, yhteisvaikutuksiin sekä osallisten osallistumismahdollisuuksiin tulee kiinnittää huomiota, jotta kaavaprosessi täyttää alueidenkäyttölain. Huomioitava, että konsultti on lisännyt yhteisvaikutuksia vasta lausuntojen ja mielipiteiden pakottamana (yrittäen prosessin aikana kieltää yhteisvaikutusten merkityksen). Vuoden 2023 jälkeen tietoon on tullut mm seuraavia uusia tuulivoima hankkeita lähiseuduille (lisäksi on tullut aurinkovoimahankkeita): - Luikesneva - Susineva (Ikaalinen - Parkano) - Horhalanperä (Ikaalinen - Parkano) - Kangaslammi (Ikaalinen - Parkano) - Kantti (Karvia) - Haitinkangas (Parkano) - Kalliomäki (Ylöjärvi) - Lisäksi Yliskylän alueelle (Parkano) suunnitellaan hanketta. Käytännössä Tevaniemi, Luikesneva - Susineva ja Horhalanperä ovat yhtä suurta hankealuetta. Yhteisvaikutukset: Osayleiskaavan vaikutusalue ei voi rajoittua vain yksittäisen hankkeen lähiympäristöön ja pelkkä viittaus yhteisvaikutusten huomioimiseen ei riitä. Kaavassa tulee selkeästi esittää, että hankkeen yhteisvaikutukset arvioidaan suhteessa uusiin, suunnitteilla oleviin tuulivoimahankkeisiin (kaavoitusvaiheessa olevat, YVA-	Kaavaselostukseen kohtaan 10.25. on täydennetty mm. yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa. Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	menettelyssä olevat sekä muut tiedossa olevat aurinko/tuulivoimahankkeet). Yhteisvaikutusten arvioinnissa on erityisen tärkeää: - melu ja pienitaajuinen melu (usean tuulivoima-alueen yhtäaikainen toiminta) - varjostus ja välke - maisema ja näkymävyöhykkeet - linnusto ja lepakoiden elinalueet - luonnon pirstoutuminen ja ekologiset yhteydet - asutukseen kohdistuvat kumuloituvat vaikutukset - virkistyskäyttö ja alueen vetovoima. Todettakoon, että esimerkiksi Kangaslammen tuulivoimahankkeen havainnekuvissa on huomioitu lähiseutujen hankkeiden tuulivoimaloita (mm. Tevaniemen).	suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa.
	Hankealue sijaitsee Tevaniemen, Poltinkosken, Leppäsjärven kylien ja Sorvanperän alueen lähietäisyydellä (ei siis kaupungin reuna-alueella kuten ko. hankkeilla on yleensä tapana), joten hankkeelle tarvitaan ympäristölupa.	Ympäristölupa on tarpeen, jos hanke aiheuttaa naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa. Hankkeen suunnittelussa on noudatettu ympäristöministeriön tuulivoimarakentamista koskevaa ohjeistusta, jolloin tuulivoimalat eivät aiheuta naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa, minkä sallimiseksi tarvittaisiin ympäristölupia.
	Hankealueen läheisyydessä länsipuolella on pohjavesialue (Tevaniemi) josta ei ole tehty pohjavesitutkimusta (kuten esim. Konikallion hanke), mitä voidaan pitää kriittisenä puutteena vaikutusten arvioinnissa. Lisäksi Tevaniemen vesiosuuskunnan em. Tevaniemen pohjavesialueella tapahtui vahinko syksyllä 2025, eikä pumppaustehoja ole saatu palautettua vahinkoa edeltävälle tasolle. Pohjavesialue on siis erittäin haavoittuvassa tilanteessa. Lisäksi vuoden 2023 jälkeen on suunniteltu runsaasti uusia sähkönsiirtolinjoja liittyen em. hankkeisiin. Vaadin edelleen, että YVA on tehtävä uudestaan em. syistä (YVA vuodelta 2022 ei ole enää relevantti). Tevaniemen tuulivoimahankkeen 30.10.2023 Ikaalisten kaupunginvaltuustossa hyväksytty kaava kaatui korkeimmassa hallinto-oikeudessa, joten siltäkin osin aikaisempia selvityksiä voidaan pitää vanhentuneina. Huomioiden mm. asukaskysely (n. 60 % vastaajista vastustaa hanketta), adressi, esitetyt mielipiteet, pidetyt esittelytilaisuudet ja yleinen keskustelu: Hankkeella ei ole riittävää sosiaalista hyväksyttävyyttä ja jättääkö Ikaalisten kaupunki sen huomioimatta (todeten vain, että merkitään tiedoksi)?	Kaavan vaikutukset pohjavesiin on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 10.10. Kaava-alueella ei ole pohjavesialueita eikä tuulivoimaloiden rakentaminen aiheuta vaikutuksia pohjavesiin. Sähkönsiirtoreitillä ja kuljetusreitillä sijaitsee Tevaniemen pohjavesialue, johon kohdistuvat vaikutukset ovat enintään vähäisiä. Toimijaa koskee normaali ehdoton pohjaveden pilaamiskielto ja kaikki mahdollinen rakentaminen on suunniteltava siten, etteivät toimenpiteet aiheuta pohjaveden pilaamisen riskiä. Tarkempi rakentamisen suunnittelu ja tarvittavat riskienhallintatoimenpiteet suunnitellaan ennen rakentamista. Lupa- ja valvontavirasto ottaa kantaa YVAn ajantasaisuuteen. Kaavoitettavasta hankkeesta on tehty YVA, ja se on edelleen ajantasainen. Kaavan viranomaisneuvottelussa 20.1.2026 käytiin läpi selvitysten tilanne, todettiin ne riittävän ajantasaisiksi, paitsi liito-oravaselvitys, jota täydennettiin keväällä 2026. Lausunnossaan 23.6.2026 LVV katsoo, että selvitykset ovat riittäviä.
	Yleisötilaisuudessa Ikaalisissa 4.6.2026 jopa hanketoimijan palkkaama konsultti totesi, että ”hankkeella on vähäistä enemmän eli	Vaikutukset ihmisten elinoloihin on kuvattu kaavaselostuksen

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia alueen ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen". Näin ollen huoli ei ole perusteetonta. Ikaalisten kaupunki ei noudata varovaisuusperiaatetta, vaan toimii riskillä. Perustuslain mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön.	kohdassa 10.20. Vaikutukset on arvioitu kohtalaisiksi, koska tuulivoimalat näkyvät avoimien alueiden takaa, ja jos kaava-aluetta käytetään virkistykseen, alueen äänimaisema muuttuu.
M13A Usea yksityishenkilö	Laaja LUKEn Metsäpeurahankkeen selvitys ei ole vielä valmistunut ja sitä kannattaa odottaa. Miten olette tämän LUKEn PeuraLife hankkeen huomioineet Tevanimen tuulivoimahankeen suunnittelussa? Sen että metsäpeuroja on havaittu myös Tevaniemen tuulivoima-alueella ja aluetta pidetään metsäpeuran kohdalla tärkeänä, kun metsäpeuroja palautus istutetaan takaisin luontoon. Jokainen metsäpeura yksilö on tärkeä, jotta tämä metsäpeurojen palautus istutus luontoon onnistuisi ja Tevaniemen tuulivoimahankkeen tapainen rakennettu ympäristö haittaa aina tätä villieläimen luontoon palauttamista. Osittainen lainaus LUKEN (LUKE/2950/00.04.05/2025) lausunnosta eli vuosien 2013–2023 LIFE-hankeen strategisena tavoitteena on tuottaa elinkykyisiä paikallispopulaatioita, jotta populaation kokonaiskannan elinkyky ennuste paranisi. Tevaniemen tuulivoimalahanke sijaitsee yhdessä Horhalanperän ja Liukesneva-Susineva hankkeen kanssa keskeisimmällä metsäpeuran palautusistutus alueella. Millä tavalla tämä asia otetaan huomioon, ettei koko PeuraLife -hanke epäonnistu näiden tuulivoimahankkeiden johdosta? EUn pääosin rahoittama monivuotinen PeuraLife- hanke Seitsemisen kansallispuistossa, on tarkoitus tehdä metsäpeurasta elinvoimainen laji alueella. Tämä hanke on monivuotinen. Miten tämä viranomais- ja asiantuntijalausunto huomioidaan, koska LUKE asiantuntijatahona suhtautuu kuten tiedätte kriittisesti näihin kolmeen tuulivoimahankkeeseen, joista yksi on Tevaniemen tuulivoimahanke? LUKE näkee lausunnossaan, että pelkällä konsulttityönä ei voi hankkia mitään merkittävää lisätietoa ilman metsäpeurojen pitkäaikaista seurantaa. LUKE asiantuntijatahona lausunnossaan myös näkee, että mitään kompensaatio ja lievennyskeinoja ei ole tämän asian suhteen olemassa. Tämä hanke kokonaisuus on ristiriidassa EU;n luontokatoa estävien tavoitteiden kanssa, eikä sitä voi kompensoida millään tavalla ilman, että metsäpeurahanke vaarantuu. Tuulivoimahankkeista on tiedotettava EU:n komissiolle, koska nämä tuulivoimahankkeet tulevat heikentämään toteutuessaan vuosina 2026–2032 metsäpeura LIFE2- hankkeen onnistumisedellytyksiä. LUKEn antamat lausunnot metsäpeurapopulaation levinneisyydestä ja sen elinvoimaisuudesta tulee ottaa tarkemmin huomioon, kun mietitään, onko tämä Tevaniemen tuulivoimahanke edes mahdollinen toteuttaa? Metsäpeurat eivät ole Natura-alueen suojeluperusteena, mutta luontotyyppien ominaisena lajistona vaikutukset tulee huomioida. Vaihemaakuntakaavan laadinnan yhteydessä on tehty metsäpeuran erillisselvitys (FCG 2024d). Miten Tevaniemen tuulivoimahankkeessa on huomioitu ELONKIRJO JA ENERGIA- vaihemaakuntakaava? Tevaniemen tuulivoimahanke toteutuessaan pirstoo metsäalueen, joka on metsäpeurojen leviämisen kannalta tärkeä, koska villi eläintä ei voi mitenkään ohjata johonkin tiettyyn suuntaa kulkemaan tai elämään. Tuulivoimahankkeet pirstaloivat eläinten luonnollista elinympäristöä. Edes villi eläimistä kettu ei mielellään mene tuulivoima-alueelle, koska se on rakennettu ympäristö, mikä ei ole sen luonnollinen ympäristö.	Kaavaselostuksen kohdassa 10.6. on kuvattu vaikutukset metsäpeuraan. Kaava-alue sijaitsee metsäpeuran levinneisyysalueen länsipuolella, ja kaavan toteuttamisella on enintään vähäisiä vaikutuksia metsäpeuraan. Pirkanmaan voimassa olevissa maakuntakaavoissa Tevaniemen hanke on merkitty tuulienergiatuotannon alueeksi, joten tuulivoimaosayleiskaava toteuttaa voimassa olevaa maakuntakaavaa.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	Miten on huomioitu tuulimyllyn lapojen kierrätys, jos ja kun niitä rikkoutuu ajoittain?	Kaavaselostuksen kohdassa 10.24. on kuvattu vaikutukset tuulivoimatuotannon päätyttyä. Siellä on kuvattu myös se, miten käytöstä poistettavia lapoja nykyään hyötykäytetään.
	Miten tämä kierrätys on suunniteltu? Miten on huomioitu, että tuulimyllyn lavoissa käytetään PFAS- kemikaaleja, jotka ovat ns. ikuisuuskemikaaleja, mitä eivät hajoa luonnossa?	PFAS-yhdisteiden käyttö kielletään EU:ssa elintarvikepakkauksissa 12.8.2026 alkaen. Lapojen pinnoitteissa käytettävä epoksi sisältää PFAS-yhdisteitä. Lavoista irtoaa mikromuovia hyvin pieniä määriä (noin 150 g/voimala/vuosi). Määrä on noin kuudesosa yhden henkilöauton renkaista vuodessa irtoavan mikromuovin määrästä.
	Tevaniemen tuulivoimahankkeessa on painotettu tuulimyllyjen negatiivista vaikutusta maisemaan erityisesti Ojajärvi, Kimppukylä ja Heikkilä. Perinnemaisema muuttuu pysyvästi Tevaniemen kylällä. Maiseman merkitystä tuulivoimahankkeissa aliarvioidaan ja kuinka paljon se vaikuttaa ihmisten mielenmaisemaan. Kiinteistöjen arvossa kesämökkien arvo säilyy, mutta tuulimyllyjen tullessa maisemaan tai lähelle niiden arvo laskee dramaattisesti. https://www.aamulehti.fi/talous/art-2000011905528.html	Kaavaselostuksen kohdassa 10.2. on kuvattu maisemavaikutukset ja kohdassa 10.22. vaikutukset asuinkiinteistöjen hintoihin.
	Miten on huomioitu Tevaniemen tuulivoimahankkeessa, että maakuntakaavassa Ojajärven eteläpääty on merkitty hiljaiseksi alueeksi?	Maakuntakaavoituksen yhteydessä tehtiin lukuisia selvityksiä, joista yksi on selvitys Hiljaiset alueet Pirkanmaalla. Maakuntakaavassa ei ole osoitettu hiljaisia alueita.
	Millä tavalla OX2 kompensoi alueella hankkeen tuomia haittoja paikalliselle luonnolle, niin kuin Altin Salin hanketta esittelevässä illassa Tevaniemen tuulivoimahankkeen vastaava lupasi? Mielestämme tässä pitäisi olla konkreettisia tekoja, eikä vain pelkkää puhetta ja lupauksia. Tämä pitää olla selvillä ennen kuin Tevaniemen tuulivoimahanke toteutuu.	Tuulivoimaosayleiskaava ei ota kantaa mahdollisiin kompensaatioihin.
	Miten Tevaniemen tuulivoimahankkeessa on otettu huomioon metsäkanalinnut esimerkiksi metson soidinalueen? Lähiluonto ja sen eläimille sekä linnustolle koituu tästä hankkeesta haittaa ja onko nämä linnuston kartoitukset olleet riittäviä ja riittävän pitkäaikaisia, jotta niistä on saatu oikeaa dataa?	Tuulivoimalat on osoitettu sellaisiin kohtiin, joiden välittömässä läheisyydessä ei sijaitse metsäkanalintujen soidinpaikkoja.
	Miten on nämä kolme isoa tuulivoimahanketta, jotka tulevat toteutuessaan olemaan lähekkäin eli Tevaniemi, Liukesneva-Susineva sekä Horhalanperä otetaan huomioon, koska yhteisvaikutus tulee olemaan iso kaikkien hankkeiden toteutuessa, siksi viranomaisten tulee ottaa huomioon hankkeiden toteutumiseen liittyvät riskit varovaisuusperiaatteella.	Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa.
	Miten Leppäsjärven soranottopaikan tilanne on selvitetty, ja mitkä ovat soranoton riskit ympäristölle, sekä onko tehty tarkat laskelmat, mitä isot soraottomäärät merkitsevät tuolle paikalle, sekä ympäristölle ja luonnolle? Onko Leppäsjärven soranotosta asianmukaiset luvat ja maisemahaittojen arviointi? Tässä kannattaa huomioida tuore https://www.sttinfo.fi/tiedote/72032507/tuuli-ja-	Kaava ei ota kantaan maa-ainesten ottamisen yksityiskohtiin. Maa-ainesten ottamispaikat ja -luvat ratkaistaan maa-aineslain mukaisessa menettelyssä.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	aurinkovoiman-luontovaikutusten-arviointia-on-uudistettava-uusiutuvan-energian-sijoittumista-ohjattava-tehokkaammin?publisherId=69819243&lang= on tuore ympäristökeskuksen raportti, joka peräänkuuluttaa, että Tuuli- ja aurinkovoiman luontovaikutusten arviointia on uudistettava – uusiutuvan energian sijoittumista ohjattava tehokkaammin. Mistä Tevaniemen tuulivoimalahanke aikoo hankkia kiviaineksen teille, rakennuspaikalle ja kaapeliurille? Mistä tuo kiviaines otetaan ja jos he perustavat louhoksen, niin minne? Kuinka paljon tuota soraa käytännössä tarvitaan hankkeeseen? Kuinka paljon joudutaan valmiina olevaa tieverkkoa leventämään lapojen ja runkojen kuljetusta varten? Osallistuuko Ikaalisten kaupunki näihin tieverkkojen leventämiseen Tevaniemen tuulivoimala hanketta varten ja mikä on oletettu kustannusarvio? Melumallinnusohje on vuodelta 2014, mutta onko tähän otettu kuitenkaan huomioon, mikä on tuulivoimaloiden turbiinien lähtömelu ja miten nämä konehuoneet on tuulimyllyissä eristetty? Lisäksi huolenamme on näiden ympäristöarviointi tuulimyllyhankkeiden kuten tämän Tevaniemen tuulimyllyhankkeen selvitysten laajuus, koska niistä on vaikea löytää tietoa, jota tarvitsee esimerkiksi valitusten tekemiseen tai oman mielipiteen arvioimiseen asiasta- hyödyt ja haitat. Miten tämä on tässä hankkeessa huomioitu, että Tevaniemen tuulivoimahanketta koskeva asiakirjan tiivistelmä koska se on valtuutettujen päätöksenteon pohja ja myös kuntalaisten oikeusturvan kannalta tärkeä merkitys. Tähän asiaan on kiinnittänyt huomiota myös ympäristöministeriö https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/1b1a0b9a-5b7d-4be3-96e9-14ba1bf916d3	Maa-ainekset on tarkoitus ottaa kaava-alueelta. Maa-ainesten ottaminen ratkaistaan maa-aineslain mukaisessa menettelyssä. Tieverkon parantamisen kustannuksista vastaa hankkeen toteuttaja. Kaava-alueen tieverkkoa parannetaan niin, että tien yhteyteen asennetaan maakaapeleita ja ajoradan leveys on noin 6 metriä. Periaatekuvat kaava-alueen teiden rakenteesta on esitetty YVA-selostuksen kuvassa 3.4. Melumallinnus on tehty ympäristöministeriön melumallinnusohjeen mukaisesti. Mallinnuksessa melupäästöön on lisätty 2 dB, millä varmistetaan, että meluvaikutukset pysyvät toteutukseen valitullakin voimalamallilla ohjearvojen sisällä.
M13B Täydennys muistutukseen 13A	Maakotkalla tiedetään olevan laaja reviiri ja ainakin yksi tai useampi reviireistä, sijaitsee Pohjois-Pirkanmaalla. Maakotka reviiri on salattua viranomaistietoa. Tähän mielipiteeseen on vaikeata liittää sen vuoksi tarkempaa tutkimustietoa, mutta jos tämä tieto on totta niin se pitää ehdottomasti tarkistaa, että onko maakotkalla reviiri Tevaniemen tuulivoimala-alueella. Maakotka on uhanlainen ja rauhoitettu, erityisen suojeltava lintulaji. Maakotkan reviiri ja elinpiiri, pitää huomioida, kun arvioidaan Tevaniemen tuulivoimalahankkeen mahdollista toteuttamiskelpoisuutta. https://suomenluonto.fi/uutiset/kuinka-ehkaista-tuulivoimarakentamisen-haitat-maakotkille/ Tässä on myös hyvä huomioida, että Tevaniemen tuulivoimahanke ei ole ainoa vaan lähialueelle on suunnitteilla kaksi muuta tuulivoimahanketta ja mielestämme, myös ne on otettava huomioon maakotkan reviiriä tutkittaessa ja näiden hankkeiden vaikutusta maakotkaan pesintään ja elinolosuhteisiin huomioitaessa.	Hankkeen YVAn ja kaavoituksen yhteydessä on tehty linnustoselvitykset, eikä kaava-alue sijoitu maakotkan reviirille.
M14 Yksityinen henkilö	Vastustan Tevaniemen tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymistä esitetyssä muodossa. Teen muistutuksen Ikaalisten kunnan jäsenenä. Muistutus kohdistuu 23.4.2026 päivättyyn kaavaehdotukseen, kaavakarttaan, kaavaselostukseen sekä nähtävillä oleviin liitteisiin ja taustaselvityksiin. Olen ottanut huomioon aineistojen päivämäärät. Viittaan vuosina 2021–2023 laadittuihin YVA- ja selvitysaineistoihin sekä Pirkanmaan ELY-keskuksen 24.1.2023 antamaan perusteltuun päätelmään vain siltä osin kuin niissä tunnistettuja puutteita, epävarmuuksia tai jatkoselvitystarpeita ei ole osoitettu ratkaistuiksi uudemmassa kaavaehdotusaineistossa. En esimerkiksi väitä vuoden 2023 havainnekuvien käyttäneen väärää kokonaiskorkeutta, sillä	

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	kuvat on tehty 280 metrin voimaloilla. Samoin vuoden 2026 liito-oravaselvitys ja vuoden 2023 arkeologisen inventoinnin päivitys on otettu huomioon. Muistutus ei perustu aiemman hyväksymispäätöksen kumoamiseen, vaan nyt nähtävillä olevan kaavaehdotuksen sisältöön, selvitysten ajantasaisuuteen, vaikutusten arvioinnin riittävyyteen ja kaavan lainmukaisiin hyväksymisedellytyksiin. **1. Vaatimukset** Vaadin ensisijaisesti, että kaavaehdotus hylätään. Toissijaisesti vaadin, että kaava palautetaan valmisteluun eikä sitä hyväksytä ennen kuin seuraavat puutteet on korjattu: 1. Vuosina 2021–2023 laadittujen selvitysten ajantasaisuus arvioidaan selvityskohtaisesti, ympäristössä tapahtuneet muutokset kartoitetaan ja tarpeelliset uudet maastoselvitykset tehdään. 2. Yhteysviranomaiselta hankitaan kirjallinen näkemys vuoden 2023 perustellun päätelmän ajantasaisuudesta muuttuneessa toimintaympäristössä. 3. Tevaniemen, Luikesneva-Susinevan ja Horhalanperän hankkeiden yhteisvaikutukset arvioidaan määrällisillä melu-, välke-, maisema-, linnusto-, eläimistö-, vesistö-, virkistys- ja ekologisen verkoston tarkasteluilla realistisissa toteutusskenaarioissa. 4. Kaavan sallima tekninen toteutus rajataan siten, että roottorin halkaisija, napakorkeus, äänitehotaso, voimaloiden siirtovara ja muut vaikutusten kannalta olennaiset tekniset ominaisuudet vastaavat arvioitua hanketta. 5. Kyrösjärven Rantalan ranta-asemakaavan RK 27 ja Ojajärven ranta-asemakaavan RK 42 sekä tuulivoimaosayleiskaavan oikeusvaikutukset ja tavoitteet sovitetaan yhteen mittatarkasti ja sitovasti. 6. Ranta-asemakaavojen rakennettujen ja rakentamattomien rakennuspaikkojen täysi toteuttamiskelpoisuus turvataan melun, pienitaajuisen melun, välkkeen, maiseman, yövalojen ja virkistyskäytön osalta. 7. Melu ja pienitaajuinen melu arvioidaan kaavan salliman toteutuksen melun kannalta epäedullisimmalla realistisella voimalavaihtoehdolla ja naapurihankkeiden yhteismelu huomioon ottaen. 8. Välkehaitta ratkaistaan sitovasti myös rakentamattomien rakennuspaikkojen koko rakennusaloilla ja naapurihankkeiden yhteisvälke mallinnetaan.	Kaavan viranomaisneuvottelussa 20.1.2026 käytiin läpi selvitysten tilanne, todettiin ne riittävän ajantasaisiksi, paitsi liito-oravaselvitys, jota täydennettiin keväällä 2026. Lausunnossaan 23.6.2026 LVV katsoo, että selvitykset ovat riittäviä. Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa. Kaavassa on otettu huomioon se, että tuulivoimaloiden koko on jatkuvasti kasvanut. Kaavan vaikutukset on arvioitu kaavan mahdollistaman enimmäiskoon mukaisilla voimaloilla. Kaavaselostuksen kohdissa 3.3. ja 11.3. tuodaan esiin, että tuulivoimaosayleiskaavan ja ranta-asemakaavojen merkinnät eivät ole ristiriidassa keskenään. Tuulivoimaosayleiskaava ei rajoita ranta-asemakaavojen mukaisten rantarakennuspaikkojen toteuttamista. Melumallinnus on tehty ympäristöministeriön melumallinnusohjeen mukaisesti. Mallinnuksessa melupäästöön on lisätty 2 dB, millä varmistetaan, että meluvaikutukset pysyvät toteutukseen valitullakin voimalamallilla ohjearvojen sisällä. Kaavassa on yleinen määräys, jonka mukaan rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää tekniset ratkaisut siitä, miten ohjeel-

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	9. Luonnonvarakeskuksen metsäpeuraa koskevaan lausuntoon vastataan kolmen hankkeen yhteisellä populaatio- ja elinympäristötason selvityksellä. 10. Linnusto-, lepakko-, viitasammakko-, suurpeto-, riista- ja ekologisen verkoston selvitysten tunnetut epävarmuudet korjataan, ja Ylisen Kotajärven lähimpien voimaloiden poistamista tai siirtämistä tarkastellaan. 11. Natura-arvioinnin tarveharkinta ja tärkeisiin lintualueisiin, FINIBA-/MAALI-kohteisiin sekä kaakkuriin kohdistuvat kolmen hankkeen yhteisvaikutukset päivitetään. 12. Rakentamisen todellinen jalanjälki, metsäkato, turvemaiden kuivatus, valuma-aluekohtaiset pintavesivaikutukset, pienvesi- ja suoluontovaikutukset sekä kiintoainekuormitus selvitetään. 13. Kolmen hankkeen yhteiset päivä- ja yöajan havainnekuvat laaditaan lentoestevaloineen ja maisemavaikutusten merkittävyysluokkien muutokset perustellaan läpinäkyvästi. 14. Ulkoisen sähkönsiirron tekninen ja ympäristöllisesti hyväksyttävä järjestämistapa osoitetaan riittävästi. VEB ja sitä vaikutuksiltaan vastaavat vedenottamon läheiset linjaukset suljetaan pois. 15. VEA-pohjaisen reittikäytävän leveys, poikkeamisvara, liittymispiste sekä hydrogeologiset, luonto-, pienvesi- ja arkeologiset vaikutukset selvitetään koko mahdolliselta käytävältä. 16. Leppäsjärventien hyväksytty tiesuunnitelma pohjavesisuojaus-, kuivatus-, työmaa- ja tarkkailuratkaisuineen liitetään kaava-aineistoon. 17. Maa-ainesluvan ajantasainen tila selvitetään, maaperä- ja arseeniselvitys julkaistaan ja vaikutukset arvioidaan myös siinä vaihtoehdossa, että maa-ainekset joudutaan tuomaan muualta.	lista 8 tuntia vuodessa välkehaitta-arvoja ei ylitetä asuin- tai lomarakennusten kohdalla. Tällaisiksi lasketaan myös kaavoissa osoitetut rakentamattomat rantarakennuspaikat. Kaavaselostuksen kohdassa 10.6. on kuvattu vaikutukset metsäpeuraan. Kaava-alue sijaitsee metsäpeuran levinneisyysalueen länsipuolella, ja kaavan toteuttamisella on enintään vähäisiä vaikutuksia metsäpeuraan. Kaavan laadinnassa on otettu huomioon AKL 9 §:n ja MRA 1 § säännökset. Kaavan vaikutusten arviointi perustuu riittäviin selvityksiin, jotta on voitu arvioida kaavan merkittävät vaikutukset. Kaavaselostuksen kohdassa 10.11. on kuvattu vaikutukset pintavesiin ja kohdassa 10.4. vaikutukset luontotyyppeihin. Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla maisemallisia yhteisvaikutukset muiden suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa. Kaavaselostuksessa on tuotu esiin, että sähkönsiirto voidaan toteuttaa maakaapelilla. Sähkönsiirron yksityiskohtaista suunnittelua ei tehdä kaavoituksen yhteydessä. Hanketta ja kaikkea siihen liittyvää rakentamista koskee normaali pohjaveden pilaamiskielto, joka otetaan huomioon kaikessa toiminnassa. Kaava ei ota kantaa kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvan Leppäsjärventien tiesuunnitelmaan. Tiesuunnitelma on oma erillinen prosessinsa, jota johtaa Elinvoimakeskus (ent. ELY-keskuksen liikennevastuualue) Kaava ei ota kantaan maa-ainesten ottamisen yksityiskohtiin. Maa-ainesten ottamispaikat ja -luvat ratkaistaan maa-aineslain mukaisessa menettelyssä.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	18. Erikoiskuljetusten, tieverkon, samanaikaisten naapurihankkeiden ja rakentamisen liikenneturvallisuusvaikutukset arvioidaan ajantasaisesti.	Kaavaselostuksen kohdassa 10.15. on kuvattu liikenteen vaikutukset
	19. Pirkan Taival -reitin turvallinen, jatkuva, maanomistuksellisesti toteuttamiskelpoinen ja meluolosuhteiltaan hyväksyttävä korvaava linjaus ratkaistaan ennen kaavan hyväksymistä.	Kaavakartalla on osoitettu Pirkan Taipaleelle tuulivoimalat kiertävä reitti.
	20. Pelastusviranomaisen lausunto hankitaan ja palo-, jää-, lapojen rikkoutumis-, kemikaali-, metsäpalo- ja poikkeustilanneriskit ratkaistaan.	Pirkanmaan pelastuslaitos toi YVA-selostuksesta antamassaan lausunnossa esiin turvallisuusnäkökohtia. Sen lausunnon perusteella kaavakarttaan linjattiin Pirkan Taipaleelle tuulivoimalat kiertävä reitti.
	21. Ajantasaisen Puolustusvoimien hyväksyttävyyslausunnon ja lentoestelupien kattavuus suhteessa kaavan sallimiin koordinaatteihin ja tekniseen vaihteluun osoitetaan.	Kaavaehdotuksen mukaisesta voimaloiden sijoittelusta on olemassa puolustusvoimien lausunto hankkeen hyväksyttävyydestä.
	22. Antenni-TV:n, vaaratiedotteiden, radiolinkkien, matkaviestinnän ja säätutkamittausten yhteisvaikutukset sekä korjaus- ja mahdolliset kompensaatiotoimet selvitetään.	Kaavaselostuksen kohdassa 10.23. on kuvattu vaikutukset TV- ja radiosignaaleihin, sekä korjaavat toimenpiteet, jos haittoja ilmenee.
	23. Sosiaalisten vaikutusten arviointi ja asukaskysely päivitetään vastaamaan 66 voimalan mahdollista kokonaisuutta ja myös vapaa-ajan asumisen, matkailun, mökkivuokrauksen ja kiinteistöjen käyttöarvon vaikutukset arvioidaan.	Kaavaselostuksen kohdassa 10.20. on kuvattu vaikutukset ihmisten elinoloihin. Tuulivoimaloiden suunnittelussa on noudatettu ympäristöministeriön tuulivoimarakentamista koskevaa ohjeistusta eikä tuulivoimaloiden vähentämiselle ole tarvetta.
	24. Vähäisemmän voimalamäärän vaihtoehdot sekä erityisesti voimaloiden 1 ja 7 poistaminen tai siirtäminen arvioidaan ajantasaisesti.	
	25. Kaavamääräyksiin lisätään yksiselitteiset ja valvottavat määräykset melusta, välkkeestä, luonto- ja vesivaikutuksista, rakentamisen ajoituksesta, seurannasta, käyttörajoituksista ja korjaavista toimista.	Tuulivoimalat on suunniteltu ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti niin, että ne eivät aiheuta sellaisia haittoja, joiden takia pitäisi antaa tarkempia määräyksiä kuin mitä on jo määrätty kaavamerkintöjen määräyksissä ja kaavan yleisissä määräyksissä.
	26. Toiminnan päättymisestä, rakenteiden poistamisesta, ennallistamisesta ja riittävästä julkisesta taloudellisesta vakuudesta määrätään sitovasti. 27. Kaavaselostuksen sisäiset ristiriidat, virheelliset lainviittaukset ja lupa-asioiden vanhentuneet tai liian ehdottomat kuvaukset korjataan.	Kaavaselostuksen kohdassa 10.24. on kuvattu vaikutukset tuulivoimatuotannon päätyttyä. Kaavaselostus on laadittu alueidenkäyttölain sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen säännöksiä noudattaen.
	28. Jos kaavaehdotusta tai sen perusteena olevia selvityksiä muutetaan olennaisesti nähtävilläolon jälkeen, muutettu ehdotus asetetaan uudelleen julkisesti nähtäville.	Kaava-aineistoon ei ole tehty sellaisia muutoksia, jotka edellyttäisivät kaavan laittamista uudelleen nähtäville.
	Pyydän, että kaupunki antaa jokaiseen tämän muistutuksen asiakohtaan yksilöidyn ja perustellun kirjallisen vastineen eikä vastaa ainoastaan yleisellä viittauksella kaavaselostukseen.	
	2. Kaavan suora rakentamislupavaikutus ja oikeudellinen lähtökohta	

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	Tevaniemen osayleiskaava on laadittu alueidenkäyttölain 77 a §:ssä tarkoitettuna oikeusvaikutteisena yleiskaavana, jota voidaan käyttää suoraan tuulivoimaloiden rakentamislupien perusteena. Tämä korostaa kaavavaiheen selvitys- ja tarkkuusvaatimusta: sijoittamisen, mitoituksen, toteuttamiskelpoisuuden ja keskeisten haittojen hyväksyttävyys on voitava arvioida ennen kaavan hyväksymistä.	Tuulivoimaosayleiskaava on laadittu niin, että se AKL 77 b § mukaisesti - ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta alueiden käyttöä kyseisellä alueella; - suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön; -tuulivoimalan tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää.
	Alueidenkäyttölain 9 § edellyttää kaavan perustuvan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja tarpeellisiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Lain 39 § edellyttää muun muassa terveellisen, turvallisen ja viihtyisän elinympäristön, ympäristöhaittojen vähentämisen, luonnon- ja maisema-arvojen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden huomioon ottamista. Lain 77 b §:ssä säädetään tuulivoimayleiskaavan erityisistä sisältövaatimuksista, kuten riittävästä rakentamisen ohjauksesta, ympäristöön sopeutumisesta sekä teknisen huollon ja sähkönsiirron järjestämisestä.	Kaavan laadinnassa on otettu huomioon AKL 9 §:n ja MRA 1 § säännökset. Kaavan vaikutusten arviointi perustuu riittäviin selvityksiin, jotta on voitu arvioida kaavan merkittävät vaikutukset.
	Kaavassa ei tarvitse ratkaista jokaista rakennusteknistä yksityiskohtaa, mutta olennaisia sijoitus- ja vaikutuskysymyksiä ei voida siirtää kokonaisuudessaan rakentamislupavaiheeseen. Rakentamislupamenettelyssä ei enää voida avoimesti harkita esimerkiksi voimalamäärän vähentämistä tai koko kaavan perusratkaisun muuttamista samalla tavalla kuin kaavoituksessa.	
	KHO:2026:17 ei koske Tevaniemeä eikä sen tosiseikat ole samat. Ratkaisu osoittaa kuitenkin ajankohtaisen periaatteen: suoraan rakentamista ohjaava tuulivoimayleiskaava voidaan kumota, jos selvitykset eivät ole ajantasaisia ja luotettavia eikä muiden hankkeiden yhteisvaikutuksia voida niiden perusteella arvioida.	
	3. Kaavan sallima tekninen vaihteluväli ei vastaa yksiselitteisesti vaikutusarviointeja	
	Kaava mahdollistaa yhdeksän enintään 280 metriä korkean ja yksikköteholtaan enintään 10 MW:n voimalan eli enintään 90 MW:n kokonaisuuden. Kaupunginhallituksen 4.5.2026 valmistelutekstissä hanketta kuvataan kuitenkin noin 72 MW:n kokonaisuutena, noin 8 MW:n voimaloina ja 180 metrin roottorilla. Päätösasiakirjoista on käytävä selvästi ilmi, että kaavan oikeudellinen enimmäismitoitus on 90 MW eikä valmistelutekstin 72 MW.	Kaava ottaa kantaa tuulivoimalan fyysisiin mittoihin. Tuulivoimalan enimmäiskorkeus on 280 metriä maanpinnasta, eikä tuulivoimalan mikään osa lapojen pyörimisalue mukaan lukien saa ulottua kaavan tv-alueen ulkopuolelle.
	Melu on mallinnettu Vestas V162 -voimalalla, jonka nimellisteho on 6 MW, napakorkeus 199 metriä ja roottorin halkaisija 162 metriä. Välke on mallinnettu 190 metrin napakorkeudella ja 180 metrin roottorilla. Kaava rajoittaa kokonaiskorkeuden 280 metriin, mutta ei määrää roottorin enimmäishalkaisijaa, napakorkeuden vaihteluväliä eikä sitovaa enimmäisäänitehotasoa.	Kaavan vaikutukset on arvioitu kaavan mahdollistaman enimmäiskoon mukaisilla voimaloilla.
	Roottorin halkaisija vaikuttaa välkkeeseen, maisemaan, lentoestevalojen havaittavuuteen, linnuston ja lepakoiden kohtaamaan pyyhkäisypinta-alaan sekä mahdollisesti meluun. Kaava mahdollistaa siten teknisiä yhdistelmiä, joita ei ole kaikilta vaikutuksiltaan arvioitu.	
	Voimaloiden tarkka sijainti määritetään rakentamisluvan yhteydessä. Myös uudet tiet, maakaapelit, sähköasema ja ulkoilureitti ovat pääosin ohjeellisia. Vaikka kaikkien rakenteiden ja lapojen pyyhkäisyn on pysyttävä tv-alueella, kaavamääräys ei ilmoita voimalan sallittua siirtomatkaa arvioidusta pisteestä eikä sitä, milloin siirto edellyttää uusia selvityksiä.	Kaavan tv-alueet on piirretty niin, että tuulivoimalaa on mahdollista siirtää 100 metriä alueen keskipisteestä.
	Erityisen ongelmallista on, että kaavamääräysten mukaan lopullisella voimalamallilla tehtävät melu- ja välkeselvitykset toimitetaan	Tuulivoimalat kehittyvät jatkuvasti ja eri voimalavalmistajilla

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	vasta rakentamisen aloittamista ennen ja uudet melulaskennat rakentamisluvan yhteydessä, jos melutasot poikkeavat kaavoitusvaiheessa ilmoitetuista. Lopullisen voimalamallin hyväksyttävyys on ratkaistava ennen luvan myöntämistä, ja vaikutuksia lisäävän muutoksen tulee johtaa uuteen arviointiin ja tarvittaessa kuulemiseen.	on eri voimalamallit, joiden ominaisuudet poikkeavat toisistaan. Siksi rakentamisluvan yhteydessä on toimitettava melumallinnus juuri sen voimalamallin mukaisesti, joka alueelle rakennetaan. Voimalamallin melutaso ei saa aiheuttaa melutason ohjearvon ylitystä. Kaavan vaikutukset on arvioitu alueidenkäyttölain säännösten mukaisesti.
	4. Kaavaselostuksen sisäiset ristiriidat ja korjaustarpeet Kaavaselostuksessa on useita keskenään jännitteisiä tai liian ehdottomia johtopäätöksiä, jotka vaikeuttavat kaavan lainmukaisuuden arviointia. • Sivuilla 75 ja 78 hankkeen maisemavaikutukset Heikkilän/golfkentän ja Ojajärven kuvauspisteissä arvioidaan merkittäviksi, mutta sivuilla 110–111 todetaan yleisesti, ettei kaavalla ole merkittäviä vaikutuksia maisemaan, luonnonarvoihin tai kulttuuriperintöön. • Sivulla 68 todetaan hankkeen ja ranta-asemakaavojen mukaisen maankäytön välillä olevan lievä ristiriita, mutta sivulla 110 todetaan, etteivät kaavat ole ristiriidassa eikä ranta-asemakaavojen muutostarvetta synny.	Maisemavaikutusten arvioinnissa on tuotu esiin, että yksittäisestä kohteesta katsottaessa maisemavaikutus voi olla merkittävä, mutta kun tarkastellaan 30 kilometrin päähän ulottuvaa kokonaisuutta, maisemavaikutus on kohtalainen. Lievä ristiriita liittyy varjostusvälkkeeseen. Ristiriita on poistettu kaavamääräyksellä. Kaavassa on yleinen määräys, jonka mukaan rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää tekniset ratkaisut siitä, miten ohjeellista 8 tuntia vuodessa välkehaitta-arvoja ei ylitetä asuin- tai lomarakennusten kohdalla. Tällaisiksi lasketaan myös kaavoissa osoitetut rakentamattomat rantarakennuspaikat.
	• Sivulla 110 todetaan, ettei kaavalla ole vaikutuksia vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön, vaikka pohjavesi-, sähkönsiirto-, maa-aines-, arseeni- ja kuivatuskysymyksiin liittyy aineistossa nimenomaisia epävarmuuksia ja lupa-asioita. • Sivulla 111 väitetään vaikutukset selvitetyn kattavasti, vaikka Lupa- ja valvontavirasto on edellyttänyt kaikkien selvitysten ajantasaisuuden arviointia ja yhteisvaikutusten huomioon ottamista.	Kaavaselostuksen sivulla 110 esitettyihin asioihin ei liity epävarmuutta. Maa-aines on tutkittu, eikä siinä esiinny arseenipitoisuuksien ylityksiä. Kaavan viranomaisneuvottelussa 20.1.2026 käytiin läpi selvitysten tilanne, todettiin ne riittävän ajantasaisiksi, paitsi liito-oravaselvitys, jota täydennettiin keväällä 2026. Lausunnossaan 23.6.2026 LVV katsoo, että selvitykset ovat riittäviä. Korjataan kaavaselostukseen a b:ksi.
	• Sivulla 111 tuulivoimayleiskaavan erityiset sisältövaatimukset liitetään virheellisesti 77 a §:ään, vaikka erityisistä sisältövaatimuksista säädetään 77 b §:ssä. • Sivulla 112 todetaan kategorisesti, ettei ympäristölupaa tarvita. Lupatarve on kuitenkin tapauskohtainen eikä kaavaselostus voi sitoa myöhempää ympäristönsuojelulain mukaista harkintaa. Nämä kohdat on korjattava niin, että kaavaselostus kuvaa johdonmukaisesti sekä hankkeen haitalliset vaikutukset että ratkaisematta olevat epävarmuudet. Hyväksymispäätöstä ei tule perustaa yleisiin loppupäätelmiin, jotka eivät vastaa saman asiakirjan yksityiskohtaista arviointia.	Ympäristölupa on tarpeen, jos hanke aiheuttaa naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa. Hankkeen suunnittelussa on noudatettu ympäristöministeriön tuulivoimarakentamista koskevaa ohjeistusta, jolloin tuulivoimalat eivät aiheuta naapuruussuhdelaissa

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	5. Selvitysten ajantasaisuutta ei ole osoitettu selvityskohtaisesti Keskeiset luonto-, linnusto-, suurpeto-, metsäpeura-, pinta- ja pohjavesi- sekä ihmisiin kohdistuvien vaikutusten selvitykset perustuvat pääosin vuosien 2021–2022 maastotöihin. Melu-, välke- ja havainnekuva-aineistot ovat vuodelta 2023. Vuonna 2026 on päivitetty liito-oravaselvitys; muut ehdotusvaiheen täydennykset ovat pääosin tekstimuotoisia. Vuoden 2026 liito-oravaselvityksessä ei havaittu liito-oravaa. Tämä tulos on otettava huomioon. Selvitys osoittaa samalla alueen muuttuneen: vuoden 2021 jälkeen on tehty hakkuita, varttuneiden metsäkuvioiden määrä on vähentynyt ja kuvioita on harvennettu. Muutokset voivat vaikuttaa myös lepakoihin, linnustoon, ekologisiin yhteyksiin, maiseman näkyvyyteen, puuston välkesuojaan ja valuntaan. Liito-oravaselvityksen päivittäminen ei siten osoita muiden selvitysten olevan ajantasaisia. Kaava-aineistossa ei ole selvityskohtaista ajantasaisuustaulukkoa, jossa eriteltäisiin muuttuneet olosuhteet, tietokantojen päivitys, uusien hankkeiden merkitys ja maastotöiden uusimistarve. Pirkanmaan ELY-keskus edellytti OAS-vaiheessa YVA-aineiston ajantasaisuuden varmistamista. Lupa- ja valvontavirasto totesi kaavaluonnoksesta, että kaikkien käytettävien selvitysten ajantasaisuus on arvioitava ja riittävyyteen sekä ajantasaisuuteen on kiinnitettävä huomiota kaikissa vaikutusarvioinneissa. Parkanon rakennus- ja ympäristölautakunta edellytti vanhojen selvitysten riittävyyden arviointia suhteessa muuttuneeseen ympäristöön. YVA-lain 27 §:n muodollinen ajantasaisuuden varmistaminen kuuluu viimeistään lupaviranomaiselle. Tämä ei poista kaupungin velvollisuutta varmistaa kaavaa hyväksyessään, että yleiskaava perustuu alueidenkäyttölain 9 §:ssä tarkoitettuihin ajantasaisiin ja riittäviin selvityksiin. Hankkeesta vastaava voi myös pyytää yhteysviranomaiselta ennakolta näkemystä päätelmän ajantasaisuudesta. Ennen hyväksymistä jokaisesta keskeisestä selvityksestä tulee esittää maastotöiden ajankohta, selvityksen jälkeen tapahtuneet muutokset, vuonna 2026 tarkistetut laji- ja viranomaistiedot, naapurihankkeiden vaikutus johtopäätöksiin sekä asiantuntijaperustelu uuden maastotyön tarpeesta tai tarpeettomuudesta. **6. Kolmen tuulivoimahankkeen yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu määrällisesti** Tevaniemen välittömään läheisyyteen suunnitellaan Luikesneva-Susinevan ja Horhalanperän hankkeita. Kaavaselostuksen mukaan Luikesneva-Susineva käsittää enimmillään 33 voimalaa noin kilometrin päässä ja Horhalanperä enimmillään 24 voimalaa noin neljän kilometrin päässä. Tevaniemen yhdeksän voimalaa mukaan lukien alueelle voi muodostua enimmillään 66 voimalan tuulivoimakokonaisuus. Kaavaehdotukseen on lisätty sanallista yhteisvaikutusten kuvausta. Siinä tunnistetaan melu-, välke- ja maisemavaikutusten mahdollisuus muun muassa hankkeiden väliin jäävillä alueilla, Poltin-Leppäsjärven seudulla, Sorvanperässä, Heittolassa, Kimppukylässä ja Kyrösjärven suunnalla. Sanallinen kuvaus ei korvaa mallinnuksia. Lupa- ja valvontavirasto on huomauttanut, että molemmista naapurihankkeista on saatavilla alustavat voimalasijoittelut. Ylöjärven kaupunki on pitänyt alustavia paikkoja yhteisvaikutusten arviointiin soveltuvina. Luikesneva-Susinevan ja Horhalanperän YVA-ohjelmista vuosina 2025 annetuissa yhteysviranomaisen lausunnoissa kolmen hankkeen on katsottu muodostavan käytännössä	tarkoitettua kohtuutonta haittaa, minkä sallimiseksi tarvittaisiin ympäristölupia. Kaavan viranomaisneuvottelussa 20.1.2026 käytiin läpi selvitysten tilanne, todettiin ne riittävän ajantasaisiksi, paitsi liito-oravaselvitys, jota täydennettiin keväällä 2026. Lausunnossaan 23.6.2026 LVV katsoo, että selvitykset ovat riittäviä. Lupa- ja valvontavirasto ottaa kantaa YVAn ajantasaisuuteen. Kaavoitettavasta hankkeesta on tehty YVA, ja se on edelleen ajantasainen. Kaavan viranomaisneuvottelussa 20.1.2026 käytiin läpi selvitysten tilanne, todettiin ne riittävän ajantasaisiksi, paitsi liito-oravaselvitys, jota täydennettiin keväällä 2026. Lausunnossaan 23.6.2026 LVV katsoo, että selvitykset ovat riittäviä. Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	laajan yhtenäisen kokonaisuuden, jonka vaikutuksia tulee tarkastella yhdessä. Naapurihankkeiden sijoittelujen epävarmuus ei oikeuta jättämään arviointia tekemättä. Epävarmuus voidaan käsitellä vaihtoehtoisilla realistisilla skenaarioilla. Tevaniemen kaavan vaikutusarviointivastuuta ei voida siirtää myöhempien hankkeiden YVA- ja kaavamenettelyille. ● yhteinen kokonaismelu- ja pienitaajuisen melun mallinnus; ● yhteinen välkemallinnus; ● yhteinen näkemäalueanalyysi, päivä- ja yökuvat sekä lentoestevalojen valomallinnus; ● linnuston yhteinen törmäys-, este-, karkote- ja levähdysaluevaikutusten arvio; ● metsäpeuran ja suurpetojen populaatio-, elinympäristö- ja kulkuyhteystarkastelu; ● ekologisten yhteyksien ja metsien pirstoutumisen paikkatietoanalyysi; ● pinta- ja pohjavesien, liikenteen, maa-ainesten, sähkönsiirron ja virkistyksen yhteisarvio; ● hankkeiden väliin jäävän vakituisen ja vapaa-ajan asutuksen kokonaisarvio. **7. Tuulivoimaosayleiskaavan ja ranta-asemakaavojen oikeusvaikutuksia ei ole sovitettu yhteen riittävästi** OAS:n ja kaavaselostuksen mukaan tuulivoimaosayleiskaava sijoittuu osittain Kyrösjärven Rantalan ranta-asemakaavan RK 27 ja Ojajärven ranta-asemakaavan RK 42 alueille. Päällekkäisillä osilla on ranta-asemakaavoissa M-merkintä ja tuulivoimayleiskaavassa M-1-merkintä. Pelkkä päällekkäisyys ei tee kaavaa lainvastaiseksi. Alueidenkäyttölain 42 §:n mukaan yleiskaava ei kuitenkaan ole asemakaava-alueella voimassa muutoin kuin asemakaavan muuttamista ohjaavana suunnitelmana. Ranta-asemakaava on asemakaavatasoinen ja yleiskaavaa yksityiskohtaisempi. Tuulivoimayleiskaava ei voi kumota ranta-asemakaavaa eikä oikeuttaa sen vastaiseen rakentamiseen päällekkäisellä alueella. Kaavaselostuksessa todetaan yhtäältä, etteivät M- ja M-1-merkinnät ole ristiriidassa eikä ranta-asemakaavojen muutostarvetta synny. Toisaalta samassa aineistossa tunnistetaan lievä ristiriita, koska välkkeen suositusarvo ylittyy useilla rakentamattomilla rakennuspaikoilla. Pelkkä käyttötarkoitusmerkintöjen nimien vertailu ei ratkaise kaavojen yhteensopivuutta. Pirkanmaan ELY-keskus on korostanut, että ranta-asemakaavojen rakentamattomien kiinteistöjen osalta tuulivoimakaava voi vaikeuttaa yksityiskohtaisemman kaavan toteuttamista ja että ristiriita on ratkaistava kaavasuunnittelulla. ● mittatarkka kaavayhdistelmä, jossa näkyvät ranta-asemakaavojen rajat, merkinnät, määräykset ja rakennusalat; ● tuulivoimaloiden tv-alueet, kaikki ohjeelliset tiet, maakaapelit, kuivatusrakenteet, turvallisuusvyöhykkeet sekä melu- ja välkevyöhykkeet; ● rinnakkainen määräysvertailu siitä, mitä rakentamista ja käyttöä M- ja M-1-alueilla sallitaan; ● selvitys siitä, muuttavatko hankkeen rakenteet M-alueiden maisema-, suoja-, virkistys- tai kulkuyhteystehtävää; ● sitova määräys siitä, ettei tuulivoimayleiskaava oikeuta voimassa olevan ranta-asemakaavan vastaiseen rakentamiseen. **8. Ranta-asemakaavojen rakennusoikeus ja rakennuspaikkojen toteuttamiskelpoisuus**	Tuulivoimaosayleiskaavan ja sen alueelle osuvan ranta-asemakaavan välillä ei ole ristiriitaa. Ranta-asemakaavan mukaiselle M-alueelle ei voi rakentaa rakennuksia, joten se on yhteneväinen tuulivoimaosayleiskaavan M-1-kaavamääryksen kanssa, joka myös kieltää asuin- tai lomarakennusten rakentamisen. Lievä ristiriita liittyy varjostusvälkkeeseen. Ristiriita on poistettu kaavamääräyksellä. Kaavassa on yleinen määräys, jonka mukaan rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää tekniset ratkaisut siitä, miten ohjeellista 8 tuntia vuodessa välkehaitta-arvoja ei ylitetä asuin- tai lomarakennusten kohdalla. Tällaisiksi lasketaan myös kaavoissa osoitetut rakentamattomat rantarakennuspaikat.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	Rakentamattomalla rantarakennuspaikalla on lainvoimaiseen ranta-asemakaavaan perustuva rakennusoikeus. Rakennuspaikkaa ei saa kohdella vähempiarvoisena siksi, ettei sille ole vielä rakennettu tai että jokin nykyinen rakennus olisi huonokuntoinen tai vähäisessä käytössä. Yhteensovittamisessa on arvioitava koko ranta-asemakaavan mukainen rakennusala ja sellainen paikka, johon rakennus voidaan kaavan perusteella sijoittaa. Arvio ei saa rajoittua olemassa olevien rakennusten koordinaatteihin. Ranta-asemakaavan toteuttamiskelpoisuus ei tarkoita vain rakennuksen teknistä pystyttämistä. Huomioon on otettava piha- ja ulko-oleskelu, rannan käyttö, veneily, järvimaisema, yömaisema, hiljainen äänimaisema, kulkuyhteydet sekä ympäröivien M-alueiden suoja- ja maisematehtävä. Jos haittoja ei voida poistaa sitovilla määräyksillä, vaihtoehtoina on lähimpien voimaloiden poistaminen tai siirtäminen, tuulivoimakaavan rajauksen muuttaminen taikka ranta-asemakaavan muuttaminen asianmukaisessa menettelyssä. Ristiriitaa ei tule jättää rakentamislupavaiheessa ratkaistavaksi. **9. Välkehaittaa ei ole ratkaistu sitovasti** Vuoden 2023 välkeselvityksen mukaan ilman puuston suojaavaa vaikutusta todellinen vuotuinen välke on Ojajärven ranta-asemakaavan rakentamattomilla rakennuspaikoilla noin 2–14 tuntia. Kahdeksan tunnin vuotuinen suositusarvo ylittyy viidellä rakennuspaikalla. Lupa- ja valvontavirasto on lisäksi todennut liiallista välkettä kohdistuvan yhdelle olemassa olevalle asuinkiinteistölle. Välkeselvityksessä on esitetty automaattiseen pysäyttämiseen perustuva hallintasuunnitelma. Kaavan yleismääräys koskee kuitenkin kahdeksan tunnin vuotuista välkehaittaa asuin- tai lomarakennusten kohdalla. Sanamuoto ei yksiselitteisesti kata rakentamatonta rakennuspaikkaa eikä koko ranta-asemakaavan mukaista rakennusalaa. Määräys ei myöskään ilmaise 30 tunnin teoreettista vuotuista eikä 30 minuutin teoreettista päivittäistä vertailuarvoa. Suomessa välkkeelle ei ole lakisääteisiä raja-arvoja, mutta käytettävät suositus- ja vertailuarvot ovat keskeisiä kohtuuttoman haitan ja elinympäristön viihtyisyyden arvioinnissa. Haittojen hallintaa ei saa perustaa nykyisen puuston pysyvyyteen. Vuoden 2026 liito-oravaselvitys osoittaa puuston muuttuneen hakkuiden vuoksi, ja puusto voi muuttua myös myrskyjen, tuhojen ja normaalin metsätalouden seurauksena. • määräys koskemaan olemassa olevien rakennusten lisäksi kaikkia lainvoimaisia rakentamattomia rakennuspaikkoja ja niiden rakennusaloja; • arviointi ilman puuston suojaavaa vaikutusta; • 8 tunnin todellisen vuotuisen, 30 tunnin teoreettisen vuotuisen ja 30 minuutin teoreettisen päivittäisen vertailuarvon huomioon ottaminen; • naapurihankkeiden yhteisvälkkeen mallintaminen; • automaattinen, voimalakohtainen ja valvottava pysäytysjärjestelmä; • toteutuneen välkkeen ja pysäytysten tallentaminen, julkinen raportointi sekä häiriötilanteiden korjausmääräajat. **10. Meluselvitys ei osoita kaavan koko salliman toteutuksen soveltuvuutta** Melu on mallinnettu Vestas V162 -voimalalla, jonka nimellisteho on 6 MW, napakorkeus 199 metriä, roottorin halkaisija 162 metriä ja käytetty kokonaisäänitehotaso 109,1 dB(A), mukaan lukien kahden	Tuulivoimaosayleiskaava ei rajoita ranta-asemakaavojen mukaisten rakennuspaikkojen rakentamista. Kaavassa on yleinen määräys, jonka mukaan rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää tekniset ratkaisut siitä, miten ohjeellista 8 tuntia vuodessa välkehaitta-arvoja ei ylitetä asuin- tai lomarakennusten kohdalla. Tällaisiksi lasketaan myös kaavoissa osoitetut rakentamattomat rantarakennuspaikat.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	desibelin epävarmuuslisä. Kaava sallii 10 MW:n voimalat ja muunlaisia teknisiä yhdistelmiä. Suurempi nimellisteho ei automaattisesti merkitse suurempaa melupäästöä. Yhteysviranomainen on kuitenkin nimenomaisesti todennut voimalakoon ja mallinnuksen väliseen eroon liittyvän epävarmuuden ja edellyttänyt melupäästön ylärajatarkastelua suunnitellun, ääniteknisesti vastaavan tai melupäästöltään suuremman voimalan takuuarvolla enimmäissähköteholla. Kaavaselostuksen mukaan korkein laskettu äänitaso on vakituisella asunnolla 37,9 dB(A), vapaa-ajan asunnolla 38,7 dB(A) ja rakentamattomilla Ojajärven ranta-asemakaavan rakennuspaikoilla enimmillään 39,6 dB(A). Viimeksi mainitun kohteen marginaali 40 dB:n yöohjearvoon on vain 0,4 dB. Pirkan Taival -reitillä 45 dB:n taso ylittyy noin 2,1 kilometrin matkalla. Yhteysviranomainen edellytti erityistä varovaisuutta ja ratkaisua, jolla reitille ei aiheudu meluhaittaa esimerkiksi vähentämällä voimaloita tai siirtämällä reitti. Hanke sijoittuu maakuntakaavoituksen yhteydessä tunnistetulle hiljaiselle alueelle. Yhteysviranomaisen mukaan alue ei hankkeen toteuduttua enää olisi hiljainen, muutos olisi huomattava ja vaikutus lähiasukkaille merkittävä. Ohjearvon alittuminen ei yksin kuvaa hiljaisen äänimaiseman menetystä. • melun ja pienitaajuisen sisämelun mallintaminen melun kannalta epäedullisimmalla realistisella kaavan sallimalla voimalalla; • eri käyttötilojen, taajuusspektrien ja mahdollisen merkityksellisen sykinnän tarkastelu; • kaikkien rakennettujen ja rakentamattomien lainvoimaisten rakennuspaikkojen tarkastelu; • Luikesneva-Susinevan ja Horhalanperän yhteismelun mallintaminen; • epävarmuus- ja herkkyystarkastelu sekä nykyisen taustaäänitason mittaus; • sitova enimmäisäänitehotaso tai muu yhtä tehokas vaikutusmääräys; • toiminnan aikaiset varmennusmittaukset, valvottavat käyttörajoitukset ja määräajat haitan korjaamiselle. **11. Maisema- ja kulttuuriympäristövaikutusten arviointi on ristiriitainen ja yhteiskuvat puuttuvat** Vuoden 2023 havainnekuvat on laadittu yhdeksällä 280 metriä korkealla voimalalla. Puute ei siten ole Tevaniemen voimaloiden mallinnetussa kokonaiskorkeudessa. Vuoden 2022 maisema-arvioinnissa hankkeen todetaan muuttavan muun muassa Miettisen ja Leppäslammen maisemaa merkittävästi. Vuoden 2026 kaavaselostuksessa samojen ympäristöjen vaikutus on kuvattu kohtalaiseksi. Arviointikriteerin, herkkyyden tai lähtötiedon muutosta ei esitetä jäljitettävästi. Kaavaselostus arvioi edelleen Heikkilän/golfkentän ja Ojajärven kuvauspisteiden vaikutukset merkittäviksi. Tästä huolimatta loppupäätelmässä todetaan yleisesti, ettei kaavalla ole merkittäviä maisemavaikutuksia. Johtopäätös on korjattava vastaamaan yksityiskohtaista arviointia. Havainnekuvat eivät sisällä Luikesneva-Susinevan ja Horhalanperän voimaloita, vaikka kaavaselostus tunnistaa laaja-alaiset yhteisvaikutukset. Parkanon rakennus- ja ympäristölautakunta on huomauttanut myös yökuvien lentoestevalojen puutteista, eikä kaavaehdotukseen tehtyjen muutosten luettelossa mainita korjattuja kuvia.	Melumallinnus on tehty ympäristöministeriön melumallinnusohjeen mukaisesti. Mallinnuksessa melupäästöön on lisätty 2 dB, millä varmistetaan, että meluvaikutukset pysyvät toteutukseen valitullakin voimalamallilla ohjearvojen sisällä. Tuulivoimaloiden ääni estä retkeilyreitin käyttöä. Kaavaselostuksen kohdassa 10.21. tuodaan esiin, että kaava-alueella tuulivoimaloiden melulla voi olla vaikutuksia kaava-alueen virkistyskäyttöön. Maisemavaikutusten arvioinnissa on tuotu esiin, että yksittäisestä kohteesta katsottaessa maisemavaikutus voi olla merkittävä, mutta kun tarkastellaan 30 kilometrin päähän ulottuvaa kokonaisuutta, maisemavaikutus on kohtalainen. Kaavaselostuksen liitteessä 5 on esitetty A3-koossa yöajan

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	Kuvat ja näkemäalueanalyysi tukeutuvat nykyiseen puustoon. Hakkuiden vuoksi on tehtävä herkkyystarkastelu myös tilanteesta, jossa metsänreunojen suojaava vaikutus poistuu. • kohdekohtainen vertailutaulukko vuosien 2022 ja 2026 merkittävyysarvioista ja muutosten perusteista; • kolmen hankkeen yhteinen näkemäalueanalyysi; • päivä- ja yökuvat Tevaniemestä, Poltin-Leppäsjärveltä, Ojajärveltä, Sorvanperästä, Miettisestä, Leppäslammelta, Heittolasta, Kimppukylästä ja Kyrösjärven keskeisiltä ranta- ja selkäalueilta; • kaikkien konehuone- ja tornivalojen sekä mahdollisen vilkkumisen esittäminen; • puuston poistumista koskeva herkkyystarkastelu ja konkreettiset lieventämiskeinot. **12. Sosiaalisten vaikutusten, virkistyksen ja elinkeinojen arviointi on vanhentunut** Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi ja asukaskysely on laadittu vuonna 2022 ennen Luikesneva-Susinevan ja Horhalanperän hankkeiden nykyistä konkretisoitumista. Kysely ei kuvaa tilannetta, jossa alueelle voi muodostua 66 voimalan kokonaisuus yhteisine melu-, välke-, maisema-, yövalo-, liikenne- ja pirstoutumisvaikutuksineen. Yhteysviranomainen arvioi vaikutusten ihmisten elinoloihin voivan olla kohtalaisia kielteisiä ja hiljaisen äänimaiseman muutoksen lähiasukkaille merkittävän. Sosiaalista arviointia ei tule supistaa siihen, alittuvatko tekniset ohjearvot. YVA-aineistossa vapaa-ajan asumisen, mökkivuokrauksen ja muun matkailuelinkeinon vaikutuksia on käsitelty niukasti. Ranta- ja luontoympäristön käyttöarvo, hiljaisuus, yömaisema, marjastus, sienestys, kalastus, metsästys ja retkeily ovat alueella olennaisia. Kiinteistöjen arvon mahdollista muutosta ei tule esittää varmana ilman paikallista näyttöä. Sen sijaan kaavassa on arvioitava vaikutukset kiinteistöjen käyttöön, toteuttamiskelpoisuuteen ja houkuttelevuuteen vakituisessa ja vapaa-ajan asumisessa. • uusi kysely riittävän laajalla vaikutusalueella sekä vakituisille että vapaa-ajan asukkaille; • erillinen tarkastelu hankkeiden väliin jääville Tevaniemen, Poltin-Leppäsjärven, Ojajärven, Sorvanperän, Heittolan ja Kimppukylän alueille; • yhteinen äänimaisema-, yömaisema-, virkistys-, kyläkehitys- ja koetun turvallisuuden arvio; • matkailu-, mökkivuokraus-, metsästys- ja muut elinkeinovaikutukset; • ranta-asemakaavojen käyttämättömien rakennusoikeuksien vaikutukset. **13. Metsäpeuravaikutusten arviointi ei vastaa Luonnonvarakeskuksen lausuntoa** Kaavaehdotukseen on lisätty metsäpeuraa koskevaa tekstiä ja Luken karttapalvelun levinneisyystietoja. Kaavaselostuksessa todetaan ydinalueiden sijaitsevan noin 15 kilometrin päässä Seitsemisessä, kaava-alueen olevan levinneisyysalueen reunalla ja vaikutusten jäävän enintään vähäisiksi. Uutta maastoselvitystä, elinympäristömallinnusta tai kolmen hankkeen populaatiotason yhteisvaikutusarviota ei ole laadittu. Luonnonvarakeskus on arvioinut asian olennaisesti toisin. Luken mukaan Tevaniemi, Luikesneva-Susineva ja Horhalanperä muodostavat laajan häiriöalueen metsäpeuran palautusistutuksen keskeisellä kasvualueella. Luke pitää kokonaisuutta laajan mittakaavan	havainnekuvat, joihin on merkitty myös tuulivoimaloiden runkoon sijoittuvat lentoestevalot. Kaavaselostuksessa kuvat ovat niin pieniä, että niistä on vaikeaa erottaa tuulivoimaloiden runkoon sijoitettuja lentoestevaloja. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa. Kaavaselostuksen kohdassa 10.20. on kuvattu ihmisten elinoloihin kohdistuvat vaikutukset. Arviointi on ajantasainen. Kaavaselostuksen kohdassa 10.21. on kuvattu virkistyskäyttöön ja matkailuun kohdistuvat vaikutukset ja kohdassa 10.22. vaikutukset asuinkiinteistöjen hintoihin.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	strategisena ongelmana metsäpeuran suojelulle ja palautetun eteläisen populaation kehitykselle. Lausunnon mukaan selkeitä kompensaatio- tai lieventämiskeinoja ei ole tunnistettu. Kaavanlaatijan toteamus siitä, ettei Tevaniemi ole ydinalueella, ei vastaa kysymyksiin leviämisestä Seitsemisestä länteen, kesälaitumista, vasomisympäristöistä, häiriöttömien alueiden säilymisestä, kesä- ja talvilaidunten yhteyksistä eikä populaation pitkäaikaisesta elinkyvystä. Se, ettei metsäpeura ole Seitsemisen Natura-alueen suojeluperusteena, ei osoita Natura-alueen ulkopuolisten kasvu-, laidun-, vasomis- ja leviämisalueiden olevan merkityksettömiä. • Luken ajantasaisiin havainto-, paikannus- ja elinympäristöaineistoihin perustuva kolmen hankkeen yhteisarvio; • nykyisten ja potentiaalisten laidun-, kesä- ja vasomisalueiden tarkastelu; • liikkumis- ja leviämisyhteydet Seitsemisestä länteen sekä kesä- ja talvilaidunten välillä; • voimaloiden, teiden, sähkönsiirron, liikenteen ja muun ihmistoiminnan yhteinen välttämisvaikutus; • palautusistutusten ja LIFE-hankkeiden tavoitteet; • haittojen välttäminen voimaloita poistamalla tai siirtämällä. **14. Ekologinen verkosto, suurpedot, riista ja metsästys** Kaavaselostuksen johtopäätös siitä, ettei alue sijoitu ekologiselle verkostolle, perustuu Pirkanmaan liiton vuonna 2014 laatimaan yleispiirteiseen teemakarttaan. Kartta ei kuvaa vuonna 2026 tiedossa olevien kolmen suuren tuulivoimahankkeen yhteistä pirstoutumis-, häiriö- ja liikennevaikutusta. YVA-aineistossa ja perustellussa päätelmässä on tunnistettu suden ja metsäkanalintujen elinympäristövalintaan liittyvä välttämisvaikutus. Metsästysseuralle tehdyn kyselyn mukaan alueella tehdään säännöllisiä ilveshavaintoja, vuosittaisia karhu- ja susihavaintoja sekä yksittäisiä ahmahavaintoja. Maastossa tehtyjen havaintojen vähäisyyttä ei voida tulkita siten, ettei alueella olisi kulkuyhteys- tai elinympäristömerkitystä. Uudet tiet, rakentaminen ja huoltoliikenne voivat lisätä häiriötä, pirstoutumista ja metsästysalueiden käytön muutoksia. Vaikutus on arvioitava kolmen hankkeen kokonaisuutena eikä vain Tevaniemen rajauksen sisällä. • alueellinen ekologisten yhteyksien paikkatietoanalyysi; • suurpetojen kulkureitit ja lisääntymis-/levähdysalueiden potentiaali; • metsäkanalintujen soidin- ja suoja-alueet sekä vuosivaihtelu; • tieverkon ja lisääntyvän ihmistoiminnan vaikutus; • metsästysalueiden saavutettavuus, turvallisuus ja käyttörajoitukset; • toiminnan aikainen riista- ja suurpetoseuranta. **15. Linnustoselvitysten epävarmuudet, tärkeät lintualueet ja Natura-tarveharkinta** Muuttolinnustoselvitykset perustuvat pääosin yhden vuoden seurantaan. Yhteysviranomainen on todennut, ettei yhden vuoden seuranta anna täydellistä kuvaa muutosta. Laulujoutsenen marraskuinen päämuutto jäi seurannan ulkopuolelle. Merikotkan ja maakotkan varhainen kevätmuutto jäi osin seurannan ulkopuolelle. Yöllä muuttavien vesilintujen reittejä ei voitu päiväseurannalla selvittää. Havaintopaikkojen mataluus heikensi havaintotehoa. Kurkien toinen päämuuttopäivä jäi havainnoimatta, ja reitti voi vaihdella vuosittain huomattavasti. Yhteysviranomaisen mukaan törmäysriskiä olisi pitänyt perustella tarkemmin ja elinympäristöjä pirstovan vaikutuksen arviointi jäi	Kaavaselostuksen kohdassa 10.6. on kuvattu vaikutukset metsäpeuraan. Kaava-alue sijaitsee metsäpeuran levinneisyysalueen länsipuolella, ja kaavan toteuttamisella on enintään vähäisiä vaikutuksia metsäpeuraan. Pirkanmaan liiton laatima ekologisen verkoston kartta kuvaa Tevaniemen läheisyydessä hyvin nykytilannetta. Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	ohueksi. Epävarmuudet voivat nostaa linnustovaikutukset vähäisistä kohtalaisiksi kielteisiksi. Ylöjärven kaupunki on tuonut esiin Seitsemisen yhteydessä sijaitsevat tärkeät FINIBA- ja MAALI-alueet sekä kaakkurin, joka voi karttaa tuulivoimaa. Vastine, jonka mukaan voimalat eivät näy kansallispuistoon, ei vastaa lintujen lentoreitti-, häiriö- ja karkotevaikutuksia koskevaan kysymykseen. Nykyinen kaavaselostus tunnistaa Teerinevan luonnonsuojelualueen, joten aiempi YVA-aineiston nimellinen Teerineva-puute on tältä osin korjattu. Tämä ei kuitenkaan korvaa kolmen hankkeen yhteistä, ajantasaista linnusto- ja ekologista arviointia. • merikotkan ja maakotkan varhaiskevään muutonseuranta; • suurten petolintujen talviaikainen esiintyminen ja reviirit; • kurkien ja laulujoutsenten myöhäissyksyn muutto; • yöllä muuttavien vesilintujen riskit; • metsäkanalintujen soidinalueet ja vuosivaihtelu; • kolmen hankkeen törmäys-, este- ja karkotevaikutukset sekä vapaaksi jäävien lentokäytävien riittävyys; • FINIBA-/MAALI-alueisiin, kaakkuriin ja Natura-alueisiin kohdistuvien yhteisvaikutusten päivitetty tarveharkinta; • rakentamisen ajoittaminen herkkien lajien pesimäajan ulkopuolelle sekä kuolleisuus- ja reviiriseuranta. **16. Lepakoita koskevassa aineistossa on ratkaisematon ristiriita** Kaavaselostuksessa todetaan, ettei suunnittelualueelta ole tunnistettu lepakoille tärkeitä alueita. Hankkeen omassa vuoden 2021 lepakkoselvityksessä Ylinen Kotajärvi on kuitenkin luokiteltu EUROBATS-luokan II tärkeäksi saalistusalueeksi. Yhteysviranomainen on arvioinut Ylisen Kotajärven erittäin hyväksi saalistusympäristöksi. Lähin voimala sijaitsee noin 250 metrin päässä, ja voimaloiden välttämisvaikutus voi kohdistua alueeseen. Yhteysviranomaisen mukaan vaikutukset lepakoihin voivat nousta kohtalaisiksi. Luokan II alue ei ole samassa oikeudellisessa asemassa kuin suoraan suojeltu lisääntymis- tai levähdyspaikka, mutta siihen liittyy vahva maankäytöllinen huomioonottamistarve. Kaavaselostuksen väite tärkeiden alueiden puuttumisesta on korjattava. Vuoden 2021 selvitys perustui viiteen kuunteluyöhön eikä siinä käytetty pitkäkestoisia passiivisia tallentimia. Olosuhteiden muutoksen ja naapurihankkeiden vuoksi selvitystä on täydennettävä. • useampaan ajankohtaan ulottuva aktiivinen ja passiivinen seuranta; • muuttavien ja korkealla lentävien lepakoiden tarkastelu; • metsäisten kulkuyhteyksien ja riittävän metsäpinta-alan turvaaminen; • voimalan 7 ja muiden Ylisen Kotajärven lähimpien voimaloiden poistaminen tai siirtäminen; • toiminnan aikainen seuranta ja tarvittaessa lämpimien, vähätuulisten öiden käyttörajoitukset. **17. Liito-orava, viitasammakko ja lajiselvitykset muuttuvilla rakentamis- ja sähkönsiirtoalueilla** Vuoden 2026 liito-oravaselvitys on asianmukainen päivitys ja sen tulos tulee ottaa huomioon. Selvitys ei kuitenkaan kata automaattisesti kaikkia sellaisia uusia tie-, kaapeli-, nosto-, kuivatus- tai sähkönsiirtolinjauksia, jotka voivat tarkentua myöhemmin.	Kaavaselostuksen kohdassa 4.12. on kuvattu linnuston nykytilanne ja kohdassa 10.5. linnustoon kohdistuvat vaikutukset mukaan lukien vaikutukset muuttolinnustoon. Täydennetään kaavaselostuksen kohtaan 4.13.1. seuraava teksti: ”Kaava-alueelta Ylinen Kotajärvi tunnistetiin lepakoiden tärkeäksi saalistusalueeksi.” Täydennetään kaavaselostuksen kohtaan 10.6.1. seuraava teksti: ”Kaava-alueelta tunnistettiin Ylinen Kotajärvi lepakoiden tärkeäksi ruokailualueeksi. Lähimmän tuulivoimalan torni sijaitsee noin 350 metrin etäisyydellä Ylinen Kotajärvestä, eikä hankkeella ole juurikaan vaikutusta lepakoihin.”

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	Yhteysviranomaisen perustellun päätelmän mukaan liito-oravan, viitasammakon tai lepakoiden esiintymistä ei ollut selvitetty vaihtoehtoisilta ulkoisilta sähkönsiirtoreiteiltä. Lajien esiintymisen potentiaali tulee ottaa huomioon ja tarvittavat lisäselvitykset tehdä. Vuoden 2021 viitasammakkoselvityksessä ei havaittu viitasammakkoa. Kuuntelukohteista osa oli edelleen jäässä tai roudassa ja lopullisen reitin sekä kuivatusratkaisujen muuttuessa uusia potentiaalisia kohteita voi tulla vaikutusalueelle. Uusi selvitys ei ole automaattisesti tarpeen koko alkuperäisellä alueella, mutta se on tehtävä kaikilta uusilta tai olennaisesti muuttuvilta kosteikko-, pienvesi- ja reittikohteilta lajille sopivana ajankohtana. Kaavaan tulee lisätä muutoshallintamääräys, jonka mukaan arvioidun käytävän tai rakentamisjalanjäljen ulkopuolelle siirtyminen edellyttää ajantasaisia lajiselvityksiä ja tarvittaessa kuulemista. **18. Kasvillisuus, luontotyypit, suojelualueet ja arvokkaat geologiset kohteet** Hankealueella on luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia puroja ja noroja, vesilain suojaamia pienvesikohteita, uhanalaisia suo- ja metsäluontotyyppejä sekä Ylisen Kotajärven luhta- ja neva-alueita. Lampinevan huomionarvoiset nevaosat sijaitsevat lähimmillään noin 100–150 metrin etäisyydellä voimalasta ja tiestä. Kaavaselostus tunnistaa Teerinevan luonnonsuojelualueen noin 2,5 kilometrin päässä ja Vähä-Ojajärven arvokkaan kallioalueen kaava-alueen itäreunalla. Teerinevan aiempi puuttuminen YVA-selostuksesta on siten nykyisessä selostuksessa korjattu. Kaavan teiden, nostoalueiden, kuivatusjärjestelyjen ja kaapelien ohjeellisuus tarkoittaa kuitenkin, että vaikutukset arvokkaisiin luontotyyppeihin voidaan arvioida luotettavasti vasta, kun todellinen rakentamisjalanjälki ja valuma-alueet on esitetty. Kaavamääräykseen tulee sisällyttää vähimmäissuojaetäisyydet ja kielto sijoittaa uusia rakenteita selvityksissä tunnistetuille luontokohteille tai niiden hydrologiaa vaarantavalla tavalla ilman uutta selvitystä. **19. Rakentamisen jalanjälki sekä pinta-, pienvesi- ja kalastovaikutukset** Hankealueella on pieniä järviä ja lampia, puroja, noroja, ojia, soita ja kosteikkoja. Vedet johtuvat useille valuma-alueille ja edelleen muun muassa Leppäsjärveen, Poltinjokeen ja Kyrösjärveen. Leppäsjärven ekologinen tila on aineistossa luokiteltu erinomaiseksi. Yksittäinen voimalapaikka vaatii noin hehtaarin rakentamisalan, minkä lisäksi tulevat nosto- ja varastoalueet, uudet ja levennettävät tiet, leikkaukset, täytöt, louhinta, kuivatusojat, rummut, kaapelit ja työmaa-alueet. Kokonaisalaa, purkupisteitä ja valuma-aluekohtaista kuormitusta ei esitetä riittävän tarkasti. Vaikutusten vähäisyyttä perustellaan oletuksilla rakentamisen sijoittumisesta kantaville maille, asianmukaisesta rumpumitoituksesta ja lyhytaikaisesta kuormituksesta. Näitä oletuksia ei voida varmistaa ilman suunnitelmaa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä voimalaan 1 ja sen tieyhteyteen Lampinevan läheisyydessä, voimalaan 7 ja Yliseen Kotajärveen, luonnontilaisiin puroihin ja noroihin sekä vesilain suojaamiin pienvesiin. • voimalaperustukset, mahdolliset paalutukset sekä nosto- ja varastoalueet; • tiealueet, levennykset, leikkaukset, täytöt ja louhinta; • kuivatusojat, vesien purkupisteet ja virtaamamuutokset; • purojen ja norojen ylitykset sekä rumpujen mitoitus; • eroosion ja kiintoainekuormituksen laskenta ja hallinta;	Kaavan viranomaisneuvottelussa 20.1.2026 käytiin läpi selvitysten tilanne, ja todettiin selvitysten olevan ajantasaisia lukuun ottamatta liito-oravaselvitystä, joka täydennettiin 2026. Lausunnossaan 23.6.2026 LVV katsoo, että selvitykset ovat riittäviä. Kaavaselostuksessa on tuotu esiin, että sähkönsiirto voidaan toteuttaa maakaapelilla. Sähkönsiirron yksityiskohtaista suunnittelua ei tehdä kaavoituksen yhteydessä. Kaavassa rakentamisalueet on osoitettu niin, että ne eivät sijoitu huomionarvoisten luontokohteiden kohdalle. Kaavaselostuksen kohdassa 10.11. kuvataan vaikutukset pintavesiin.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	• rakentamisaikainen vesien käsittely; • vedenlaadun ja kalaston lähtötila sekä seuranta; • vesilain mukaisten lupien tarpeen kohdekohtainen arvio. **20. Ulkoisen sähkönsiirron järjestettävyys ja lopullisen reitin avoimuus** Alueidenkäyttölain 77 b § edellyttää, että sähkönsiirto voidaan järjestää. Aineistossa on osoitettu alustava tekninen liittymismahdollisuus Carunan verkkoon, joten muistutus ei perustu väitteeseen, ettei sähköverkkoon liittyminen olisi teknisesti mahdollista. Kaavaselostuksen mukaan sähkönsiirto toteutetaan maakaapelilla länteen ja jatkosuunnittelu perustuu VEA-vaihtoehtoon. Samalla selostuksessa todetaan, että reitti tarkentuu sen mukaan, mihin alueverkkoyhtiö osoittaa liittymispisteen. Valmisteluvaiheen viranomaisneuvottelussa todettiin teknisestä liittymisestä sovitun, mutta myös ettei sähkönsiirron yleissuunnitelmaa ollut vielä laadittu. Asiakirjakokonaisuudesta ei siten käy yksiselitteisesti ilmi sitova lopullinen liittymispiste, reittikäytävän leveys, sallittu poikkeamisvara eikä menettely, jos reitti siirtyy YVA:ssa tutkitun käytävän ulkopuolelle. Yleiskaavassa ei tarvitse osoittaa kaapelia metrin tarkkuudella. Kaavaa hyväksyttäessä on kuitenkin voitava osoittaa, että ympäristövaikutuksiltaan hyväksyttävä käytävä on olemassa ja että sen olennaisesti muuttuva toteutus johtaa uuteen vaikutusarviointiin ja osallisten kuulemiseen. **21. VEB on suljettava pois ja VEA:n pohjavesivaikutukset on selvitettävä** VEA ja VEB eivät ole pohjavesivaikutuksiltaan samanarvoisia. VEA kulkee Tevaniemen luokan 1 pohjavesialueella noin 735–740 metriä, josta noin 350 metriä sijoittuu varsinaiselle muodostumisalueelle. Reitti on lähimmillään noin 85 metrin päässä Vuohenojan vedenottamosta. Vedenoton on arvioitu voivan kääntää pohjaveden virtausta reitin suunnasta kohti vedenottamoa. YVA-aineistossa VEA:n vaikutukset arvioitiin enintään kohtalaisiksi kielteisiksi, ja yhteysviranomainen yhtyi arvioon. VEA ei siis ole vaikutuksiltaan ongelmaton, ja pohjaveden pinnankorkeudet, virtaussuunnat sekä paineellisuus olivat osin puutteellisesti tunnettuja. VEB kulkee pohjavesialueella noin 460 metriä, josta noin 145 metriä muodostumisalueella, ja sijoittuisi Tevaniemen vedenottamon kaivon välittömään läheisyyteen. Sen rakentamisen aikaisten pohjavesivaikutusten arvioitiin olevan suuret kielteiset. Yhteysviranomainen totesi hankkeen olevan VEB pois lukien mahdollinen ilman merkittäviä tai pysyviä haitallisia pohjavesivaikutuksia ja kehotti jatkamaan VEA:n pohjalta. Ikaalisten vuonna 2025 hyväksytyssä pohjavesialueiden suojelusuunnitelmassa toistetaan VEA-reitin pituus pohjavesialueella sekä samentumiseen, lähteisiin, vettä johtaviin kerroksiin ja paineelliseen pohjaveteen liittyvät riskit. Kyse ei siten ole vain vuoden 2023 päätelmässä jo loppuun käsitellystä asiasta. • VEB ja sitä olennaisesti vastaavat vedenottamon välittömään läheisyyteen sijoittuvat linjaukset on merkittävä ei-toteutettaviksi;	Kaavaselostuksessa on tuotu esiin, että sähkönsiirto voidaan toteuttaa maakaapelilla. Sähkönsiirron yksityiskohtaista suunnittelua ei tehdä kaavoituksen yhteydessä. Hanketta ja kaikkea siihen liittyvää rakentamista koskee normaali pohjaveden pilaamiskielto, joka otetaan huomioon kaikessa toiminnassa. Caruna toteaa lausunnossaan 18.6.2026, että lopullinen liittymistapa, liittymispiste ja liitettävä sähköteho määritellään liittymissopimuksessa. Lopullista sijaintia liittymispisteelle ei ole vielä sovittu ja päätetty, joten osoitettava liittymispiste Caruna Oy:n 110 kV sähköverkkoon voi sijaita myös muussa kohdassa kuin miten kaavaehdotuksen kaavaselostuksen kuvassa 7.1 on alustavasti esitetty. Liittymispisteen alustava sijainti tarkentuu suunnittelun edetessä ja määritellään lopulta liittymissopimuksessa. Kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvan sähkönsiirron yksityiskohtaista suunnittelua ei tehdä kaavoituksen yhteydessä. Hanketta ja kaikkea siihen liittyvää rakentamista koskee normaali pohjaveden pilaamiskielto, joka otetaan huomioon kaikessa toiminnassa.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	• kaupungin tulee osoittaa, millä oikeudellisesti sitovalla menettelyllä VEB:n käyttöönotto estetään; • VEA-käytävän hydrogeologia on tutkittava: pinnankorkeus, vuodenaikaisvaihtelu, virtaussuunnat, paineellisuus, suojakerrokset, kaivusyvyys ja täyttömateriaalit; • vedenottamoiden, lähteiden ja muiden pohjavedestä riippuvaisten kohteiden riskit on arvioitava; • lähtötilan sekä rakentamisen aikainen tarkkailu, hälytysrajat, työn keskeytysrajat ja korjaustoimet on määriteltävä; • VEA:sta poikkeaminen pohjavesivaikutuksia lisäävällä tavalla on käsiteltävä olennaisena muutoksena. **22. Sähkönsiirtoreitin luonto- ja arkeologiset vaikutukset** Vuoden 2022 arkeologisessa inventoinnissa sähkönsiirtoreitit kulkevat Heittolan, Kimppukylän ja Muumäen historiallisten kylänpaikkojen kautta tai niiden vierestä. VEA kulkee noin kymmenen metrin etäisyydellä Suvilamminkallion mahdollisesta esihistoriallisesta asumuspainanteesta. Yhteysviranomainen on pitänyt sähkönsiirtoreittien inventointia alkuvaiheen tutkimuksena ja edellyttänyt varautumista tarkkuusinventointeihin ja koekaivauksiin. Kaavaselostus jättää yksityiskohtaisen inventoinnin jatkosuunnitteluun. VEB oli lisäksi suunniteltu kulkemaan Paskolammen linnustollisesti arvokkaan kosteikon kautta; pesimälinnustoselvitys suositti linjauksen muuttamista kosteikon kiertämiseksi. Liito-oravan, viitasammakon ja lepakoiden esiintymistä ei ollut selvitetty vaihtoehtoisilta reiteiltä. Vuoden 2022 inventoinnit kattavat vain tutkitut linjat. Jos liittymispiste tai reitti muuttuu, vanhan inventoinnin ei voida olettaa kattavan uutta käytävää. • lopulliselta mahdolliselta käytävältä arkeologinen tarkkuusinventointi ja tarvittaessa koekaivaukset; • ajankohdaltaan asianmukaiset kasvillisuus-, luontotyyppi-, pienvesi-, viitasammakko-, liito-orava-, lepakko- ja linnustoselvitykset; • reitin siirtämisen rajat ja uuden kuulemisen tarve sitovasti määriteltyinä. **23. Leppäsjärventien parantamisen pohjavesivaikutuksia ei voida arvioida kaava-aineistosta** Kaavaselostuksen mukaan Traficom hyväksyi Leppäsjärventien tiesuunnitelman 21.1.2026 ja nykyinen erikoiskuljetusreitti on tarkistettu. Tämä on uudempi tieto kuin vuoden 2023 perustellun päätelmän vanhaa reittiä koskevat yksityiskohtaiset huomautukset, joten muistutuksessa ei väitetä nykyisen reitin olevan sama kuin tuolloin arvosteltu reitti. Hyväksytty tiesuunnitelma ja sen pohjavesisuojaus-, maanleikkaus-, kuivatus- ja työnaikaiset ratkaisut eivät kuitenkaan sisälly nähtävillä olevan kaavaehdotuksen liiteluetteloon. Osalliset eivät voi kaava-aineiston perusteella arvioida, miten kaupungin omassa pohjavesialueiden suojelusuunnitelmassa ja yhteysviranomaisen päätelmässä esitetyt vaatimukset on ratkaistu. Tien parantamiseen voi liittyä maanleikkauksia, kuivatusmuutoksia, raskaan liikenteen lisääntymistä sekä polttoaine-, kemikaali- ja onnettomuusriskejä vedenhankintaan tärkeällä pohjavesialueella. • hyväksytty tiesuunnitelma liitteineen julkisesti kaava-aineistoon; • leikkaukset, täytöt, kuivatus ja pohjavesisuojaukset; • pohjaveden pinnankorkeus, virtaussuunnat, paineellisuus ja vuodenaikaisvaihtelu; • riittävän pitkä lähtötilan seuranta ja rakentamisen aikainen tarkkailu;	Kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvan sähkönsiirron yksityiskohtaista suunnittelua ei tehdä kaavoituksen yhteydessä. Leppäsjärventien parantamisen yhteydessä toteutetaan pohjavesien suojausrakenteet ja parannetaan tien geometriaa, joten parannettavan tieosan osalta pohjavesien pilaantumisriski vähenee kaiken liikenteen osalta. Kaava ei ota kantaa kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvaan Leppäsjärventien parantamiseen.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	• hälytys-, keskeytys- ja korjauskynnykset; • polttoaineiden ja kemikaalien käsittelyrajoitukset sekä poikkeustilannesuunnitelma. **24. Liikenne, erikoiskuljetukset ja maa-ainesten vaihtoehtoinen kuljetus** Vuoden 2026 kaavaselostuksessa on päivitetty erikoiskuljetusreitti Porin satamasta Viljakkalan kautta Leppäsjärventielle, ja reitille ilmoitetaan saadun ennakkolupa. Tältä osin vuoden 2023 perustellun päätelmän Hämeenkyrönväylää ja vanhaa reittiä koskevia huomautuksia on pyritty huomioimaan. Kaavaselostus arvioi erikoiskuljetusten aiheuttavan merkittävän mutta lyhytkestoisen haitan muulle liikenteelle. Lisäksi muut hankkeet voivat käyttää samoja reittejä. Samanaikaisen rakentamisen skenaario on arvioitava liikenneturvallisuuden, aikataulutuksen, liittymien, koulukuljetusten ja häiriötilanteiden kannalta. Liikennearvio nojaa siihen, että maa-ainekset otetaan ja betoni valmistetaan hankealueella. Maa-ainesluvasta on viranomaisneuvottelun mukaan valitettu. Jos paikallista kiviainesta ei voida käyttää suunnitellusti, ulkopuolinen raskas liikenne voi lisääntyä olennaisesti. • maa-ainesluvan ajantasainen tila ja täytäntöönpanokelpoisuus; • kuljetusmäärät vaihtoehdossa, jossa kiviaines ja/tai betoni tuodaan ulkopuolelta; • kolmen hankkeen samanaikaisen rakentamisen liikenneskenaariot; • liittymien, siltojen, mahdollisten tasoristeysten, työmaaliikenteen ja pelastusliikenteen toimivuus; • raskaan liikenteen melu-, pöly-, päästö- ja pohjavesiriskit; • purkuvaiheen vastaavat vaikutukset. **25. Maa- ja kallioperä, maa-aineslupa sekä arseeniriski** Hanke sijaitsee Etelä-Suomen arseeniprovinssilla. Yhteysviranomainen on edellyttänyt kallion arseenipitoisuuden selvittämistä, jos alueen kalliota käytetään murskeena rakentamisessa. Viranomaisneuvottelun mukaan maaperä- ja arseeniselvitys valmistui loppuvuonna 2025 ja arseenipitoisuus arvioitiin alhaiseksi. Selvitystä ei kuitenkaan ole liitetty kaavaehdotuksen aineistoon, joten osalliset eivät voi arvioida näytteenottoa, kattavuutta, menetelmiä tai johtopäätöksiä. Maa-ainesluvasta on valitettu hallinto-oikeuteen. Kaavan vaikutusarvioinnin tulee kattaa myös tilanne, jossa ottamistoiminta muuttuu, viivästyy tai estyy. Louhinnan, murskauksen, räjäytysten, pölyn, melun, valumavesien ja läjityksen vaikutukset sekä ottoalueen suhde pohja- ja pintavesiin on esitettävä kaavan toteuttamiskelpoisuuden kannalta riittävällä tasolla. **26. Ilmasto-, metsäkato-, turvemaa- ja luonnonvaravaikutukset** Yhteysviranomainen on huomauttanut, että ilmastovaikutusten arvioinnissa olisi tullut tarkastella turvemaiden merkitystä maanpeitteen muutoksissa ja sitä, voimistaako ilmastonmuutos muita hankkeen ympäristöhaittoja. Koska lopullisia voimalapaikkoja, teitä, nostoalueita, louhintaa, kaapeleita ja kuivatusratkaisuja ei ole kokonaisuudessaan täsmennetty, todellista metsäkatoa, hiilivarastojen menetystä, turvemaiden kuivatusvaikutusta ja rakentamisen hiilijalanjälkeä ei voida varmentaa. Suomen metsäkeskus on vaatinut arvioinnin laajentamista hiiltä sitovan pinta-alan lisäksi metsäkadon vaikutuksiin hiilivarastoihin ja	Kaava ei ota kantaan maa-ainesten ottamisen yksityiskohtiin. Maa-ainekset on tarkoitus ottaa kaava-alueelta. Maa-ainesten ottamispaikat ja -luvat ratkaistaan maa-aineslain mukaisessa menettelyssä. Hanketoimija on teettänyt alueelta arseeniselvityksen, jonka mukaan arseenipitoisuus arvioitiin alhaiseksi. Selvitys liittyy maa-ainesten ottoon, eikä se vaikuta kaavaratkaisuun, joten sitä ei ole tarpeen liittää kaavan liitteeksi. Kaavan vaikutukset on esitetty riittävällä tavalla kaavaselostuksen kohdassa 10. Hankkeen YVA-selostuksessa on kuvattu rakentamisalueen alle jäävät pinta-alat sekä hiilitaselaskennan tulokset. Ilmastovaikutukset on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 10.16.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	-nieluihin. Metsien ottamisen muuhun maankäyttöön tulee olla mahdollisimman vähäistä. Arviossa tulee ottaa huomioon myös naapurihankkeiden yhteinen metsien pirstoutuminen, tieverkko ja sähkönsiirto sekä paikallisen maa-aineksenoton epävarma lupa- ja toteutustilanne. • todellisen enimmäisrakentamisen pinta-ala ja metsäkato; • turvemaiden sijainti, kuivatus ja hiilipäästöt; • perustusten, teiden, kuljetusten, louhinnan ja kaapeloinnin elinkaaripäästöt; • purku- ja ennallistamisskenaariot; • ilmastonmuutoksen vaikutus valuntaan, eroosioon, jäätymiseen, metsäpaloriskiin ja muihin turvallisuushaittoihin. **27. Pirkan Taival -reitti, jää- ja paloturvallisuus sekä pelastusviranomaisen lausunto** Pirkan Taival -reitillä 45 dB:n melutaso ylittyy noin 2,1 kilometrin matkalla. Yhteysviranomainen on edellyttänyt ratkaisua, jossa reitille ei aiheudu meluhaittaa, ja nostanut esiin myös jään irtoamisen turvallisuusriskin. Pirkanmaan pelastuslaitos on pitänyt onnettomuus- ja vaaratilanteiden arviointia puutteellisena. Lausunnossa on nostettu esiin lapojen osien lentäminen, jää, paloturvallisuus, voiteluaineiden pilaantumisriski ja virkistysreitin turvaetäisyys; lähtökohtana esitettiin 600 metriä, ellei muulle etäisyydelle ole perusteita. Kaavaehdotuksessa reitti on ohjeellinen, ja hanketoimija velvoitetaan rakentamaan vastaavan tasoinen reitti toisaalle, jos reittiä siirretään. Määräys ei ratkaise uuden reitin sijaintia, maanomistusta, jatkuvuutta, melua, turvallisuutta eikä luontovaikutuksia. Valmisteluvaiheen viranomaisneuvottelun muistiossa todetaan, että pelastuslaitos olisi tullut kutsua neuvotteluun. Ehdotusaineistosta ei ilmene ajantasaista, koko hankkeen kattavaa pelastusviranomaisen lausuntoa. • korvaavan reitin sitova sijainti ja toteuttamiskelpoisuus ennen hyväksymistä; • melu- ja jääriskin perusteella määritetty turvallinen etäisyys; • pelastus- ja huoltotiet, sammutusveden saatavuus ja talviolosuhteet; • konehuone-, muuntamo- ja metsäpalot sekä leviämisen estäminen; • lapojen rikkoutuminen, jäävalvonta, varoitus- ja sulkemisjärjestelmät; • kemikaali- ja öljyvuodot, maaperä- ja pohjavesisuojaus; • poikkeustilanteiden vastuut, viestintä ja evakuointi. **28. Puolustusvoimien hyväksyttävyyslausunto ja lentoesteluvat** Puolustusvoimat on OAS-vaiheen lausunnossaan edellyttänyt, että hankkeelle saadaan ajantasaisiin tietoihin - voimalamäärään, maksimikokonaiskorkeuteen ja koordinaatteihin - perustuva myönteinen Pääesikunnan hyväksyttävyyslausunto ennen suoraan rakentamislupien perusteena käytettävän kaavan hyväksymistä. Kaavaratkaisun tulee mahdollistaa vain Pääesikunnan hyväksymä hanke. Viranomaisneuvottelun muistion mukaan hankkeella on puoltava lausunto ja lentoesteluvat. Nähtävillä oleva kaava-aineisto ei kuitenkaan yksilöi lausunnon ja lupien päivämääriä, diaarinumeroita, hyväksyttyjä koordinaatteja, voimalamäärää, kokonaiskorkeutta eikä teknistä vaihteluväliä.	Tuulivoimaloiden ääni ei estä retkeilyreitin käyttöä. Kaavakartalla on osoitettu Pirkan Taipaleelle tuulivoimalat kiertävä reitti. Puolustusvoimat toteaa kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa (7.6.2026), että Puo-

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	Kaavan yleismääräys jättää Puolustusvoimien lausunnon rakentamislupavaiheeseen, mikä on ristiriidassa Puolustusvoimien nimenomaisen OAS-vaiheen vaatimuksen kanssa. Ennen hyväksymistä tulee osoittaa, että olemassa oleva puoltava lausunto ja lentoesteluvat kattavat kaikki yhdeksän voimalaa, 280 metrin kokonaiskorkeuden, tv-alueiden salliman sijaintivaihtelun sekä kaavan salliman roottori- ja napakorkeusvaihtelun. Muutoin uusi lausunto ja tarvittaessa uudet luvat on hankittava. **29. Antenni-TV, vaaratiedotteet, radiolinkit ja säätutkat** Digita on todennut tuulivoimaloiden voivan aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-TV:n vastaanotolle ja korostanut useiden hankkeiden yhteisvaikutuksia. Antenni-TV:tä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välittämiseen. Ilmatieteen laitoksella ei nykyisen tutkapaikan etäisyyden vuoksi ole ollut rajoittavaa lausuttavaa yksittäisestä Tevaniemen hankkeesta. Se on kuitenkin edelleen ilmaissut huolen siitä, että alueelle suunnitellut ja rakennetut voimalat aiheuttavat yhteisvaikutuksena merkittävää häiriökaikua säätutkamittauksiin ja voivat heikentää sääpalveluja. Laitos on tuonut esiin mahdolliset kompensaatiomittaukset. Kaavaselostuksen yleinen johtopäätös häiriöiden vähäisyydestä ei korvaa riippumatonta lähtötilaa eikä kolmen hankkeen yhteisarviota. • antenni-TV:n ja muiden viestintäpalvelujen lähtötilan mittaus; • kolmen hankkeen yhteinen häiriömallinnus; • radiolinkkien ja matkaviestinnän toimivuus; • säätutkahäiriöiden yhteisarvio ja mahdolliset kompensaatiotoimet; • selkeä ilmoitus-, tutkimus- ja korjausmenettely; • hanketoimijan kustannusvastuu ja korjausmääräajat. **30. Ympäristöluvan ja muiden lupien oikea käsittelyvaihe on kuvattava** Kaavaselostuksen 23.4.2026 sivulla 112 todetaan kategorisesti, ettei hanke edellytä ympäristölupaa. Valmisteluvaiheen viranomaisneuvottelussa asia oli vielä muutoksenhaussa. Julkisuudessa 13.5.2026 raportoidun Vaasan hallinto-oikeuden ratkaisun mukaan lautakunnan etukäteen asettama velvollisuus hakea ympäristölupaa ennen toiminnan aloittamista kumottiin. Ratkaisun oikeudellinen sisältö ja mahdollinen lainvoimaisuus tulee liittää tai selostaa ajantasaisesti ennen kaavan hyväksymistä. Etukäteisen hakemisvelvollisuuden kumoaminen ei merkitse sitä, ettei ympäristölupa voisi myöhemmin olla tarpeen, jos toiminnasta aiheutuu naapuruussuhdelain 17 §:ssä tarkoitettua kohtuutonta rasitusta. Lupatarve on tapauskohtainen ja riippuu lopullisesta voimalamallista, sijainneista sekä yhteisvaikutuksista. Kaavaselostuksen sanamuoto tulee muuttaa neutraaliksi: ympäristöluvan tarve ratkaistaan erikseen sovellettavan lainsäädännön ja hankkeen lopullisten vaikutusten perusteella. Samalla on päivitettävä maa-ainesluvan, rakentamislupien, lentoestelupien ja muiden keskeisten lupien tila. **31. Maakuntakaavan ohjausvaikutus ja tuulivoima-alueen ulkopuoliset voimalat** Kaavaselostus on päivitetty huomioimaan 16.6.2025 voimaan tullut Pirkanmaan Elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaava. Tämä aiempi puute on siten korjattu. Kaavaselostuksen mukaan vain suurin osa voimaloista sijoittuu maakuntakaavan tuulivoimatuotannon alueelle. Eteläpuolista sijoittelua perustellaan muun muassa	lustusvoimat on antanut hyväksyttävyyslausunnon hankkeelle tammikuussa 2023. Kaavaselostuksen kohdassa 10.23. on tuotu esiin, mitkä ovat korjaavat toimenpiteet, jos TV-lähetyksiin aiheutuu häiriöitä. Ympäristölupa on tarpeen, jos hanke aiheuttaa naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa. Hankkeen suunnittelussa on noudatettu ympäristöministeriön tuulivoimarakentamista koskevaa ohjeistusta, jolloin tuulivoimalat eivät aiheuta naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa, minkä sallimiseksi tarvittaisiin ympäristölupia.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	maakuntakaavoituksen yhteydessä tarkasteltujen lomarakennusten huonokuntoisuudella ja käyttämättömyydellä. Rakennusten kunto tai käyttöaste ei yksin poista rakennusten, rakennuspaikkojen tai ranta-asemakaavan rakennusoikeuksien oikeudellista asemaa. Maakuntakaava on yleispiirteinen, joten rajauksesta voidaan perustellusti täsmentää, mutta perustelujen tulee olla vaikutusten kannalta avoimia ja riittäviä. Kaava-aineistossa tulee esittää voimalakohtaisesti, mitkä voimalat ja tv-alueet sijoittuvat maakuntakaavan alueen ulkopuolelle, miksi niitä ei voida sijoittaa sisäpuolelle ja mitä melu-, välke-, maisema-, luonto- ja ranta-asemakaavahaittoja niiden poistaminen tai siirtäminen vähentäisi. **32. Haittoja vähentäviä vaihtoehtoja ei ole arvioitu nykytilanteessa** YVA-menettelyssä tarkasteltiin yhdeksän voimalan VE1:n lisäksi kahdeksan voimalan VE2:ta. Yhteysviranomainen piti VE2:ta linnuston kannalta parempana ja suositteli Ylisen Kotajärven lähimmän voimalan 7 poistamisen tarkastelua. Voimala 7 liittyy Ylisen Kotajärven lepakko- ja linnustoarvoihin. Voimala 1 ja sen tieyhteys ovat huomionarvoisia Lampinevan, pintavesien, suoluonnon ja potentiaalisten metsäpeuraympäristöjen kannalta. Naapurihankkeiden aiheuttama uusi kokonaiskuormitus ei sisälly alkuperäiseen vaihtoehtotarkasteluun. Kaavoituksen tehtävänä ei ole vain todeta haittoja hyväksyttäviksi, vaan myös selvittää, voidaanko niitä kohtuudella välttää tai olennaisesti vähentää. • yhdeksän voimalan vaihtoehto; • kahdeksan voimalan vaihtoehto; • seitsemän voimalan vaihtoehto; • voimalan 1 poistaminen; • voimalan 7 poistaminen; • voimaloiden 1 ja 7 poistaminen yhdessä; • vaikutukset meluun, välkkeeseen, maisemaan, linnustoon, lepakoihin, metsäpeuraan, vesistöihin, ekologisiin yhteyksiin, tiestöön, sähkönsiirtoon ja tuotantoon. **33. Seuranta, puuttumiskynnykset ja korjaavat toimet eivät ole riittävän sitovia** Yhteysviranomainen on pitänyt seurantaa tärkeänä, koska luontoselvityksiin ja vaikutusarvioihin liittyy epävarmuuksia. Se on esittänyt suurten petolintujen reviirien ja talviaikaisen esiintymisen, lepakoiden sekä välkkeen seurantaa. Välkeseuranta on tarpeen erityisesti ranta-asemakaavan rakentamisen tai puuston muuttumisen vuoksi. Kaava-aineistossa ei ole kattavaa, julkista ja valvottavaa seurantaohjelmaa. Seuranta ei saa perustua vain siihen, että mittauksia tehdään myöhemmin hanketoimijan harkinnasta tai vasta asukkaiden valitusten jälkeen. • melu ja pienitaajuinen sisämelu; • välke ja pysäytysjärjestelmän toteutuneet tiedot; • pohjaveden laatu, pinnankorkeus ja virtaamat; • pinta- ja kuivatusvedet sekä kiintoainekuormitus; • lepakot, suuret petolinnut, metsäkanalinnut ja törmäyskuolleisuus; • metsäpeuran, suurpetojen ja riistan liikkuminen; • viestintähäiriöt ja säätutkavaikutukset;	Kaavaselostuksen kohdassa 11.2.on kuvattu kaavan suhde maakuntakaavaan. Kaava on maakuntakaavan mukainen. Tuulivoimaloiden suunnittelussa on noudatettu ympäristöministeriön tuulivoimarakentamista koskevaa ohjeistusta eikä tuulivoimaloiden vähentämiselle ole tarvetta. Kaava ei ota kantaa seurantaan. Kaavassa on määräyksiä, joita on noudatettava, kun kaavaa toteutetaan.

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	• Pirkan Taival -reitin ja muun alueen turvallisuus; • mittauspaikat, aikataulut, riippumaton valvoja ja julkinen raportointi; • haitta- ja puuttumiskynnykset, korjausmääräajat sekä tilanteet, joissa voimalaa rajoitetaan tai se pysäytetään. **34. Toiminnan päättäminen, purkaminen, ennallistaminen ja vakuus** Kaavaselostuksen mukaan maanalaiset perustukset voidaan purkaa tai jättää paikoilleen, sisäiset kaapelit voidaan jättää maahan ja huoltotiet jäävät yleensä maastoon. Purkuvakuuksien on vastineissa todettu perustuvan yksityisiin maanvuokrasopimuksiin. Yhteysviranomainen on korostanut, että perustukset ja kaapelit ovat käytöstä poistettaessa jätettä ja ne tulee lähtökohtaisesti poistaa. Omistajan vaihtuminen tai toiminnanharjoittajan maksukyvyttömyys ei saa siirtää kustannuksia maanomistajille tai kaupungille. Ei-julkinen yksityinen sopimus ei yksin osoita kaupungille ja alueen käyttäjille, että vakuus on riittävä ja käytettävissä kaikissa tilanteissa. • kaikki voimalat, perustukset, kaapelit, sähköasema, nostoalueet ja tarpeettomat tiet kattava purkuvelvollisuus; • alueen ennallistamisvelvollisuus; • ennen rakentamista asetettava julkisoikeudellisesti turvattu vakuus; • kustannustason muutoksiin sidottu ja määräajoin tarkistettava vakuus; • kaupungin tai muun toimivaltaisen tahon oikeus käyttää vakuus velvollisuuden laiminlyönnissä; • rakenteen maahan jättämisen salliminen vain, jos sen ympäristöllinen paremmuus osoitetaan tapauskohtaisesti. **35. Kaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asettaminen ja menettelyn avoimuus** Tässä muistutuksessa vaaditut selvitykset voivat johtaa voimalamäärän vähentämiseen, voimaloiden tai tv-alueiden siirtämiseen, sähkönsiirtokäytävän, tiejärjestelyjen tai Pirkan Taival -reitin muuttamiseen sekä olennaisiin uusiin kaavamääräyksiin ja käyttörajoituksiin. Jos nähtävillä ollutta kaavaehdotusta muutetaan olennaisesti, muutettu ehdotus tulee asettaa uudelleen nähtäville maankäyttö- ja rakennusasetuksen 32 §:n mukaisesti. Myös merkittävät uudet selvitykset on julkaistava siten, että osallisilla on todellinen mahdollisuus lausua niistä ennen hyväksymistä. Kaupungin tulee julkaista mahdollisen ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelun muistio, kaikki ehdotusvaiheen lausunnot ja vastineet, hyväksytty Leppäsjärventien tiesuunnitelma, maaperä- ja arseeniselvitys sekä ne julkiset perustiedot, joilla Puolustusvoimien ja lentoestelupien kattavuus voidaan todeta. **36. Johtopäätös ja yksilöidyt pyynnöt** Kaavaehdotuksen puutteet eivät koske vain myöhempään toteutussuunnitteluun kuuluvia teknisiä yksityiskohtia. Ne koskevat kaavan sijoittamisen, mitoituksen, yhteensovittamisen ja toteuttamiskelpoisuuden perusedellytyksiä. Erityisen olennaisia ovat selvitysten ajantasaisuus, kolmen suuren hankkeen yhteisvaikutukset, ranta-asemakaavojen oikeusvaikutukset, rakentamattomien rantarakennuspaikkojen melu ja välke,	Kaavaselostuksen kohdassa 10.24 on kuvattu vaikutukset tuulivoimatuotannon päätyttyä. Kaava ei ota kantaa purkamiskustannuksiin tai purkamista koskeviin sopimuksiin. Kaava-aineistoon ei ole tehty sellaisia muutoksia, jotka edellyttäisivät kaavan laittamista uudelleen nähtäville. Viranomaisneuvottelu pidettiin tammikuussa 2026 ennen kuin kaavan valmisteluvaiheen aineisto (kaavaluonnos) meni nähtäville. Muistio on kaavaselostuksen liitteenä. Kaavaehdotuksen kartta oli samanlainen kuin kaavaluonnoksen kartta, joten LVV ja Ikaalisten kaupunki eivät pitäneet tarpeellisena pitää toista viranomaisneuvottelua keväällä 2026. Kaavaehdotuksen lausuntojen ja muistutusten sisältö ja niihin annetut vastineet ovat kaavaselostuksen liitteenä. Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	Luonnonvarakeskuksen metsäpeuralausunto, Ylisen Kotajärven linnusto- ja lepakkoarvot, ulkoisen sähkönsiirron pohjavesi- ja arkeologiset vaikutukset, Leppäsjärventien pohjavesiturvallisuus, todellinen rakentamisjalanjälki, pelastus- ja jääriskit sekä kaavan salliman teknisen toteutuksen avoimuus. Näillä tiedoilla ei ole riittävästi osoitettu, että suoraan tuulivoimaloiden rakentamislupien perusteena toimiva kaava perustuu alueidenkäyttölain 9 §:ssä tarkoitettuihin riittäviin ja ajantasaisiin selvityksiin tai että lain 39 §:n ja 77 b §:n sisältövaatimukset täyttyvät kaavan salliman enimmäistoteutuksen osalta. Pyydän Ikaalisten kaupunkia: 1. hylkäämään kaavaehdotuksen tai palauttamaan sen valmisteluun; 2. hankkimaan tässä muistutuksessa yksilöidyt lisäselvitykset ja viranomaislausunnot; 3. julkaisemaan kaikki täydentävät selvitykset ja päätöksenteon kannalta olennaiset asiakirjat; 4. asettamaan olennaisesti muuttuneen kaavaehdotuksen uudelleen nähtäville; 5. antamaan tämän muistutuksen jokaiseen asiakohtaan yksilöidyn kirjallisen vastineen; 6. toimittamaan minulle kirjallisesti tiedon kaavan hyväksymispäätöksestä ja siihen liitetyn valitusosoituksen. Pyydän kaupunkia vastaamaan erityisesti seuraaviin kysymyksiin: 1. Millä selvityskohtaisella arvioinnilla vuosien 2021–2023 selvitysten ajantasaisuus on varmistettu? 2. Miksi kolmen hankkeen yhteisiä melu-, välke-, maisema-, linnusto- ja ekologisia mallinnuksia ei ole tehty, vaikka alustavat sijoittelut ovat saatavilla? 3. Millä uudella asiantuntijaselvityksellä on päädytty Luonnonvarakeskuksen arviosta poikkeavaan johtopäätökseen metsäpeuravaikutusten vähäisyydestä? 4. Miten RK 27- ja RK 42 -ranta-asemakaavojen sekä tuulivoimayleiskaavan oikeusvaikutukset ja määräykset on sovitettu yhteen? 5. Miten rakentamattomien rantarakennuspaikkojen koko rakennusalan melu- ja välkehaitat estetään sitovasti?	suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Kaavan laadinnassa on otettu huomioon AKL 9 §:n ja MRA 1 § säännökset. Kaavan vaikutusten arviointi perustuu riittäviin selvityksiin, jotta on voitu arvioida kaavan merkittävät vaikutukset. Kaavassa on otettu huomioon AKL 39 § mukaiset yleiskaavan sisältövaatimukset sekä 77 b § mukaiset tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityiset sisältövaatimukset. Kaavan viranomaisneuvottelussa 20.1.2026 käytiin läpi selvitysten tilanne, todettiin ne riittävän ajantasaisiksi, paitsi liito-oravaselvitys, jota täydennettiin keväällä 2026. Lausunnossaan 23.6.2026 LVV katsoo, että selvitykset ovat riittäviä. Kaavaselostuksen kohdassa on 10.25. on kuvattu riittävällä tavalla yhteisvaikutukset muiden suunnittelun alkuvaiheessa olevien hankkeiden kanssa. Muiden, Tevaniemeä varhaisemmassa suunnitteluvaiheessa olevien, hankkeiden suunnittelun yhteydessä on otettava huomioon yhteisvaikutukset Tevaniemen jo pitkälle edenneen tuulivoimahankkeen kanssa. Vaikutusten arvioinnin pohjana on käytetty Luonnonvarakeskuksen julkaisemaa viimeisintä tietoa metsäpeuran levinneisyydestä (https://luonnonvaratieto.luke.fi/kartat).

Muistutuksen esittäjä	Sisältö	Vastineet
	6. Mikä roottorin enimmäishalkaisija, napakorkeuden vaihteluväli ja enimmäisäänitehotaso kaavan perusteella voidaan hyväksyä? 7. Kuinka paljon voimaloita voidaan siirtää vaikutusarvioinneissa käytetyistä pisteistä ja milloin selvitykset uusitaan? 8. Onko VEB lopullisesti hylätty ja millä oikeudellisesti sitovalla ratkaisulla sen tai vastaavan vedenottamon läheisen reitin käyttö estetään? 9. Kuinka paljon VEA-käytävästä voidaan poiketa, ja miten osallisia kuullaan olennaisesta muutoksesta? 10. Mihin tutkimukseen mahdollinen VEA:n vaikutusten vähäisyyttä koskeva arvio perustuu, kun yhteysviranomainen hyväksyi enintään kohtalaisen kielteisen vaikutusluokan? 11. Miksi hyväksyttyä Leppäsjärventien tiesuunnitelmaa ja maaperä- ja arseeniselvitystä ei ole liitetty nähtävillä olevaan aineistoon? 12. Miten pelastuslaitoksen esittämät 600 metrin turvaetäisyys-, jää-, palo- ja kemikaaliriskit on ratkaistu? 13. Mikä on Pääesikunnan puoltavan lausunnon päivämäärä, diaarinumero ja hyväksymä voimalasijoittelu, ja kattaako se kaavan teknisen vaihteluvälin? 14. Mikä on maa-ainesluvan ja ympäristölupakysymyksen ajantasainen oikeudellinen tila? 15. Miten toiminnan aikainen seuranta, puuttumiskynnykset, käyttörajoitukset ja purkuvakuus tehdään oikeudellisesti sitoviksi?	Kaavojen välillä ei ole ristiriitaa. Asia on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 11.3. Kaavassa on yleinen määräys, jonka mukaan rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää tekniset ratkaisut siitä, miten ohjeellista 8 tuntia vuodessa välkehaitta-arvoja ei ylitetä asuin- tai lomarakennusten kohdalla. Tällaisiksi lasketaan myös kaavoissa osoitetut rakentamattomat rantarakennuspaikat. Kaava ottaa kantaa kokonaiskorkeuteen ja tv-alueen rajoihin, joiden sisäpuolelle tuulivoimalan kaikkien rakenteiden tulee sijoittua. Tuulivoimamelu ei saa ylittää ohjearvoja. Tuulivoimaloiden alueet (tv) on piirretty kaavakartalle niin, että voimalan sijaintia voi siirtää 100 metriä voimalan ohjeellisesta sijainnista. Kaava ei ota antaa kaava-alueen ulkoiseen sähkönsiirtoon muuten kuin toteamalla, että se on mahdollista järjestää. Sähkönsiirron yksityiskohtaista suunnittelua ei tehdä kaavoituksen yhteydessä. Leppäsjärventie ei sijoitu kaava-alueelle eikä kaava ota kantaa tiesuunnitelman toteuttamiseen. Tiesuunnitelma on oma erillinen prosessinsa, jota johtaa Elinvoimakeskus (ent. ELY-keskuksen liikennevastuualue). Kaavakartalla on osoitettu Pirkan Taipaleelle tuulivoimalat kiertävä reitti. Puolustusvoimat toteaa kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa (7.6.2026), että Puolustusvoimat on antanut hyväksyttävyyslausunnon hankkeelle tammikuussa 2023. Maa-ainesten ottaminen ratkaistaan maa-aineslain mukaisessa menettelyssä, eikä kaava ota kantaa maa-aineslupaan. Kaavaselostuksen kohdassa 10.24. kuvataan vaikutukset tuulivoimatuotannon päätyttyä. Purkumateriaalit hyötykäytetään ja kierrätetään purkuajankohdan voimassa olevien säädösten mukaisesti. Kaava ei ota kantaa purkuvakuuksiin.